

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

ANNE BABA TUTUMUNUN EŞ SEÇİMİNDE
SINIRLANDIRICI İNANÇLAR İLE İLİŞKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ahmet KORKULU

İstanbul
Aralık-2019

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

ANNE BABA TUTUMUNUN EŞ SEÇİMİNDE SINIRLANDIRICI
İNANÇLAR İLE İLİŞKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ahmet KORKULU

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Turgay ŞİRİN

İstanbul
Aralık-2019

ÖNSÖZ

Aile içi mutluluk ve evlilikte arzu edilen uyum, çocuğun ilk sosyal ortamı olan aile içinde geçirdiği evrelerle ve o evreleri sağlıklı bir biçimde geçirip geçirmediği ile ilgilidir. Çocuğun büyüdüğü aile ortamının, yetişkin bir birey olduğunda ortaya koyacağı tercihlerine etkisi oldukça büyüktür. Bunlar içinde hayatının tümünü etkileyecek en önemli tercih ise eş seçimi tercihidir. Bu nedenle “**Anne Baba Tutumunun Eş Seçiminde Sınırlandırıcı İnançlar İle İlişkisi**”nin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yüksek lisans eğitimim ve tez araştırmam süresince büyük bir sabır ve özveriyle bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşan değerli danışman hocam Öğretim Görevlisi Doç. Dr. Turgay ŞİRİN’e ve bu süreç boyunca desteklerini benden hiç esirgemeyen sevgili Aileme teşekkürlerimi sunuyorum.

ÖZET

ANNE BABA TUTUMUNUN EŞ SEÇİMİNDE SINIRLANDIRICI İNANÇLAR İLE İLİŞKİSİ

Ahmet KORKULU

Yüksek Lisans, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi

Tez Danışmanı: Doçent Doktor Turgay ŞİRİN

Ocak 2020, XII+ 100Sayfa

Bu çalışma, anne baba tutumunun eş seçiminde sınırlandırıcı inançlar ile ilişkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma örneklemini, seçkisiz örneklem yöntemi ile 2016-2017 eğitim öğretim yılında İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesinde çeşitli fakültelerde eğitim gören 222 kız, 79 erkek, 7 cinsiyet belirtmeyen toplam 308 öğrenci ile yapılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; “Kişisel Bilgi Formu”, “Anne Baba Tutum Ölçeği” ve “Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği” kullanılmıştır.

Çalışmada elde edilen bulgular değerlendirilirken, istatistiksel analizler için SPSS Statistics 25.0 programı kullanılmıştır. Parametrelerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov testi, normal dağılım gösteren parametrelerin gruplar arası karşılaştırmalarında Oneway ANOVA testi; farklılığa neden çıkan grubun tespitinde Tukey HSD testi; normal dağılım gösteren parametrelerin iki grup arası karşılaştırmalarında Student t testi; normal dağılıma uygunluk gösteren parametreler arasındaki ilişkilerin incelenmesinde Pearson korelasyon analizi ve Regresyon analizi kullanılmıştır.

Elde edilen analiz sonuçlarına göre; Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği ile Anne-Baba Tutum Ölçeği arasında aynı yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur. Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Toplam Puanı artarken Anne-Baba Tutum Ölçeği Toplam puanı da artmaktadır. Cinsiyete göre Eş Seçimi Ölçeğinin “Beraber Yaşama” ile “Aşk Yeterli” puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. Erkeklerin “Beraber Yaşama” puanları kızlara göre daha yüksek iken erkeklerin “Aşk Yeterli” puanları kızlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Tutum, Anne Baba Tutumu, Eş Seçimi

ABSTRACT

THE RELATIONSHIP WITHRESTRICTING BELIEFS OF PARENTAL ATTITUDE ON MATE SELECTION

Ahmet KORKULU

Master, Family Counselling and Education

Thesis Advisor: Doç. Dr. Turgay ŞİRİN

January 2020, XII + 100 Pages

This study was conducted to examine the relationship with the restricting beliefs of parents' attitude on mate selection through sample method between the 2016-2017 academic year of İstanbul Sabahattin Zaim University.

The research environment was drawn from the 308 students who were 222 females and 79 males students and had trained their education in various faculties of İstanbul Sabahattin Zaim University through random sampling method. Asdata collection sources, the “Demographic Information Form”, “ Parental Attitudes Scale” and “Romance and Mate Selection Scale” were used.

While the findings of this study were evaluated, SPSS Statistics 25.0 program was utilized for the analysis of all statistics. For the normal distribution of the parameters Kolmogorov-Smirnov Test; for the normal distribution between the groups' comparison One-way ANOVA Test; for the detecting of causing the differentiation Turkey HSD Test; for the parameters that indicates normal distribution between the two groups' comparison Student t-test; for the observation of the relationships between the parameters that indicates convenience to the normal distribution Pearson Correlation Analysis and Regression Analysis were used.

According to the obtained findings, it was found a statistical meaningful relationship in the same direction between “Romance and Mate Selection Scale” and “Parental Attitudes Scale”. While the Romance and Mate Selection Scale have raised, Parental Attitudes Scale has also increased. According to the gender, there has been found a meaningful statistical differentiation between the scores of “Cohabitations” and “Love is enough” of the Romance and Mate Selection Scale. While the scores of ‘Cohabitations’ of males was much higher than the females scores, ‘Love is enough’ scores of the males was found much higher than females.

Key words: Attitude, Parental Attitude, Mate Selection

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiii
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
GİRİŞ	1
1.1.Problem	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Varsayımlar	5
1.5. Sınırlılıklar.....	5
1.6. Tanımlar	5
İKİNCİ BÖLÜM.....	6
ANNE BABA TUTUMU VE EŞ SEÇİMİ	6
2.1.Tutum	6
2.1.1.Tutumun Öğeleri.....	6
2.2.Anne Baba Tutumlarına İlişkin Kuramlar	7
2.2.1.Psikodinamik Kuram	7
2.2.2.Davranışçı Kuram	8
2.2.3.Baumrind'in Sınıflaması.....	8
2.2.4.Maccoby ve Martin'in İki Boyutlu Bakış Açısı Modeli	8
2.3.Anne Baba Tutumları	9
2.3.1.Demokratik (Destekleyici) Anne Baba Tutumu	10
2.3.2.Koruyucu Anne Baba Tutumu	10
2.3.3.Otoriter Anne Baba Tutumu	11
2.3.4.Mükemmeliyetçi Anne Baba Tutumu.....	11

2.3.5.Aşırı Hoşgörülü Anne Baba Tutumu	12
2.3.6.İlgisiz Anne Baba Tutumu	12
2.3.7.Tutarsız Anne Baba Tutumu.....	13
2.4.Anne Baba Tutumlarının Oluşumundaki Etmenler	13
2.4.1.Çocuğun Cinsiyeti, Yaşı ve Doğum Sırası	14
2.4.2.Anne-Babanın Kendi Deneyimleri	14
2.4.3.Annenin Çalışma Durumu	15
2.4.4.Anne Baba Arasındaki İlişki.....	15
2.4.5.Anne Babanın Sosyo-Ekonomik Durumu	15
2.4.6.Anne Babanın Eğitim Durumu	16
2.4.7.Anne ve Babada Ruhi Durum.....	16
2.4.8.Anne Babanın Beklentisi	17
2.4.9.Sosyalve Kültür Değerleri	17
2.5.Eş Seçimi.....	17
2.6.Anne Baba Tutumlarıyla İlgili Yapılan Araştırmalar.....	18
2.6.1.Anne Baba Tutumlarıyla İlgili Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar	18
2.6.2.Anne Baba Tutumlarıyla İlgili Yurtdışında Yapılan Araştırmalar	21
2.7.Eş Seçim Kuramları.....	22
2.7.1.Evrin Kuramı	22
2.7.2.Sosyal Rol Kuramı.....	23
2.7.3.Birbirini Tamamlayan Gereksinimler Kuramı.....	23
2.7.4.Benzerlik-Çekicilik Kuramı.....	24
2.7.5.Uyaran-Değer-Rol Kuramı	24
2.7.6.Eş Seçiminde Psikanalitik Yaklaşımı	25
2.7.7.Filtre (Süzgeç) Kuramı	25
2.7.8.Cinsel Stratejiler Kuramı	26
2.9.Eş Seçimini Etkileyen Faktörler.....	27
2.9.1.Yaş	27

2.9.2.Cinsiyet	27
2.9.3.Kültürel Etkenler.....	28
2.10.Eş Seçiminde Sınırlandırıcı İnançlar	28
2.10.1.Standartlar	28
2.10.2.Yükleme.....	29
2.10.3.Beklentiler.....	29
2.11.Eş Seçimi İle İlgili Yurt İçinde ve Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar	30
2.11.1.Yurt içinde yapılmış araştırmalar	30
2.11.2.Yurtdışında yapılmış araştırmalar.....	31
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	33
YÖNTEM.....	33
3.1.Araştırmanın Modeli	33
3.2.Evren ve Örneklem.....	33
3.3.Veri Toplama Araçları.....	33
3.3.1.Kişisel Bilgi Formu.....	33
3.3.2.Anne Baba Tutum Ölçeği	34
3.3.3.Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği.....	34
3.4.Verilerin Analizi	35
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	36
BULGULAR.....	36
4.1. Demografik Bulgular.....	36
Tablo 4.1.1: Anne-Baba Eğitim Düzeyi Dağılımı	36
Tablo 4.1.2: Demografik Özelliklerin Dağılımı	37
Tablo 4.1.3: Ölçekler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	38
Tablo 4.1.4: Eş Seçiminde Sınırlandırıcı İnançlar Puanlarının Yordanması.....	42
Tablo 4.1.5: Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre Değerlendirmesi.....	42
Tablo 4.1.6: Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre Değerlendirmesi.....	43

Tablo 4.1.7: Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği Puanlarının Yaş İle İlişkisi	44
Tablo 4.1.8: Anne-Baba Tutumunun Yaş İle İlişkisi.....	45
Tablo 4.1.9: Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği Puanlarının Doğum Yerine Göre Değerlendirmesi.....	45
Tablo 4.1.9a: ANOVA Sonuçları	46
Tablo 4.1.9b: Post-Hoc Tukey HSD Testi Sonuçları.....	47
Tablo 4.1.10: Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Doğum Yerine Göre Değerlendirmesi.....	48
Tablo 4.1.10a: ANOVA Sonuçları	49
Tablo 4.1.10b: Post-Hoc Tukey HSD Testi Sonuçları.....	49
Tablo 4.1.11: Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Değerlendirmesi	50
Tablo 4.1.11a: ANOVA Sonuçları	51
Tablo 4.1.12: Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Değerlendirmesi.....	52
Tablo 4.1.12a: ANOVA Sonuçları	52
Tablo 4.1.12b: Post-Hoc Tukey HSD Testi Sonuçları.....	53
Tablo 4.1.13: Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Değerlendirmesi	54
Tablo 4.1.13a: ANOVA Sonuçları	54
Tablo 4.1.14: Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Değerlendirmesi.....	55
Tablo 4.1.14a: ANOVA Sonuçları	56
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	57
SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER	57
5.1. Sonuç ve Tartışma	57
5.1.1. Öğrencilerin “Anne Baba Tutum Ölçeği” Puanları İle “Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği” Puanları Arasında Anlamlı Farklılık Olup Olmadığına Dair Sonuç ve Tartışma	57

5.1.2. Anne Baba Tutumu Puanlarının Öğrencilerin Demografik Bilgilerine Göre Anlamlı Farklılık Olup Olmadığına Dair Sonuç ve Tartışma.....	59
5.1.3. Eş Seçimi Puanlarının Öğrencilerin Demografik Bilgilerine Göre Anlamlı Farklılık Olup Olmadığına Dair Sonuç ve Tartışma.....	61
5.2. Öneriler.....	64
5.2.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler	64
5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	65
KAYNAKÇA	66
EKLER.....	77
EK 1. KİŞİSEL BİLGİ FORMU	78
EK 2. ANNE BABA TUTUM ÖLÇEĞİ.....	79
EK 3. ROMANTİZM VE EŞ SEÇİMİ TUTUM ÖLÇEĞİ.....	82
EK 4. ÖZGEÇMİŞ	85

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.1: Maccoby ve Martin'in İki Boyutlu Bakış Açısı Modeli.....	9
Tablo 4.1.1: Anne-Baba Eğitim Düzeyi Dağılımı	36
Tablo 4.1.2: Demografik Özelliklerin Dağılımı.....	37
Tablo 4.1.3: Ölçekler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	38
Tablo 4.1.4: Eş Seçiminde Sınırlandırıcı İnançlar Puanlarının Yordanması	42
Tablo 4.1.5: Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre Değerlendirmesi	42
Tablo 4.1.6: Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre Değerlendirmesi	43
Tablo 4.1.7: Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği Puanlarının Yaş İle İlişkisi....	44
Tablo 4.1.8: Anne-Baba Tutumunun Yaş İle İlişkisi	45
Tablo 4.1.9: Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği Puanlarının Doğum Yerine Göre Değerlendirmesi	45
Tablo 4.1.9a: ANOVA Sonuçları.....	46
Tablo 4.1.9b: Post-Hoc Tukey HSD Testi Sonuçları.....	47
Tablo 4.1.10: Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Doğum Yerine Göre Değerlendirmesi	48
Tablo 4.1.10a: ANOVA Sonuçları.....	49
Tablo 4.1.10b: Post-Hoc Tukey HSD Testi Sonuçları.....	49
Tablo 4.1.11: Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Değerlendirmesi.....	50
Tablo 4.1.11a: ANOVA Sonuçları.....	51
Tablo 4.1.12: Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Değerlendirmesi	52
Tablo 4.1.12a: ANOVA Sonuçları.....	52
Tablo 4.1.12b: Post-Hoc Tukey HSD Testi Sonuçları.....	53

Tablo 4.1.13: Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Değerlendirmesi.....	54
Tablo 4.1.13a: ANOVA Sonuçları.....	54
Tablo 4.1.14: Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Değerlendirmesi	55
Tablo 4.1.14a: ANOVA Sonuçları.....	56

KISALTMALAR LİSTESİ

UDR: Uyaran-Değer-Rol

REST: Romantizm ve eş seçimi tutumu

SPSS: Statistic Packets For Social Sciences(Sosyal Araştırmalar İçin İstatistiksel ProgramPaketi)

Akt: Aktaran

Çev: Çeviren

Ed: Editör

vd: ve diğerleri

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın temelini teşkil eden problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi, varsayımlar, sınırlılıklar sunulmuş ve araştırmada kullanılan terimlere ilişkin kavramsal bilgilere yer verilmiştir.

1.1.Problem

Çocuk yetiştirme tutumlarında büyük dairede; kültür ve alt kültür, küçük dairede ise; aile ve birey arasında çeşitli farklılıklar görülmektedir. İnsanın içinde bulunduğu toplumun sosyo-ekonomik durumu, töre, dini kurallar, değerler, bireyin kişilik özellikleri, yetiştirilme şekli, inanç ve düşünceleri, gibi faktörler bu farklılaşmayı oluşturmaktadır (Dönmezer, 1999: 67).

Kağıtçıbaşı (1996), ülkemizde anne babalar çocuklarının bağımsız bir birey olmasını değil, söz dinleme ve itaat etmelerini daha çok istediğini belirtmiştir. Gelişmiş toplumlarda ise, aileler çocuklarının kendilerine bağımlı bir birey olmasını asla kabul etmemekte ve aksine çocuğun bağımsızlığını önemsemektedir. Son yıllarda ülkemizde ailelerin sosyoekonomik seviyelerinin yükselmesi ile birlikte çocukların ekonomik kazanç olarak görülmesi azalmakta, psikolojik değeri artmaktadır. Bu durumdan dolayı aileler çocuğun bağımsız kişilik geliştirmesini önemsemeye başlamaktadır (Dönmezler,1999: 74).

Ülkemizde çocuk yetiştirme tutumlarına baktığımızda genellikle kız çocukları, daha itaat eden, erkek çocukları ise daha serbest ve değerli olarak yetiştirilmekte olduğunu söyleyebiliriz (Kulaksızoğlu, 2011: 126).

Eğitim seviyesi yüksek olan ebeveynler, çocuğun bağımsızlık ve bireyselliğini daha çok önemserken; eğitim seviyesi düşük ebeveynler, geleneksel olarak deneyimlerine dayanarak çocuk yetiştirme tutumlarında bulunmaktadırlar (Şanlı, 2007).

Demokratik bir aile ortamında yetişen çocuk girişken, özgüven sahibi ve aldığı kararların sorumluluğunu yerine getirir. Anne-babalar çocukların aile ortamı içerisinde rahat bir şekilde gelişmesini, yeteneklerini en üst düzeyde kullanmasını ve kendini gerçekleştirmesini teşvik etmektedir (Çağdaş, 2001; Yavuzer, 2012).

Koruyucu tutumu benimseyen anne, çocuğa olan sevgisini koruma duygusu içinde müdahaleci bir şekilde gösterir.

Bu tür anne baba tutumu ile yetişen çocuklar; sınırlı, dayanıksız, huysuz, kararsız, doyumsuz ve dikkatsiz olabilmektedir. Ayrıca bu çocuklar çevresine karşı güvensiz ve yapacağı işlerde sorumluluk almazlar (Gazeloğlu, 2000; Yavuzer, 2003).

Otoriter anne-babanın sıkı disiplin uygulaması ve eğitimde ceza yöntemine başvurması çocukta özgüven kaybı, kaygılı ve tutarsız bir kişilik geliştirmesine neden olmaktadır. Bunların yanında otoriter anne-baba tutumuna maruz kalan gençler çevrelerine karşı sıkı sıkıya bağlanan, başarılı ancak sosyalleşme konusunda kendilerine daha az güvenen, depresyon, madde kullanma ve suç işlemeye daha eğilimli olmaktadır (Kuzgun ve Eldeleklioğlu, 2005).

Aşırı hoşgörülü ortamda büyüyen çocuklar, doğru ve yanlış ayırt edemedikleri için anti sosyal davranışlar sergileyen, özdenetim yapamayan, sürekli almaya alıştırmış, çocuklar olurlar. Bu tutumun bu şekilde devam etmesi durumunda çocuk; duygu, istek ve dürtülerini kontrol edebilme gücünü kaybedecek ve saldırgan, agresif davranışlarının artmasının önü açılmış olacaktır (Ekşi, 1990; Özyürek, 2004).

İlgisiz anne babanın bulunduğu bir ortamda çocukların fiziki ihtiyaçları yanında, anne ve baba ilgisi, sevgisi ve onayı gibi duygusal ihtiyaçları karşılanmaz. Ayrıca bu ortamın oluşturduğu çocuklar, toplumda da fazlaca önemsenmezler. Kişilikleri yok sayılan bu çocuklar, saldırgan ve agresif davranışlar gösteren kişiler olabildikleri gibi, içe kapanık, silik, hakkını arayamayan kişilerde olabilmektedirler (Ryder, 1995; Özgüven, 2001; Tunalı, 2011).

Anne baba tutumunun önemiyle birlikte insanın hayatında önemli anlardan biri olan eş seçimi, bireyin toplumdaki konumunu, yaşantısını ve geleceğini etkileyen karmaşık bir süreçten oluşmaktadır. Eş seçiminde bulunma geleneksel aile yapısı içinde bireyin ailesinin sorumluluğunda iken, günümüzde bu tercih bireyin kişisel sorumluluğuna bırakılmıştır. Evliliğin uyum içinde ve doyum sağlayıcı olması büyük oranda eş seçiminde doğru tercihte bulunmaya bağlıdır. Fiziksel, duygusal, ruhsal ve sosyal ilişkileri içinde barındıran evlilikte uyum, hem eşlerin hem de ailedeki diğer üyelerin ruhsal ve fiziksel sağlıklarını önemli açıdan etkilemektedir (Yıldırım, 2007; Kalkan, 2012).

Eş seçimi, geniş aile tipinde yaygın olan "Görücü" usulü yöntemi ile akraba ve tanıdıklar aracılığıyla gerçekleşir. Bu yöntemde gelinin hamaratlığı, temizliği, saflığı saygısı, sosyoekonomik özellikleri ile ailenin geçmişi önemlidir (Özgüven,2014: 34).

Gelişmekte olan toplumlardaki hızlı dönüşüm, eş seçimlerindeki kararları da etkilemiştir. Eskiden yaygın olan görücü usulü eski kullanım gücünü zamanla yitirmiştir. Kişilerin birbirlerini tanınmasıyla belli bir süre flört etme sonucu evliliğe karar verme yaygınlaşmıştır. Bu yeni anlayış, görücü usulünün oluşturduğu sınırları ortadan kaldırarak kişisel tercihleri ön plana çıkarmasıyla başka problemleri beraberinde getirmiştir (Özgüven, 2014: 36).

Huzurlu ve mutlu bir aile ortamı anne babanın eğitim seviyesi, yetişme durumu, sosyo-ekonomik durumu, ruhen sağlıklı olma gibi faktörlerin tümünün etkisiyle mümkündür. İyi bir aile ortamında yetişmenin çocukların geleceği için önemi büyük olduğu gibi, bu ailelerde yetişen çocukların yetişkin olduklarında yapacakları eş seçimlerini de büyük oranda etkilemektedir. Kriterlerini mantıklı ve gerçekçi bir şekilde belirleyen kişiler, doğru eş tercihinde bulunarak neslinin sağlıklı devam etmesi ve kaliteli bir toplum için iyi terbiye edilmiş çocuklar yetiştirmeyi amaç edinmelidir.

Sonuç itibariyle araştırmanın temel problemi, anne baba tutumunun eş seçiminde sınırlandırıcı inançlar ile ilişkisini incelemektir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, anne baba tutumunun eş seçiminde sınırlandırıcı inançlar ile ilişkisini incelemektir. Ayrıca öğrencilerin sosyo-demografik bilgilerinden yola çıkarak alt amaçları da araştırılmıştır. Bu araştırmanın alt amaçları çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1- Anne baba tutumu ölçek puanları öğrencilerin yaş, sınıf, cinsiyet, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, kardeş sayısı, anne babanın hayatta olma durumu, aileyle birlikte yaşama durumu, gelir durumu ve karne notu arasında anlamlı farklılık var mıdır?

2-Romantizm ve Eş seçimi ölçek puanları öğrencilerin yaş, sınıf, cinsiyet, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, kardeş sayısı, anne babanın hayatta olma durumu, aileyle birlikte yaşama durumu, gelir durumu ve karne notu arasında anlamlı farklılık var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Aile, çocuğun ilk sosyal ortamıdır. Aile içinde en etkili rol anne ve babaya aittir. Aile içinde anne baba, çocuklara başta kültürel değerler ve temel davranışlar olmak üzere çocuğun olumlu kişilik ve sağlam karakter oluşturmasında önemli role sahiptir.

Demokratik anne baba tutumuna sahip ailelerde yetişen çocuklar, bağımsızlığını kazanmış, sosyal hayata uyum sağlayan, girişimci, kendini rahat ifade edebilen, sorumluluk sahibi yetişkinler olabilmektedir. Aksi durumda otoriter, aşırı korumacı, ilgisiz ve tutarsız tutumlarla yetişen çocuklar, saldırgan, pasif, silik, aşırı kaygılı, gelecek beklentisi olmayan, karar vermede güçlük çeken, başkalarına bağımlı bireyler olabilmektedir.

İlgili / hoşgörölü anne baba tutumuyla yetişen çocuklar, insanın hayatında önemli bir etkisi olan evlilikle ilgili eş tercihinde bulunurken fiziksel, psikolojik ve sosyal olarak hazır oluşları iyi seviyede olmaktadır. Aynı zamanda gerçekçi karar verebilen, ilişkileri uzun süre devam ettirebilen, evliliğin getirdiği sorumlulukları yerine getirebilen, ahlaklı birey yetiştirilmesine sebep olur.

Bireyin evliliğinde mutlu olabilmesi öncelikle kendini iyi tanınmasına bağlıdır. Kendi özelliklerini iyi analiz ettikten sonra, eş seçimini yapacağı kişiye evlilikten ne beklediğini, neyi amaçladığını çok iyi belirtmesi ve gerçekçi beklentiler içinde bulunması gerekir. Ayrıca birey, eş seçiminde bulunacağı adayların kendine uygunluğuna dikkat etmelidir. Tercihinde bulunacağı eşin kendinden üst veya aşağı seviyede olması, evlilikte çatışmaların doğmasına neden olabilir. Bu yüzden doğru eş seçiminde denklik önemli bir kriter olarak bulunmaktadır.

Eş seçiminde dikkat edilmesi gereken önemli bir husus da eş adayının manevi değerlerine bağlı bir birey olmasıdır. Bu özellik sayesinde eşler birbirinin hukukuna saygı gösterecek ve ilişkiler istenilen düzeyde olacaktır.

Ayrıca, insanın ebedi mutluluğu yanında dünya mutluluğunu da arzulayan İslam, Kur'an ve sünnete dayanarak, insanların nasıl bir eş tercihinde bulunacağını, hangi yaşlarda evlenmenin daha uygun olacağını, evli bireylerin birbirleri üzerindeki hakları yanında, evlilikte ortaya çıkabilecek problemlere karşı nasıl bir yöntem kullanılacağını ayrıntılı bir şekilde işlemiştir. Tüm bu sebeplerden yola çıkarak, bu çalışmada, anne baba tutumunun eş seçimi ile ilişkisi incelenmiştir.

1.4. Varsayımlar

1. Bu çalışmada kullanılan ölçme araçlarının, araştırmanın amacına ve içeriğine uygun olduğu düşünülmektedir.
2. Araştırmaya katılan öğrencilerin tümünün, kullanılan ölçme araçlarındaki maddelere verdikleri cevaplarda, gönüllü ve samimi oldukları düşünülmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

1. Bu araştırmanın örneklemini 2016-2017 eğitim öğretim yılında İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesinde öğrenim gören 308 öğrenciyle sınırlıdır.
2. Araştırmada elde edilen veriler ‘Kişisel Bilgi Formu’, ‘Anne Baba Tutum Ölçeği’ ve ‘Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği’ ile elde edilen cevaplarla sınırlıdır.
3. Araştırma, kullanılan istatistiksel veri programı analizleri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Tutum: “*Kişinin bir nesneye, insana, gruba, olaya ya da duruma karşı olumlu veya olumsuz bir şekilde düşünmesine, hissetmesine veya davranmasına yol açan oldukça istikrarlı bir eğilimdir.*” (Budak, 2000: 776).

Anne Baba Tutumu: Ebeveynlerin, çocukların psikolojik, sosyal, kişilik ve fiziksel gelişimlerine etki edecek şekilde çocuklara olumlu veya olumsuz tepkide bulunmasıdır (Yavuzer, 2006: 131).

Eş Seçimi: “*İki farklı cinsin birbirlerini görme, tanışma ve tanımadan başlayarak flört, söz kesme, nişan, nikah, düğün gibi aşamaları olan toplumsal bir süreçtir*” (Özgüven, 1997).

İKİNCİ BÖLÜM

ANNE BABA TUTUMU VE EŞ SEÇİMİ

2.1.Tutum

Tutum, kişilik içinde yer alan, yaşantı ve deneyim sonucu meydana gelen, insanın nesne ve durumlar karşısında davranışları üzerinde yönlendirici etkisi bulunan psikolojik yönden devamlı hazırlıklı olma halidir (Şerif, 1985; Özyürek, 2004).

2.1.1.Tutumun Öğeleri

İnsan, nesne ve olaylara belli bir tepki verme eğilimi içerisinde bulunmaktadır. Bu eğilimleri duygusal (tutum nesnesine dönük hoşlanma ve hoşlanmama duyguları) eğilim; bilişsel (tutum nesnesi ile ilgili inanışlar ve fikirler) eğilim ve davranışsal (tutum nesnesine yönelik davranış veya hareketleri) eğilimdir (Arkonaç, 2001).

a.Bilişsel Öğe

Bireyler, sosyal çevre ile olan iletişimde ön bilgilerini kullanmaktadır. Yeni uyarıcıların algılanması, gruplandırılması ve daha önceki bilgilerle ilişkilendirilmesi gerekir. Bilişsel öğe, insanın, sahip olduğu bilgi, inanç, tecrübe ve düşüncesini meydana getirerek tutumun önemli bir bölümünü meydana getirmektedir (Baysal, 1981; İnceoğlu, 2004).

Bir nesne, durum veya kişi hakkında olumsuz tutumun olması, o nesne durum ve kişi hakkında olumsuz inançların gelişmesine; bir nesne, durum veya kişi hakkında olumlu tutuma sahip olma, o nesne ve durumla ilgili olumlu inançların gelişmesine neden olur. İnançlarımız ise nesneyle ilgili tutumun duygusal açıdan sözel ifade edilidir (Morgan, 1989).

b.Duygusal Öğe

Bir tutumda bulunan duygusallık, o tutumu yaşanmış bir olaydan veya düşüncelerden ayırır. İnsanların bir tutumla ilgili duygu ve değerlendirmeleri duygusal boyutu oluşturmaktadır. Bireyin bir nesne, durum veya kişiyle ilgili olumlu tutum sahibi olması, o nesne, durum veya kişi hakkında olumlu duygular içinde bulunmasını sağlar. Aksi durumda ise olumsuz duyguların gelişmesine yol açar. Bir nesneye yönelik tutumun geliştirilmesi, düşünce, inanç ve bilgilerin yanında bu inançlara eşlik eden olumlu ya da olumsuz duyguların varlığını gerekli kılar (Aydın, 2001).

Ayrıca tutumun bilişsel yönü, duygusal yönünden daha karmaşık olmasına rağmen duygusallığı fazla olan tutumlar daha güçlüdür. Bununla birlikte insanın kendisine yönelik tutumlarının duygusallık yönü en fazladır (Baysal, 1981).

c.Davranışsal Öge

İnsanlar tutum sahibi olduğu objelere karşı farklı davranışlar sergilerler. İnsanın geliştirdiği tutumlar, davranışlar üzerinde yönlendirme gücü bulunmaktadır. Bunun yanında insan, olumlu tutuma sahip olduğu durum ya da nesnelere karşı pozitif davranışlar sergiler, ona yaklaşma eğilimi gösterir veya ona yardımcı olur. Fakat aksi bir durum olduğunda, yani bir durum veya nesneye karşı olumsuz tutum içinde olduğunda ise, kişi o nesneye karşı ilgisiz, ondan kaçma eğilimi göstermekte veya ona zarar verme isteğinde bulunmaktadır (Hanyaloğlu, 1995; Aydın, 2001).

2.2.Anne Baba Tutumlarına İlişkin Kuramlar

Anne babanın, çocuklarına karşı sergiledikleri tutumlar ile ilgili olarak yapılan araştırmalar eskilere dayanmakla birlikte genel olarak anne-baba tutumu, çocuklara yönelik tutum ve davranışların toplamı şeklinde ifade edilmektedir. Bu aşamada anne-baba tutumu, Psikodinamik kuram, Davranışçı kuram, Baumrind'in Sınıflaması, Maccoby ve Martin'in İki Boyutlu Bakış Açısı Modeli'nin bakış açılarıyla ele alınmıştır (Yılmaz, 2000).

2.2.1.Psikodinamik Kuram

Bu kuramın savunucularından Freud, çocuğun yaşamında ilk beş yılın kişilik gelişiminde önemli bir yere sahip olduğunu vurgulamıştır. Bunun yanında Freud, kız ve erkek çocuklarının 4-5 yaşına gelinceye kadar daha çok anneye özdeşleşmeyi tercih ettiklerini, babanın ise bu dönemde pasif kaldığını ileri sürmüştür (Yavuzer, 1986: 68).

Adler ise, bu konuyla ilgilenen kuramcılardan biri olarak, çevrenin insana yaptığı etkilerini inceleyen çalışmalarında özellikle aile üzerinde yoğunlaşmıştır. Freud' un üzerinde durduğu gibi Adler de yaşamın ilk beş yılının önemi yanında anne-baba ve çocuk ilişkilerinin de çocuğun kişilik gelişimi üzerinde önemli olduğunu belirtmiştir. Adler'e göre, anne ve babasından sevgi ve ilgi gören çocuklar; cesur, girişken ve özgüveni yüksek bireyler olarak yetişmektedir (Gençtan,1993: 78).

2.2.2.Davranışçı Kuram

Davranışçılar, dışarıdan verilen pekiştireçlerin çocuğun gelişimi üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Bu kuramın savunucularına göre davranışlar, tutumlardan daha önemlidir. Bundan dolayı, anne baba tutumlarını ebeveyn davranışlarını inceleyerek sınıflandırmışlardır. Bu kurama göre, çocukların bireysel farklılıklara sahip olması, buldukları çevrenin öğrenmelerinden kaynaklandığını belirtmişlerdir. Bununla birlikte hem Psikodinamik ve hem de davranışçı kuram, çocuğun sosyalleşmesinde, anne ve babanın inançları yanında çocuğun yaratılışının anne-baba davranışlarının belirleyicileri olduğunu savunmaktadır (Darling ve Steinberg, 1993; Yılmaz, 2000).

2.2.3.Baumrind'in Sınıflaması

Baumrind, anne ve baba tutumları hakkında araştırma yapan önemli kişilerden biridir. Anne-baba olmak, tek başına ve birlikte çocuğu etkileyen davranışların bütünü olduğunu belirtmiştir. Ebeveyn tutum ve davranışları üzerinde araştırma yapan birçok araştırmacı Baumrind'in görüşlerinden faydalanmıştır (Sayın, 2007).

Baumrind (1971), kontrol, olgunluk beklentisi, açık iletişim ve bakım boyutlarının kesişmesinden üç tür ebeveyn tutumunu meydana getirmiştir. Bunlar otoriter, demokratik ve izin verici tutumdur.

Demokratik anne baba; kontrol, olgunluk beklentisi, açık iletişim ve bakım boyutlarındaki özelliklerde yüksek dereceye sahip olan anne-babalardır. Otoriter anne baba; olgunluk beklentisi ve kontrol boyutlarında yüksek, açık iletişim ve bakım boyutlarında düşük dereceye sahip anne babalardır. İzin verici anne baba; kontrol ve olgunluk beklentisi boyutlarında düşük, açık iletişim ve bakım boyutlarında yüksek derecede olan anne-babalardır (Mutallimova, 2014).

2.2.4.Maccoby ve Martin'in İki Boyutlu Bakış Açısı Modeli

Maccoby ve Martin, 1980'li yıllarda yaptıkları çalışmalar neticesinde ebeveyn tutumunu Baumrind'den farklı olarak, duyarlılık ve talepkarlık olarak iki boyut şeklinde incelemişlerdir. Anne babanın duyarlılık boyutu, bağımsız hareket etmeyi teşvik etmenin yanında destekleme seviyesiyle de ilgilidir. Aile içinde anne baba ve çocuk etkileşimi içinde beklentiler çocuğun gelişimine ve yeteneklerine paralel ilerlemektedir. Talepkarlık boyutunda ise anne babanın sosyal olma çabalarının ifadesidir. Anne baba talepkarlığı; kontrol, denetim ve olgunlaşma istekleriyle ilgilidir (Baumrind, 1991; Maccoby ve Martin, 1983).

Tablo2.1: Maccoby ve Martin'in İki Boyutlu Bakış Açısı Modeli

		Duyarlık/ Kabul İlgi	
		Yüksek	Düşük
Talepkarlık/ Kontrol	Yüksek	Demokratik	Otoriter
	Düşük	İzin verici/Müsamahakâr	İzin verici/İhmalkâr

(Maccoby-Martin, 1983).

İzin verici/müsamahakâr anne baba tutumuna sahip anne babalarda, çocukların davranışlarının bir sınırı ve kuralı bulunmamaktadır. Bu tutumda anne baba çocuklara hoşgörülü, sevecen ve ilgili davranır. İzin verici/müsamahakâr anne baba, çocukların davranışları üzerinde şekillendirici olmak yerine çocukların ihtiyaçları olduğunda yanlarında olduğu biri olarak görülmektedir. İhmalkâr izin-verici anne baba, çocukların yaptığı davranışlara sınırlama getirmez ve çocuklarına karşı da sıcak davranıp ve ilgi göstermezler. Bu tür anne babalar çocuklarının nerede ve nasıl oldukları konusunda bilgili değildir. Ayrıca çocuğun okul ve arkadaş ortamlarında ne yaptıkları ile ilgili çok az ilgilidir (Steinberg, 2007: 158-159).

2.3. Anne Baba Tutumları

Aileleri incelediğimizde her ailenin kendine özgü bir yapısı, kuralları ve değerleri olduğundan dünyadaki aile kadar farklı anne baba tutumu olduğunu söyleyebiliriz. Bundan dolayı anne baba tutumlarını sınıflandırmak güçleşmektedir. Bununla birlikte her aile birbirinden farklı özelliğe sahip olduğu gibi aynı aile ortamında anne ve babanın tutumları da farklılık gösterebilmektedir. Anne babanın çocuğa etkisi, çocuğun anne karnında olduğu andan itibaren başlamaktadır. Çocuğun ilk çevresini oluşturan anne baba, çocuğun en yakın çevresinde olur ve çocuklarla uzun süreli iletişimde bulunurlar. Aile, temel alışkanlıklar ve kültürel değerlerle birlikte kişilik gelişimi ve karakterinin şekillenmesinde büyük öneme sahiptir. Ailelerin genel tutumları ile birlikte bu tutumların ortak yönleri incelendiğinde tutumları, demokratik, aşırı müdahale edici ve koruyucu, mükemmeliyetçi, aşırı serbest, tutarsız ve ilgisiz-kayıtsız olarak gruplandırmak mümkündür (Kulaksızoğlu, 2011: 117; Özgüven, 2001: 209).

2.3.1. Demokratik (Destekleyici) Anne Baba Tutumu

Bu tutumu sergileyen anne-babalar, çocukların davranışlarına daha akılcı şekilde yön verirler. Bu tutuma sahip ebeveynler çocuklarının kişiliğine saygılı davranarak ve değer vererek bağımsız bir kişilik geliştirmeleri için yönlendirici olur. Bu tutumda çocuklardan yaşını aşan olgun davranışlar beklenmez. Ayrıca çocukların özgürlükleri kötüye kullanmadığı sürece sınırlandırılmaz. Fakat bu tür anne ve babalar da yeri geldiğinde çocuklarının davranışlarını sınırlandırabilir ve çocuklara deneme ve yanılma şansı tanır. Bununla birlikte aileler, çocuğu dikteyle değil, yol göstererek ve uyararak yetiştirir (Yörükoğlu, 2000; Kulaksızoğlu, 2004).

Demokratik bir aile ortamında yetişen çocuk girişken, özgüven sahibi ve aldığı kararların sorumluluğunu yerine getirir. Anne-babalar çocukların aile ortamı içerisinde rahat bir şekilde gelişmesini, yeteneklerini en üst düzeyde kullanmasını ve kendini gerçekleştirmesini teşvik etmektedir. Bunun yanında çocuğun beslenme, barınma ve korunma gibi temel ihtiyaçlarını gidermenin yanında sevgi, ilgi ve şefkat gibi duygusal ihtiyaçlarını da karşılayarak çocuğa kabul mesajı verilir. Çocuğun kabul edilmesi ise çocukta olumlu benlik gelişimini desteklemektedir (Çağdaş, 2001; Yavuzer, 2012).

2.3.2. Koruyucu Anne Baba Tutumu

Bu tutumu benimseyen aileler, dışarıdan gelecek olası tehlikeleri abartma eğiliminde olarak çocuğu her durumda koruyup kollama ihtiyacını hissederler. Bu tür anne-babalar çocuğun her ihtiyacını yerine getirmek isterler. Çocuklarının tek başına hiçbir işin üstesinden gelemeyeceği inancına sahip olan bu anne-babalar, çocuğun yapması gerekenleri çocuk adına incelikle düşünüp yerine getirdikleri zaman daha iyi bir anne-baba olacakları duygusunu taşırlar (Kaya, 1994).

Koruyucu tutumu benimseyen anne, çocuğa olan sevgisini koruma duygusu içinde müdahaleci bir şekilde gösterir. Bu durumda çocuğa yardımcı olduğu inancını taşır. Bunun altında yatan duygu ise annenin yaşamdaki yalnızlığını bu şekilde telafi etmek istemesidir. Bu tür anne baba tutumu ile yetişen çocuklar; sinirli, dayanıksız, huysuz, kararsız, doyumsuz ve dikkatsiz olabilmektedir. Bu çocuklar duygularını kontrol edemeyerek, içinde bulunduğu gruba bağlanma gösterebilir. Ayrıca bu çocuklar çevresine karşı güvensiz ve yapacağı işlerde sorumluluk almayı kabul etmezler (Gazeloğlu, 2000; Yavuzer, 2003).

2.3.3.Otoriter Anne Baba Tutumu

Bu tutumda, çocukların gelişimi, kişiliği ve istekleri göz önünde bulundurulmadan, sürekli denetim altında tutularak, çocuktan istedikleri gibi davranmaları istenir. Kurallara uymayan çocuğa ağır cezalar uygulanır. Çocukların olumlu davranışları görmezden gelinir. Ayrıca baskı altında yetişen çocuk, duygu ve düşüncelerini rahat bir şekilde ifade edemez. Bu ortamda yetişen çocuk, cezaya maruz kalmamak için, sürekli boyun eğmek zorunda bırakılır (Yörükoğlu, 1996; Kulaksızoğlu, 2000; Sezer, 2010).

Bu tür aile ortamında yetişen ergenler anne ve babalarının istediğinden farklı şekilde davranış sergilediklerinde dışlanma ve cezalandırılma korkusundan dolayı zorunlu itaat eder. Böyle ailelerde yetişen ergenler duygu ve düşüncelerini daha çok bastırarak öfke ve kızgınlıklarını açık bir şekilde ifade edemezler. Çoğu zaman bu çocukların kabul edilmeyen davranışları aile tarafından dayakla cezalandırılır. Çocuk ve ergenin fiziksel cezaya maruz kalması ile öfke duygularının bastırılması sonucu onlarda pasif saldırganlık meydana getirir (Kulaksızoğlu, 2004).

Otoriter anne-babanın sıkı disiplin uygulanması ve eğitimde ceza yöntemine başvurması çocukta özgüven kaybı, kaygılı ve tutarsız bir kişilik geliştirmesine neden olmaktadır. Bunların yanında otoriter anne-baba tutumuna maruz kalan gençlerin çevrelerine karşı sıkı sıkıya bağlanan, başarılı ancak sosyalleşme konusunda kendilerine daha az güvenen, depresyon, madde kullanma ve suç işlemeye daha eğilimli olmaktadır (Kuzgun ve Eldeleklioğlu, 2005).

2.3.4.Mükemmeliyetçi Anne Baba Tutumu

Mükemmeliyetçi tutumda anne-baba, kendilerinin gerçekleştiremedikleri her şeyin en iyisini çocuktan bekler. Ailelerin çocuktan aşırı beklenti içinde olması ve çocuğun bu beklentileri karşılayabilecek becerilerden yoksun olduğu durumda ise çocuk, anne babanın gözünde değerini yavaşça yitirir. Bunun yanında çocuğun kişiliği yanında ilgi ve yeteneği de görmezden gelinir. Aile, çocuğun beklentileri karşılaması için fiziksel ve zihinsel yönden çocuğun kapasitesinin üstünde eğitime tabi tutar. Ayrıca çocuğun arkadaş seçimi dahi anne baba tarafından belirlenir. Mükemmeliyetçi aile ortamında kurallar belirli ve katıdır. Çocuktan mutlaka bu kurallara uyması istenir. Böyle bir ortamda yetişen çocukların fikirleri genelde çok katı olabilmektedir.

Çocuklardaki temel düşünce, bir şey veya kimse ya çok olumlu ya da çok olumsuzdur. Bu durumda çocuk, doğal içgüdüleri ile katı kurallar arasında sıkışmıştır. Sürekli bir iç çatışma yaşayan bu çocuklarda sevgi ve nefret duyguları aynı anda yaşanır. Bu çocuklarda görülen bir özellikte her işte en başarılı ve en üstün olma duygusudur. Ancak istenilen hedefe ulaşamayan bu çocuklar hayal kırıklığına uğrar ve çalışmadan tamamen soğuyabilir. Böyle bir durumda ise çocukta aşağılık kompleksi gelişir (Geçtan, 1988; Dönmezer, 1999).

2.3.5.Aşırı Hoşgörülü Anne Baba Tutumu

Bu tutumda çocuklara az sorumluluk vermenin yanında yetişkin gibi özgür yetiştirir. Bu duruma maruz kalan çocuklardan, kendi davranışlarını kontrol etmeleri ve kendi kararlarını vermeleri beklenir. Çocuğun ne seyredeceğini ne okuyacağını ne zaman ne yiyeceğini çocuk kendisi belirler. Çocukla sağlıklı bir iletişim sağlanamaması, çocuğun düzensiz bir ortam içinde olması, onun doyumsuz bir birey yetişmesine neden olmaktadır. Bu ortamda büyüyen çocuklar, anne-babalarına egemen olmakla yetinmeyerek ilerleyen zamanda ev dışından olan kişilere de egemen olma yollarını arayacaktır (Yavuzer, 2012; Kızıldağ, 2012)

Aşırı hoşgörülü ortamdaki çocuklar, doğru ve yanlış ayırt edemedikleri için anti sosyal davranışlar sergileyen, özdenetim yapamayan, sürekli almaya alıştırmış, bir çocuk olur. Bu tutumun bu şekilde devam etmesi durumunda çocuğun duygu, istek ve dürtülerini kontrol edebilme gücünü olumsuz etkileyerek, saldırgan, agresif davranışlarının artmasının önü açılmış olur. Ayrıca bu durum ailede birçok sorun oluşturur. Çünkü çocukların sonu gelmez istekleri ve devamlı patlamaları bazen anne babanın da dayanma sınırlarını aşmasıyla çocuklara çok sert cezalar tatbik edilir. Bu kez aynı aile ortamında hem hoşgörülü, hem de çok sert tutumların bir arada görülmesi ise tamamıyla karmaşık bir hal alır. (Ekşi, 1990; Özyürek, 2004).

2.3.6.İlgisiz Anne Baba Tutumu

İlgisiz anne ve baba tutumunun görüldüğü ailede çocuk, anne ya da babayı herhangi bir konuda rahatsız etmediği zaman herhangi bir problem yoktur. Bu tür ailelerde büyüyen çocuklar ve ergenler fiziksel ve duygusal yalnızlığı yaşamaktadır. Bu çocuklar aile tarafından yaptıkları görmezden gelinir. Anne-baba çocuk arasındaki iletişim çok düşük seviyede olduğundan ailenin çocuğa dair tepkileri çok az seviyede olmaktadır (Babaroğlu, 2013).

Fiziki ihtiyaçları yanında, anne ve baba ilgisi, sevgisi ve onayı gibi duygusal ihtiyaçları karşılanmadan büyüyen çocuklarda, temel duyguların az gelişmiş ya da gelişmemiş olması bireyde sürekli bir korunma duygusunu hissetmesine sebep olmakta, çocukta sürekli kaygılı bir hal görülebilmektedir. Ayrıca bu ortamın oluşturduğu çocuklar, toplumda da fazlaca nemsenmezler. Kişilikleri yok sayılan bu çocuklar, saldırgan ve agresif davranışlar gösteren kişiler olabildikleri gibi içe kapanık, silik, hakkını arayamayan kişilerde olabilmektedirler (Ryder, 1995; zgven, 2001; Tunalı, 2011).

2.3.7.Tutarsız Anne Baba Tutumu

Anne babanın tutarsız olması neticesinde ocuk, ebeveynin davranışlarının, hangisinin doğru veya yanlış olduğunun ayırımını yapamayacak hale gelir. Bu durumdaki ocuk, tutumlarını, anne babanın neşeli ve öfkeli olmasına göre ayarlamaya çalışır. Çocuklar, davranışların doğru veya yanlışlığına göre değil, “Ne zaman yaparsam ceza verilmez?” sorusunun cevabına göre davranış geliştirmeye başlar (Aydın, 2007).

Tutarsız tutum sergileyen anne babalar, hoşgörü ile karşılanan bir davranışı, başka bir diğer gün cezalandırmaktadır. Ayrıca çocuklardan bir Şey yapmayı istediklerinde veya ceza uyguladıklarında, çocuklara yapılan işin ve cezanın nedenini aıklamamaktadırlar. Eğitimde önemli bir ilke olan davranışlarda tutarlılık, anne-babanın çocukların normal bir davranışına tepki vermesi, dengeli, tutarlı ve kararlı bir tutum içinde olmaları, çocuğun neyi yapıp neyi yapmayacağını öğrenmesini kolaylaştırmaktadır. Tutarlı davranış sergileyen anne babalar, aynı zamanda çocuğun sosyal olmasına yardımcı olmaktadır. Yoksa sürekli, dengesiz ve kararsız tutum içinde bulunan anne-baba, kendi tutarsızlıklarını çocuklarına da aktarması neticesinde sürekli tutarsız davranış ve tutumlarla karşılaştığı için ocuk da Őařkınlık, korku, kuruntu veya ilgi çekecek sorunlar oluşurmaktadır (Derman ve Başel, 2013: 121).

2.4.Anne Baba Tutumlarının Oluşumundaki Etmenler

ocuk yetiştirme tutumlarında büyük dairedede; kültür ve alt kültür, küçük dairedede ise; aile ve birey arasında çeşitli farklılıklar görülmektedir.

Bunun yanında insanın içinde bulunduğu toplumun sosyo-ekonomik durumu, tre, dini kurallar, değerler, bireyin kişilik özellikleri, yetiştirilme Şekli, inanç ve düşünceleri, gibi faktörler bu farklılaşmayı oluşurmaktadır (Dönmezer, 1999: 67).

2.4.1.Çocuğun Cinsiyeti, Yaşı ve Doğum Sırası

Anne ve babalar daha çocuk doğmadan önce çocuğun cinsiyetiyle ilgili beklenti içinde olabilmektedir. Çocuğun cinsiyeti anne babanın beklentisini karşılamazsa ebeveynler çocuğa kabul edilir olmayan bir tutum gösterebilir. Fakat cinsiyet beklentiyi karşıladığı zaman anne babanın daha olumlu tutum sergiledikleri görülmüştür (Çağdaş ve Seçer, 2004).

Ülkemizde çocukların yetiştirilme tutumlarını incelediğimizde genellikle kız çocukları baskı altında ve itaat edici şekilde yetiştirilirken, erkekler ise neslinin devamını sağladığı düşüncesi ile daha değer verilerek yetiştirildiğini söyleyebiliriz (Kulaksızoğlu, 2011: 126). Burada çocuğun cinsiyetinin anne çocuk etkileşiminde de önemli olduğu görülmüştür. Anneler, erkek çocukların yetiştirilmesine daha fazla ilgi göstermektedir (Aydın, 2005: 128).

Dix ve Grusec'in yaptığı çalışmaya göre, anne baba, büyük çocukların daha bilinçli davranacağına, davranışlarını kontrol edeceğine ve davranışlarının sorumluluğunu üstlenebileceklerine inanır. Örneğin; küçük kardeşinin düşmesine sebep olan çocuk, yaşına göre anne babasından farklı tepkiler alabilmektedir. Anne babalar çocuğun isteyerek veya istemeyerek gerçekleştirdiği davranışları çocuğun yaşını göz önüne alarak, kişilik özelliklerine yükleyerek ve bu durumu sözel veya davranışsal olarak çocuklarına belli eder (Akt., Dönmezler, 1999: 67).

Anne baba tutumunu etkileyen diğer bir etken ise, çocuğun doğum sırasıdır. Anne baba, çocuk yetiştirme esnasında çok büyük tecrübe edinir. Anneler, ilk bebekleri ile son bebeklerine karşı davranışları genellikle çok farklı olabilmektedir. Örneğin; ailenin büyük çocuğundan beklentileri yüksek seviyedeysen ortadaki ya da son çocuklarda ise, disiplinli veya rahat davranışlar gösterilir. Ayrıca ailenin tek bir çocuğunun olması da ebeveynin tutumu üzerinde etkilidir. Aile çocuğa koruyucu ya da aşırı müsamahakâr tutum göstermektedir (Ekşi, 1990; Geçtan,1998; Tola 2003).

2.4.2.Anne-Babanın Kendi Deneyimleri

Anne babaların çocuklarına karşı sergiledikleri tutum ve davranışlarının temelinde kendi çocukluk yıllarındaki anne babaları ile olan ilişkileri yatmaktadır.

Bundan dolayı çocukken anne babalarından deneyim edindiği yöntemleri kullanarak çocuklarını terbiye etme veya suçlama metotlarını kullanır. Anne baba bu şekilde davranarak endişelerini gidermeye çalışır.

Ayrıca ebeveynlerin aşırı baskı ortamında yetişmesi, bazen çocuklarına serbest ve ya da daha anlayışlı bir davranış içinde olmalarına sebep olabilmektedir (Yavuzer, 1996: 27; Dönmezler, 1999: 70).

2.4.3. Annenin Çalışma Durumu

Annenin bir işte çalışması sosyal destek sağladığı faktörlerinden biridir. Genç annelerin iş hayatına katılımının giderek artmasıyla birlikte çocukları büyütmede geleneksel yöntemleri kullanmak yerine çocuk yetiştirmede demokratik yöntemleri kullandıkları görülmektedir. Fakat annenin yaptığı işten hoşnutsuzluğu, iş yerinde ortaya çıkan stresli haller, annenin çocuğuyla olan tutumlarını etkileyebilmektedir. Ayrıca bu anneler çocuğuna gereken ilgiyi gösteremediği düşüncesinden hareketle kendinde suç arama yoluna gidebilir. Bu durumdaki suçluluk hissini yumuşatmak için aşırı izin veren ya da aşırı koruyucu bir tutum içinde olabilir (Şanlı, 2007).

Anneler içinde en az doyuma sahip ve en büyük ruhsal çöküntü yaşayanlar genellikle küçük yaşta çocukları olan ve çalışmayan anneler olmaktadır. Bu doyumsuzluğa sebep ise; büyük oranda annenin ev ortamında sürekli kısıtlanması ve anneliğin gerektirdiği görev ve sorumluluğunun ağır olmasıdır. Bu durum anne çocuk arasındaki sağlıklı iletişimi olumsuz olarak etkilemektedir (Yavuzer, 1998: 122-123).

2.4.4. Anne Baba Arasındaki İlişki

Ebeveyn ve çocuk arasında iyi ve etkili ilişkinin kurulması öncelikle anne-baba arasındaki iletişimin niteliğine bağlıdır. Uyum gösteren ve mutlu olan çiftler çocuklarına karşı da destekleyici ve kabul edici bir tutum geliştirir. Mutlu olmayan eşler, çocuklarla iletişimi iyi sağlamakta zorlanır. Eşlerin uyumsuzluğu çocuklar üzerinde direk etkilidir. Böyle bir ortamdaki ebeveynler çocuklarına karşı baskıcı, ilgisiz, dışlayıcı ya da aşırı koruyucu davranma gibi sağlıklı olmayan bir tutum geliştirebilir (Dönmezler, 1999: 71).

2.4.5. Anne Babanın Sosyo-Ekonomik Durumu

Ailelerin sosyo-ekonomik durumuna göre çocuğa eğitim ve değer verme yönünden farklı tutum içinde olmaktadır. Üst sosyoekonomik konumdaki aileler, çocuklarına daha çok bağımsızlık tanıyarak, merakı, yaratıcılığı, başarıyı, sorun çözmeyi daha fazla benimsemelerinin yanında daha az otoriter ve koruyucu tutum sergilemektedir.

Orta sosyo-ekonomik konumdaki aileler, çocuğun eğitim ve meslek hayatı ile ilgili konularda çocuklarından yüksek beklenti içinde olmakta ve bu beklentiler sonucu çocuklarında ergenlik döneminden itibaren kaygı meydana getirmektedir. Alt sosyo-ekonomik konumdaki aileler ise, genel olarak çocuklara, esnek olmayan katı bir disiplin uygular ve çocuğun yaptığı olumsuzluklara karşı fiziksel ceza uygulama yanında alay etme, küçümseme, bağırma gibi davranışlarda bulunmaktadır (Alisinanoğlu 1995; Dönmezer, 1999: 69).

2.4.6. Anne Babanın Eğitim Durumu

Yüksek eğitim seviyesine sahip aileler, çocuklarının özdenetimini ve bağımsız düşünme becerisini destekler. Çocuk yetiştirmede kullandıkları temel düşünce, disiplin uygulamak yerine, çocuklarının bağımsızlıklarını gerçekleştirmektir. Düşük eğitim seviyesine sahip anne ve baba da ise durum farklıdır. Buradaki temel düşünce çocukları fiziksel ceza yöntemine başvurarak terbiye etme önemsenmektedir. Eğitim seviyesi yüksek olan ebeveynler çocuklarının bağımsızlık ve bireyselliğini önemserken eğitim seviyesi düşük ebeveynler, çevresinden deneyim edindiği eskilerin çocuk büyütme yöntemlerini kullanmaktadırlar (Şanlı, 2007).

2.4.7. Anne ve Babada Ruhî Durum

Silverberg'in yaptığı araştırmada; kaygı, hayattan zevk almama, aşırı şüphecilik gibi problemleri olan ebeveynlerin daha sağlıksız bir anne baba tutumuna sahip olduklarını belirtmiştir (Steinberg, 2007: 153).

İyi bir çocukluk yaşantısı olmayan kişilerin evlilik yaşamlarında da ciddi aile problemleri ile karşı karşıya kalacakları, çocuklarına fiziksel şiddet uygulayabileceği ve sonrasında boşanmayla sonuçlanan durumlara zemin oluşturabileceği görülmüştür. Boylamsal olarak yapılan bir araştırmada; örselenmiş çocuk yaşantısına sahip anne babaların, plan yapma veya sorunları halletmede zorlandıkları, çocuklarının ihtiyaçlarına daha az duyarlı davrandıkları, aniden öfkelenip tepkisel hareketlerde sergiledikleri görülmüştür.

Anne babanın davranışları üzerinde aile ve içinde yaşadığı toplum etkilidir. Bundan dolayı anne babalarında depresyon, kaygı gibi ruhsal sorunları olan çocuklar yetişkin olduklarında evliliklerinde benzer bozukluklar kendilerinde de görülmektedir (Ekşi, 1990: 16).

2.4.8. Anne Babanın Beklentisi

Anne babalar çocuklarının belli bazı özelliklerle dünyaya gelmelerini isterler. Bu istekler arasında öz güven, özerklik, ihtiyaçlarını karşılayabilme ve ahlak yer alır. Fakat bu istekler kültürlere göre değişkenlik arz etmektedir. Kültürel nedenlerden dolayı çocuktan itaat ve uyum gösterme beklentisi, ana babanın ve özellikle babanın otoriter olduğunu göstergesidir. Geleneksel toplumlarda çocuktan, bağımsız hareket edebilmesi, kararlarını kendi verebilmesi ve kararlarının sorumluluğunu taşıması önemli değildir, önemli olan çocuğun anne babaya itaat etmesidir. Bu durumda çocuğun devamlı bir surette dışarıdan kontrol edilerek iç denetim geliştirmesi engellenmiş olur. Kısacası çocuğun kendini ifade etmesine ve denetlenmesine imkân tanınmaz (Kağıtçıbaşı, 1996; Demirtaş, 1999).

2.4.9. Sosyal ve Kültür Değerleri

Çocukların yetiştirilmesi kültürlere göre farklılaşmaktadır. Tutum, toplumlar arasında farklılaşma gösterdiği gibi toplumları meydana getiren aileler içinde de değişir. Her toplumun sosyoekonomik durumuna, kültürüne, hayat felsefesine ve değer sistemine göre çocuklara ceza ya da ödül yöntemi vardır (Kulaksızoğlu, 2011: 116-117).

Kağıtçıbaşı (1996), ülkemizde anne babaların çocuklarının bağımsız bir birey olmasını değil, söz dinleyip itaat etmelerini daha çok istediğini belirtmiştir. Çocuk yetiştirmede ana düşünce bireysel olmaktan ziyade karşılıklı destek sağlanan toplum değerlerini çocuklara özendirmektir. Gelişmiş toplumlarda ise, aileler çocuklarının kendilerine bağımlı bir birey olmasını asla kabul etmemekte ve aksine çocuğun bağımsızlığını önemsemektedir. Son yıllarda ülkemizde ailelerin sosyoekonomik seviyelerinin yükselmesi ile birlikte çocukların ekonomik kazanç olarak görülmesi azalmakta, psikolojik değeri artmaktadır. Bu durumdan dolayı aileler çocuğun bağımsız kişilik geliştirmesini önemsemeye başlamaktadır (Dönmezler, 1999: 74).

2.5. Eş Seçimi

İnsanın yaşamındaki önemli kararlarından olan eş seçimi, bireyin toplumdaki konumunu, yaşantısını ve geleceğini etkileyen karmaşık bir süreçten oluşmaktadır. Eş seçiminde bulunma, geleneksel aile yapısı içinde bireyin ailesinin sorumluluğunda iken, günümüzde bu tercih bireyin kişisel sorumluluğuna bırakılmıştır.

Evliliğin uyum içinde ve doyum sağlayıcı olması, büyük oranda eş seçiminde doğru tercihte bulunmaya bağlıdır. Fiziksel, duygusal, ruhsal ve sosyal ilişkileri içinde barındıran evlilikte uyum, hem eşlerin hem de ailedeki diğer üyelerin ruhsal ve fiziksel sağlıklarını önemli açıdan etkilemektedir (Yıldırım, 2007; Kalkan, 2012).

Evlilikte mutluluğu yakalamada eş seçiminin önemli rolü bulunmaktadır. Eş seçiminin doğru bir şekilde gerçekleşebilmesi, bireyin evlilikten ne beklediğini, neyi amaçladığı çok iyi belirlemesi yanında, gerçekçi beklentiler içinde olmasını gerektirir. Ortak paydaları çok olan bireylerin evlilik hayatlarında başarılı olmaları yüksek bir ihtimaldir. Bunun yanında erkek ve kadının, her yönüyle birbirine benzer özelliklerde olmasını bekleyerek dengeli ve uyum içerisinde ilişki kuracaklarını düşünmek gerçekçi değildir (Bilen, 1983: 36).

2.6. Anne Baba Tutumlarıyla İlgili Yapılan Araştırmalar

Anne babanın çocuk yetiştirme tarzları ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılmış bazı araştırmalara yer verilmiştir.

2.6.1. Anne Baba Tutumlarıyla İlgili Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar

Bu çalışma, ortaokul öğrencilerinin mükemmeliyetçi kişilik özellikleri ile anne-baba tutumlarının sınav kaygısı üzerindeki etkisini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.

Olumlu mükemmeliyetçilik ile anneden algılanan kabul/ilgi seviyeleri yükseldikçe, öğrencilerin sınav kaygısının azaldığı; olumsuz mükemmeliyetçilik yükseldikçe sınav kaygısının arttığı görülmüştür. Olumlu mükemmeliyetçilik ile anneden algılanan kabul/ilgi seviyeleri yükseldikçe öğrencilerin sınav kaygısının kuruntu alt boyutunun düştüğü; olumsuz mükemmeliyetçilik artıkça sınav kaygısı kuruntu alt boyutunun da arttığı gözlenmiştir (Hanımoğlu, 2010: 74).

Ergenler üzerinde yapılan farklı bir araştırmada ise anne baba tutumları ile öznel iyi oluşları arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu çalışmanın sonucuna göre; algılanan anne baba tutumu, ihmalkâr, otoriter ve hoşgörülü olan ergenlerin öznel iyi oluşlarının, cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmüştür. Algılanan anne baba tutumu otoriter olan erkeklerin yaşam doyumu ve öznel iyi oluş düzeyleri, kızlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Algılanan anne baba tutumu demokratik ve hoşgörülü olanların öznel iyi oluşları; algılanan anne baba tutumu ihmalkâr ve otoriter olanlardan daha yüksek

seviyede bulunmuştur. Bu bulgular çerçevesinde, anne babanın olumlu tutum içinde olarak ergenleri desteklemeleri, onların öznel iyi oluş seviyelerini yükselttiği sonucuna varılmıştır (Özkan, 2014: 55-56).

Bu çalışma ise, ilköğretime giden çocukların anne-babaların tutumlarının çocuğun kardeş ilişkilerini, davranış ve uyum problemlerini etkileyen değişkenleri ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Bu araştırma sonucuna göre; olumsuz anne-baba tutumuna maruz kalan çocukların; çocuğun kardeş ilişkilerini olumsuz etkileyerek, davranış ve uyum problemlerinin de oluşumunda rolü bulunmuştur. Ayrıca ilkokula giden çocuğun cinsiyeti ve küçük kardeşler arasındaki yaş farkı etkenlerinin; anne-baba tutumu, anne-babanın farklılaşmış yaklaşımı, kardeş ilişkileri ile birlikte davranış ve uyum problemleri üzerinde önemli etkileri olduğu bulunmuştur (Erginoğlu, 2015: 86).

Başka bir araştırmada, çocuklukla genç yetişkinlik dönemindeki ebeveyn tutumlarının bireyin yetişkin dönemde yaptıkları, evlilikte uyum sağlama ya da problemlerin üstesinden gelme yeteneğini ortaya koymaktır.

Demokratik tutumla büyüyen kişilerin evlilikte uyum sağlama pozitif yönlü; koruyucu ya da otoriter ebeveyn tutumunun sergilendiği ortamda büyüyen kişilerin evlilik uyumu arasındaki ilişki ise negatif yönlüdür. Demokratik tutum ile problem çözme arasında pozitif ilişki, otoriter tutum ya da koruyucu tutumla problem çözme arasında ise negatif ilişki olduğu bulunmuştur. Bununla birlikte evliliğin uyumlu ve problemin üstesinde gelmesi yeteneği arasında anlamlı pozitif ilişki tespit edilmiştir (Çakır, 2017: 69-70).

Bu araştırmada, anne-babanın bağlanma stili ile anne-baba tutumları ve 4-6 yaş grubu çocuklarda gözlenen davranış problemleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın sonuçları incelendiğinde, çocukların gözlemlenmesi sonucu tespit edilen davranış ve akran problemlerinde, toplam güçlüklerde cinsiyete göre anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur. Yani erkek çocukların kız çocuklara göre daha fazla davranış problemi sergilediği görülmüştür. Sosyal davranışlarda ise, kızlar erkeklerden daha başarılı konumdadır. Anne babanın bağlanma stillerine göre çocuklarda gözlemlendiği davranış problemleri arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Güvenli bağlanan anne babalar, çocuklarında davranış problemleri, duygusal sorunlar, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, akran problemleri ve toplam güçlükler görülmemiştir. Korkulu bağlanan anne babaların çocuklarında akran sorunları gözlemlenmiştir.

Ayrıca saplantılı bağlanan anne babaların çocuklarında ise davranış problemleri, duygusal ve akran sorunları, sosyal davranış problemleri ve toplam güçlükler tespit edilmiştir. Son olarak kayıtsız bağlanan anne babaların çocuklarında ise akran problemleri yanında toplam güçlükler anlamlı farklılaştığı görülmüştür (Bolattekin, 2014: 74-75).

Üniversite öğrencileriyle yapılan bu çalışmada, algılanan anne baba tutumları ile otomatik düşünceleri ve stresle baş etme tarzları arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin algılanan demokrat ebeveyn tutumu ve otomatik düşünce arasında anlamlı negatif bir ilişki vardır. Demokrat tutum yükseldikçe otomatik düşünce düzeyi azalmaktadır. Koruyucu ve otoriter anne baba tutumu ile otomatik düşünce arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır. Bu tutumların artması ile birlikte otomatik düşünceler de artar (Yeşilyurt, 2017: 63).

Çocuğun sosyalleşme süreci ile anne-baba tutumu arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışmaya göre; anne baba tutumunu baskıcı, disiplinli ve otoriter olarak algılayan çocukların olumsuzluklara maruz kalarak çocuğun içine kapanık olmasına yol açar. Anne baba tutumunu demokratik olarak algılayan çocuklarda ise anne babanın olumlu etkileri neticesinde, çocukların sosyal gelişimlerinde olumlu katkıları olduğu görülmüştür (Ceylan, 2017: 90).

Gündüz ve Özyürek (2018: 392), yaptıkları bu çalışma ile lise öğrencilerinin okul tükenmişliklerini ebeveyn tutumları açısından incelemiştir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre; lise öğrencilerin daha çok ders çalışmaktan tükenme alt boyutun da tükenmişlik gösterdiği, devamında ise okula ilginin azalması ve ödev yapmaktan sıkılma şeklinde devam etmiştir. Ders çalışmanın ortaya çıkardığı tükenmişliğin nedenleri olarak, sınavlara hazırlık için test çözme, günlük konu tekrarı yapmanın yanında yeni bir konuya hazırlık yapma gibi faaliyetlerden yorulma ve bıkmmanın yanında bu etkinlikleri anlamsız bulması sonucu, daha fazla ders çalışmak istememe şeklinde sıralayabiliriz. Bu durumda öğrencilerin, anne babalarını demokratik olarak algılamaları seviyeleri artıkça okul tükenmişliklerinin azaldığı; anne babalarını koruyucu ve otoriter olarak algılamaları seviyeleri yükseldikçe okul tükenmişliklerinin arttığı belirtilmiştir.

Ergenlerle yapılan bu çalışmada kendilik algısı ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre, erkek öğrencilerle kız öğrenciler arasında kendilik algısı olumlu yönde anlamlı bir seviyede farklılaşmıştır. Ergenlerin anne baba

tutumunu orta ve yüksek düzeyde demokratik olarak algılayanların kendilik algıları, anne babasını düşük düzeyde demokratik olarak algılayanlara göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur. Ayrıca ergenlerin kendini algılamaları arkadaşlarıyla birlikte çevresindeki kişilerle olan iletişim seviyelerine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Arkadaşları ve çevresindeki bireylerle iletişimi çok iyi olan ergenlerin, kendilik algılarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucu bulunmuştur (Sezer 2010: 14-15).

2.6.2. Anne Baba Tutumlarıyla İlgili Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Bu çalışmada, otoriter tutum sergileyen anne-babaların oluşturdukları olumsuz tutumların çocukların üzerindeki etkileri incelenmiştir. Bu araştırmanın örneklemini 14-18 yaş aralığında sosyo-ekonomik durumları benzer özellikte olan 6400 ergen oluşturmaktadır. Ergenlerin 1987 ve 1988 yılındaki okul performansları da çalışmaya dâhil edilmiştir. Bu çalışmanın sonuçlarına göre; otoriter anne baba tutumuyla yetişen çocukların diğer çocuklardan daha yüksek bir başarı ortaya koydukları gözlemlenmiştir.

Bu sonuç literatürden farklı olarak; otoriter tutumun olumsuz etkilerinin okulda olumlu tesiri olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca otoriter anne baba tutumunda yetişmeyen ergenlerin okul çağındaki başarısını da düşürdüğü belirtilmiştir (Steinberg, Belsky ve Meyer 1991).

Anne babanın ırksal ayrımcılık tutumunun ergenlere geçişine etkisinin incelendiği bu araştırmaya 154 erkek ve 168 kadın toplam 322 Afrikalı ve Amerikalı çift katılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; ırksal ayrımcılık sergileme ile sosyal olma arasında olumlu yönde anlamlı ilişki saptanmıştır. Ayrıca, annelerinin deneyimlerinden öğrendikleri ayrımcılık ile kız çocuklarına öğretilen sosyal mesajlar arasında da anlamlı ilişkiye rastlanmıştır. Babalarından deneyimledikleri ayrımcılık, erkek çocuklara öğretilen sosyal mesajlar arasında güçlü etkiler olduğu tespit edilmiştir (Smith, Teynolds ve Fincham 2016).

Bu çalışmada anne ve baba tutumlarını, otoriter ve koruyucu olarak algılayan ergenlerin karar vermede zorlanmaları ve kararsız kalmaları sonucuna varılmıştır. Koruyucu/istekçi anne baba tutumunda çocuğa aşırı düşkün olma, yoğun kontrol ve denetim yönüyle demokratik aile tutumundan ayrılmaktadır. Genellikle bu tutumu benimseyen anne babalar çocuğun bağımsız hareket etmesinden endişe ettikleri için

çocuklarını her durumda kontrol etmekte, ödev ve sorumluluklarını üstlenerek çocukların, özgüveni düşük ve sürekli başkalarına bağımlı kişilik yapılarına sahip olarak yetiştirmektedirler (Parker, 1983).

Perren ve Hornung (2005) yaptıkları araştırmada zorbalık yapan ve zorbalığa boyun eğen ergenlerin zorbalık yapmayan ergenlere göre daha düşük düzeyde aile desteği gördüklerini belirtmiştir. Benzer bir araştırmada ise zorbalık yapmayan ailelerde yetişen çocukların ailelerinin çocuklarıyla okul içi ve okul dışındaki problemlerine daha çok ilgi gösterdikleri tespit edilmiştir (Holmes ve Holmes-Lonergan, 2004).

Whitemann, Mchale ve Crouter (2003)'in ergenlik döneminde kardeş sırasının kardeşler ve anne babalar arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmanın sonuçlarına göre; büyük ergenin küçük ergen adına anne babasıyla iletişimini pozitif yönde ilerlettiğinden, ailelerin küçük ergen çocukla ilişkilerinde daha az problem yaşadıkları ve onunla daha fazla ilgilendikleri bulunmuştur (Akt., Bülbül, 2014).

2.7.Eş Seçim Kuramları

Kişilerin eş seçimlerini nasıl yaptıkları ile ilgili çeşitli kuramlar ve tezler bulunmaktadır. Ortaya atılan bu kuramların temel düşüncesi ise, eş seçiminin “bilinçli” ve “amaçlı” bir tercih olduğu gerçeğidir (Bacanlı, 2001:8).

2.7.1.Evrin Kuramı

Darwin, türlerin evrimini temel alan kuramında türlerin uyum sağlamak için iki ana işlevi bulunduğunu belirtmektedir. Bu işlevlerden biri; hayatta kalma için doğal seçim, diğeri ise türün devamı için cinsel seçimidir (Miller, 2010: 15).

Doğal seçimden kast edilen “güçlü olan hayatta kalır” anlayışıdır. Bu duruma göre güçlü olan, içinde bulunduğu yerin değişen koşullarına uyum sağlayan canlılar hayatta kalabilir ve nesillerini çoğaltabilirler. Cinsel seçim ise, iki şekilde oluşur; biri cins içi seçim diğeri cinsler arası seçim. Cins içi seçim: bir cinsin cazip olan karşı cinsle sahip olmak için aynı cinsten türleri ile giriştiği yarışır. Cinsler arası seçim ise; bir cinsin, en cazip cins üye ile eşleşme yarışıdır (Buss ve Barnes, 1986: 565).

Evrin kuramına göre, erkek ve kadınların eş seçimi şöyle gerçekleşmektedir. Erkekler, daha çok genç ve doğurgan olan kadınları tercih eder. Buna karşılık erkeklerde kadınlara varlıklı olduklarını göstererek eş ve çocuklar için yaşamını devam ettirmeye gücü yettiklerini ispat eder.

Kadınların tercih edilen özellikleri başta doğurganlık yanında fiziki çekicilik, yaş, sağlıklı erkeklerin ise daha çok para, konum, azim ve çalışkanlık gibi özelliklere sahip olmalarıdır. Bu ipuçları ve bağlanma davranışları toplumun yapısına göre farklı değişim ve dönüşüm halindedir. Sonuç olarak erkeklerin eş seçme stratejilerinin odağı; kadının güzelliği, kadınların ise, erkeğin maddi olanaklarıdır (Atak ve Taştan, 2012; Yıldırım, 2007: 17).

2.7.2.Sosyal Rol Kuramı

Bireyin gelişiminin, kişilik ve cinsiyet farklılığının oluşumunda güçlü bir etki meydana getirdiğini sosyal rol kuramı ortaya atmıştır. İnsanların eş seçme stratejilerinin farklılıklarını, sosyal cinsiyet rolleriyle açıklamaktadır. İş hayatında önemli bir istihdam meydana getiren kadınların erkeklere göre fiziki gücün daha az olduğu ve düşük statülü işlerde çalışmaları, yüksek statüsü olan işlere erişebilme imkânlarının kısıtlı olmasından dolayı çalışkan ve yüksek statüdeki erkekler kadınların gözünde daha çekici hale gelmiştir. Kadında aranan rollerin odak noktasını fiziki güzellik yanında çekicilik oluşturmaktadır (Smith ve diğerleri, 2003: 673; Jaime vd., 2010).

Toplumda cinsiyete dayalı iş farklılığı, kız ve erkek çocuklarının yetişme tarzlarının farklı olması, toplumsal cinsiyet rollerinin pekişmesini sağlar. Bu kuramda eş seçiminde; kadında, fiziki çekicilik ve aile terbiyesi; erkekte, yüksek kazanç kapasitesi, fiziksel güç ve özgüven aranan özellikler olmaktadır (Yıldırım, 2007: 17).

2.7.3.Birbirini Tamamlayan Gereksinimler Kuramı

Winch, Ktsanes ve Ktsanes (1955) tarafından ortaya atılan birbirini tamamlayan gereksinimler kuramı eş seçmeyle ilgili oluşturulmuş klasik kuramlardandır. Bu kurama göre, eşler birbirlerinin gereksinimlerini tamamlayarak eş seçimi konusunda tamamlayıcı nitelikleri tercih etmektedir. Kadın ve erkeğin gereksinimleri farklılaşmaktadır. Tamamlayıcı ve benzer gereksinimler, bireylerin birbirine ilgi duymasına neden olmaktadır.

Bu durumda birey evlilik yapmayı düşündüğü kişiyi ya benzer arkadaş grubu içinde ya da eş olmaya aday elverişli kişilerin bulunduğu çevre içinden bazı psikolojik faktörleri de göz önünde bulundurarak tercih etmektedir (Özgüven, 2014: 33).

2.7.4. Benzerlik-Çekicilik Kuramı

Benzerlikçekicilik kuramı eş seçiminde, iki kişinin özellikleri birbirlerine ne kadar benzerse, birbirleri tarafından o oranda çekileceklerini ileri sürmektedir. Bu özellikler; yaş, etnik köken, din, sosyoekonomik, eğitim, zeka, kişilik özellikleri, değerler ile fiziki güzellik olarak sayılmaktadır. Eşlerde bu ortak yönlerin çok olması kişilerin evliliğin ilk yıllarındaki ortaya çıkabilecek çatışmaların önlenmesi ile birlikte daha az çatışma yaşayacaklarını ortaya koymaktadır (Kasapkara ve Kasapkara, 2013: 792-793).

Tutum, ilgi ve dünya görüşlerinde benzer niteliklere sahip olmanın çekicilik ile ilişkisi, kendini doğrulama kavramı ile ifade edilmektedir. Bu kuramda eş seçiminde temel esas, bireylerin kendilerine benzeyen kişileri tercih etmesidir. Eşlerin benzer yönlerinin fazla olduğu evliliklerde çatışmanın az olması yanında sorun yaşanan hallerde çiftlerin aralarında daha rahat iletişim kurarak ve daha sonuca yönelik çözüm yolları ürettikleri görülmüştür. Ayrıca başka kişilerin tutum ve davranışları bizimkilerle uyduğunda o kişide kendi tutum ve davranışlarımızın yansımaları desteklemiş ve onaylamış oluruz (Kalkan, 2012; Santrock, 2014: 451).

2.7.5. Uyarıcı-Değer-Rol Kuramı

Murstein (1970) fikirleri ile şekillenen bu kurama göre, eşler arası ilişkinin karşılıklı oluşumu, devam ettirilmesi ve kararlı olmada, uyarıcı-değer-rol (UDR) dizisi önemlidir. Bu kuram, ilişkinin kurulması ve sağlıklı gelişimi adına alınan karmaşık kararları üç (UDR) aşamada değerlendiren bir kuramdır.

Uyarıcı-Değer-Rol modeli üç aşamada gerçekleşir. Birinci aşamada, eşler fiziki çekicilik ve statü gibi birbirine denk uyarıcıları dikkate alır. Eşler arası karşılıklı olumlu uyarıcı değişimi sonrasında, modelin ikinci aşamasında, eşlerin sahip olduğu değerleri karşılaştırırlar. Bu aşamada değer, ilgi, tutum, inanç ve gereksinimler karşılaştırılır. Son olarak üçüncü aşamada ise, rol aşamasıdır. Bu aşamada eşler, karşılıklı beklentilerinin karşılanıp karşılanmadığını ya da davranışlarının gerçekte sözü edilen değerlere uygunluğunu gözleme ve değerlendirme imkanı bulur.

Bu aşamada iken bazıları karşı tarafın değer, tutum ve inançlarını rol olarak gerçek yaşamda ortaya koymadan ve sınamadan evlilik gerçekleştirebilir. Bu durum ise olumsuzlukları beraberinde getirebilmektedir (Murstein, 1976).

Rol aşamasının bir özelliği de ilişki boyunca eşler oyunlar oynayarak tercih yapacağı kişilerin kendilerine uygun olup olmadıklarını belirlemiş olurlar. Bu ilişkilerde bireyler karşı cinsle ilgili algı ve beklentilerini tanımlar. Bu beklenti ve algılar toplumda kadınlar ve erkekler için farklılaşmaktadır. Bundan dolayı rol aşaması; bireysel, sosyal ve kişiler arası ilişkiler çerçevesindedir (Efe, 2013).

2.7.6.Eş Seçiminde Psikanalitik Yaklaşımı

Freud'un psikanalitik kuramı, en eski eş seçim yaklaşımı olarak bilinmektedir. Freud, bireyin eş seçiminde rol alan etkenlerin oral, anal, fallik ve genital dönem basamaklarında belirlendiğini savunmaktadır. Freud'a göre, fallik dönemde küçük çocukların özellikle anne baba ile kardeşlerine karşı hissettiği duyguların yapısal olarak anlamı olduğunu iddia etmektedir. Bu dönemde saplantının olması eş seçme tercihlerinde önemli etkileri olacağını belirtmektedir. Erkek veya kızın yetişkin olduğunda dahi anne-babadan ayrılamaması, eş tercihinde bulunmaması, anne-babadan ayrılma durumu ortaya çıktığında aşırı bir suçluluk hissetmesi ve onlara daha çok bağlanmasıdır. Ayrıca cinsel ilişkiden kaçınma ve bu yönde soğukluk ve güçsüzlük hissetme gibi belirtiler ortaya çıkmaktadır. Freud, genellikle kız çocuklarının babalarına, erkek çocuklarının ise annelerine benzeyen kişileri eş olarak tercih etmesini, küçük yaşta anne ve babaya duyulan hayranlıkla ve gösterilen yakınlıkla ilişkilendirmektedir (Parsons, 1997; Özgüven, 2014: 32).

2.7.7.Filtre (Süzgeç) Kuramı

Kerckhoff ve Davis (1962) filtre (süzgeç) kuramının temel düşüncesi, bir evlilik kurumunun oluşması için ilk önce değerler arasında bir uzlaşmaya varılması yanında tamamlayıcı gereksinimlerin olmasını ileri sürmüştür. Bu kurama göre eş seçiminde kişiler ilk olarak düşündükleri profildeki eşlerini seçerken değerlerin uyuşmasına önem verir. Fakat evlilik süreci belli bir süre işler, sonra uzun süreli ilişki kurmaya karar verildiğinde ise eşler ihtiyaç ve beklentilerini en çok karşılayan kişilere doğru yönelim gösterirler. Uzun süreli ilişkinin devamı için üç filtreli aşamayla eş adayı değerlendirilir. İlk filtrede çekicilik önemli bir etkidir. Yani eş adayında ilk olarak sosyal özellikleri aranır.

İkinci filtrede değerlerini ve son filtrede ise eşler, ihtiyaçlarını karşılama seviyesini süzgeçten geçirerek tercihte bulunur (Kerckhoff ve Davis, 1962; Nazlı, 2014: 390).

2.7.8.Cinsel Stratejiler Kuramı

Buss ve Schmitt'in ortaya koyduğu bu kuram, insanlığın neslini devam ettirme bu konudaki problemlerini çözmeye dair geliştirdiği, kısa ve uzun vadeli ilişkilerde farklılıklar arz eden cinsel stratejileri barındırmaktadır (Buss ve Schmitt, 1993).

Erkek ve kadın için üreme fırsatları ve sınırlılıkları farklılıklar oluşturmaktadır. Erkekler, kısa vadeli ilişki sürecinde, dört sorun ile karşılaşmaktadır. Bunlar; (1) eş sayısı, (2) cinsel ihtiyacını giderebileceği eşi belirleme, (3) kadının doğurgan olup olmadığını belirleme, (4) asgari düzeyde bağlılık ve yatırım yapma sorunudur. Uzun vadeli ilişkilerde ise erkek dört sorunla karşılaşmaktadır. Bunlar; (1) doğurgan kadını bulma, (2) babalık yapabilme, (3) aile ve evle ilgili işlerle ilgili becerikli kadını bulma, (4) uzun süreli ilişkiyi devam ettirme isteğinde olan kadını bulma sorunudur.

Kadınların, cinsel stratejileri ise, hem kendini hem de çocuklarının geleceğini garanti altına alacak imkânlarla sahip olma ile birlikte nitelikli genlere olan erkeğe sahip olma üzerine kuruludur. Kısa vadeli ilişki stratejisinde kadınlar; (1) imkanları olan eşleri kısa sürede belirleme, (2) uzun dönemli ilişkiler için eş adaylarını değerlendirme sorunu ile karşı karşıyadırlar. Kadınların uzun vadeli ilişkilerde karşılaştıkları sorunlar; (1) kendisinin ve çocuklarının bakımını üstlenebilecek imkanlara sahip erkeği tespit etme, (2) uzun dönemde kadına ve çocuklarına bakmaya istekli erkeği belirleme, (3) iyi baba olabilecek özelliklere sahip erkeği belirleme, (4) uzun süreli ilişkiyi sürdürebilecek hangi erkeğin daha uygun ve hevesli olduğunu belirleme, (5) son olarak kendisini ve çocuklarını dış dünyanın tehlikelerden koruyacak ve kollayacak istekli erkeği belirleme sorunudur. Cinsel stratejiler, üreme sınırlılıkları yanında problemlerinin çözüme kavuşturulmasına dair, bireyin bilinçli hali dışında gelişmiştir (Buss ve Schmitt,1993).

2.8.Ülkemizdeki Eş Seçme Yaklaşımları

Kırsal kesimlerde ailenin bireyler üzerindeki otoritesi varlığını devam ettirmesine rağmen büyük kentlerde aileler etkinliğini zamanla yitirmektedir. Geniş aile tipi, eş seçme tercihi kısıtlayarak ailelerin, evlatlarının hangi eşle ne zaman hangi usullerle evleneceğine karar vermektedir (Gökçe,1978: 396).

Eş seçimi geniş aile tipinde yaygın olan "Görücü" usulü yöntemi ile akraba ve tanıdıklar aracılığıyla gerçekleşir. Bu yöntemde gelinin hamaratlığı, temizliği, saflığı saygısı, sosyoekonomik özellikleri ile ailenin geçmişi önemlidir (Özgüven,2014: 34).

Gelişmekte olan toplumlarda hızlı dönüşüm, eş seçimlerindeki kararları da etkisi altına almıştır. Görücü usulü eski kullanım gücünü zamanla yitirerek, kişilerin birbirlerini tanımasıyla belli bir süre flört etme sonucu evliliğe karar verme yaygınlaşmıştır. Bu yeni anlayış sayesinde kişilerin tercihleri de ön plana çıkmıştır. Tanışarak evlilik, görücü usulünün oluşturduğu sınırları ortadan kaldırırsa da yeni problemleri beraberinde getirmiştir. Eş seçme aşamasında kişiler arası duygusal çekimin fazla yoğun olması, değerlendirme yaparken mantık ölçülerinden uzaklaşmaya sebep olmaktadır. Eşler, birbirlerine güzel görünmek adına olumsuz yönlerini gizlemektedir. Sağlıklı bir eş seçim kararının verilebilmesi için eşlerin mantıklı ve gerçekçi bir tutumla birbirlerini değerlendirmelidir (Özgüven, 2014: 36).

2.9.Eş Seçimini Etkileyen Faktörler

2.9.1.Yaş

Evliliğe hazır durumda bulunmak, zihinsel, fiziksel ve sosyal ve duygusal bakımdan belli bir olgunluğa erişebilmeyi zorunlu kılmaktadır. Bir eşle birlikte aynı ortamda yaşamak, cinsel olgunluğa ermek, çocuk bakımı yanında evliliğin ortaya çıkarabileceği diğer olumsuzlukların üstesinden gelebilecek gücü elde edebilmek yaşla birlikte olgunlaşmayı da beraberinde getirmektedir. Ancak olgunluk yaşı herkeste aynı değildir. Sosyal bir kurum olan evlilikte, toplumun tayin ettiği belli yaş aralıkları vardır. Toplumdaki değişimler evlenme yaşının da zamanla değişimini etkilemiştir. Tarımla geçinen topluluklarda küçük yaşta evlenme uygun görülürken, sanayileşmiş toplumlarda evlenme yaşı daha büyük olabilmektedir. Günümüzde benzer ayrımın kırsal ve kentsel bölgelerde varlığını devam ettirdiğini söyleyebiliriz (Nazlı, 2014: 386).

2.9.2.Cinsiyet

Eş seçme sürecinde cinsiyet önemli belirleyici konumda yer almaktadır. Kadınlar ve erkekler farklı fiziki ve psikolojik özelliklerin etkisi altındadır. Konumuzla alakalı olarak literatür incelemeleri, evrimsel ve sosyal rol kuramlarının görüşlerini destekler niteliktedir.

Kadınlar, genellikle erkeklerin sosyal ve ekonomik imkânlarına faydalanma gücüne öncelik verirken, erkekler ise daha çok kadınların fiziki güzelliğine önem vermektedir (Buss,1999).

2.9.3.Kültürel Etkenler

Eş seçimi kriterleri ülkelere göre değişmektedir. Buss ve arkadaşları (1999)'nın yaptıkları çalışma; 6 kıta, 37 ülkeden 9474 yetişkinin katılımı ile gerçekleşmiştir. Çalışmaya katılanlar, bakireliğe ve evlilik öncesi yaşanan cinsel deneyime verilen önemle ilgili farklı tutumlar ortaya koymuşlardır. Hindistan, Çin, Tayvan, Endonezya, İran ve Orta Doğu'daki ülkelerde eşin bakire olması eş seçiminde en önemli kriter olarak kabul görülürken; Norveç, İsveç, Hollanda, Finlandiya ve Almanya gibi batılı ülkelerde yetişkinler eş seçiminde bakireliği önemli bir kriter olmadığını belirtmişlerdir. Benzer bir biçimde ev işlerinde becerili olma Güney Amerika'da önemli bir faktör olarak değerlendirilmekteyken, Kanada, ABD ve İspanya dışındaki tüm Batı Avrupa ülkelerinde ev becerileri eş seçiminde kadınlarda aranan özellikler arasında sayılmamıştır (Buss,1999).

Dini değerler, evlenmede önemli kriterler arasında kabul edilmektedir. İslam dini, kadın ve erkeğin namus ve iffetini eş seçiminde oldukça önemli saymaktadır Bunun yanında evlenme yaşı da ülkeler arasında farklıdır. Avrupa ülkeleri, evlilik yaşının yükselmesi ve evliliklerin yok olmasından bağlı olarak nüfuslarının hızla azalması tehlikesine karşı, evlilik yaygınlaştırmaya ve çocuk yapmaya teşvik eden politikaları uygulamaya koymaktadır (Santrock, 2014: 458).

2.10.Eş Seçiminde Sınırlandırıcı İnançlar

İnançlar, insanın nasıl hissedeceğini, olayları nasıl değerlendireceğinin yanında yaşadığımız hayatta ve ilişkilerimizde de doyumumuzu etkilemektedir. Ayrıca eşlerin, dünyanın nasıl bir yer olduğu ve nasıl olması gerektiğiyle ilgili düşüncelerini oluşturduğu standartları, bilişsel süreçleri ve varsayımları bulunmaktadır. Bireyin eş seçmede bilişsel süreçlerle ilgili sınıflama yapması önemlidir. Bu sayede birey, evlilikle ilgili bilişsel süreçlere dair zihninde bir model tasarlamış olur. Örneğin, "Evlenmeden önce mükemmel olmalıyım" inancını taşıyan bir kişi, yetersiz olduğunu hissettiği durumlarda cesaretsiz bir tutum gösterebilir. Böylelikle eş aramaktan vazgeçebilir (Baucom, Epstein, Syers ve Sher, 1989; Cobb, Larson ve Watson, 2003).

2.10.1.Standartlar

Standartlar, bireyin eş tercihinde bulunurken ilişkilerin nasıl olmasıyla ilgili özellikleri bulundurmaktadır.

Örneğin, “Sen benim zihnimi okumalısın ve bende sana ne istediğimi ya da neye ihtiyacım olduğunu söylememeliyim.” şeklinde birey, bir standart geliştirmiş olabilir. Buna karşın birey standartlarına uymadığında aşırı olumsuz tutum içinde bulunabilir. Bu kez “Ne istediğimi tahmin edememen ve bilememen korkunç bir şey, buna dayanmam” tarzında bir fikir sahibi olabilir. Standartlar eş seçiminde olduğu gibi ahlaki standartlar bakımından da insan ilişkilerinde yol göstericidir. Standartların katı ve aşırı olması durumunda kişinin yaşamının diğer alanlarında sorun haline gelebilir. Örneğin bireyin “Yapacağım her işte en iyisini yapmalıyım” düşüncesi bireyi çabuk tüketebilir veya aileden uzaklaştırabilir (Baucom vd., 1989).

2.10.2.Yükleme

Olayların nedenini, kendi davranışlarımızla veya diğer kişilerin davranışlarıyla açıkladığımız şeylerdir. İçsel ve dışsal yüklem olmak üzere iki tür yüklem vardır. İçsel yüklem, davranışların nedeni, bireyin içsel özelliklerine dayanılarak yapılmaktadır; dışsal yüklemde ise, davranışların nedeni, dış şartlar göz önünde bulundurularak yapılmaktadır (Plotnik, 2009).

Problem yaşayan eşler, karşı cinsin olumsuzluklarını genel ve kalıcı olduğunu belirterek eşlerini suçlama eğilimi gösterirken, ilişkilerinde sorun yaşamayan eşler de karşı cinsin olumlu hallerinin genel ve kalıcı olduğunu belirterek eşlerinin olumlu hallerini vurgulamaktadır (Baucom vd., 1989).

2.10.3.Beklentiler

Beklentiler durumsal veya genellenmiş olarak oluşmaktadır. Birey, ilişkilerinde sürekli savunma halinde bulunursa eşi tarafından eleştirileceği korkusunu taşıyarak boyun eğebilir. Bireyin eşi ile olan etkileşiminden beklentileri “Eğer öyle olursa, sonra ne olur? Böyle bir durumda kişi kendi ve eşinin davranışları sonucu karşılıklı tepki verme sonucuna ilişkin öngörü gelişir. Örneğin, çocukların yanında tartışmanın çocuklara psikolojik olarak zarar vereceği düşüncesi oluşur

Evlilikten beklentileri giderilmeyen eşler, geliştirdiği bu beklentilerle ilgili kişisel veya yapısal zorluklarla karşılaşabilir (Baucom vd., 1989;Waller ve McLanahan, 2005).

2.10.4.Varsayımlar

Varsayımlar eşler arasındaki ilişkinin nasıl gittiği ile ilgili bilişsel süreçlerle etkileşim halindeyken, standartlar, ilişkinin nasıl olması gerektiği ile ilgili bilişsel süreçlerdir. Varsayımlar ile standartlar farklılık oluşturmaktadır.

Standartlar, ilişkilerle genel olarak ilgilenirken, varsayımlar şu anda olan ilişkiyle ilgilenir. Standartlar ilişkilerin genel olarak nasıl olması gerektiği ile ilgili bilgiler iken, varsayımlar ise şu anki ilişkinin nasıl olduğuyula alakalıdır (Kurdek, 1992).

Standartlar, varsayımlar, yüklemeler insanların ilişkilerinde kullandıkları işlevsel olmayan ve sınırlandırıcı inançlarla iç içe bulunmaktadır. Kişiler, gerçekçi ve gerçekçi olmayan inançlarını ilişkilerinde kullanması ilişkinin mutlu veya problemlili olmasına neden olacak beklenti ve tutum oluşturur. Bireyin inançları sayesinde, karşı taraftan beklenti içinde olur, algıları şekillenir, tutumları az veya çok uyumlu olması açısından yönlendirilir (Fitness, 2006).

2.11.Eş Seçimi İle İlgili Yurt İçinde ve Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar

2.11.1.Yurt içinde yapılmış araştırmalar

Süleyman Demirel Üniversitesi'nde 2009-2010 Eğitim-Öğretim yılında eğitim gören üniversite öğrencilerinin dindarlık ve eş seçimi arasındaki ilişkinin incelendiği bu araştırmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin dindarlık düzeyleri ile eş seçimde kullandıkları kriterler arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Eş seçimine dair sonuçlar incelendiğinde, öğrencilerin % 37,6'sının eş seçimine dair kriterlerden ilk sıraya dindar olmayı koydukları görülmektedir (Bener, 2011: 104).

Bu araştırmada, öğrencilerin eş seçimine ilişkin tutumları ile sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri incelenmiştir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre; öğrencilerin eş seçimine ilişkin tutumları ile sosyotropik-otonomik kişilik özellikleri arasında pozitif yönlü düşük seviyede anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür (Çalım, 2017: 94).

Üniversite öğrencileri üzerinde evlilik ve eş seçmeye ilişkin tercihlerinin araştırıldığı bu çalışmada; öğrencilerin büyük bir çoğunluğu evlilik yapacağı bireyi kendilerinin seçeceğini, ekonomik bakımdan bağımsızlığa ulaşmadan evlilik yapmayacaklarını ve evlilikte dini inanç uyumunun önemli kriter olduğunu belirtmiştir. Bunun yanında öğrencilerin eş seçimini yapacağı bireylerde istenen sevgi ve dürüstlük diğer özelliklere nazaran daha değerli olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Özgüven, 2000).

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinde, romantik ilişki yaşantıları ile inançların romantizm ve eş seçimi tutumu açısından anlamlı bir şekilde farklılaşp farklılaşmadığını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.

Araştırma sonucunda romantizm ve eş seçimi ile ilişkilerin alt boyutları olan inanç ve romantik ilişki yaşantıları genel olarak anlamlı ve pozitif olduğudur. Romantizm ve eş seçiminin; kaygı ve kaçınma boyutu ile çaresizlik ve sevilmezlik arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu bulunmuştur (Şimşek, 2018: 69).

Bu çalışma, üniversite öğrencileri ile eş seçme eğilimleri üzerine yapılmıştır. Araştırmada, katılımcıların potansiyel bir eşte bulunması istenilen 50 özelliğin ilk 10'unu, sırasıyla sevilme, dürüstlük, güvenilir, sadık, saygılı, sorumluluk sahibi, ruhen sağlıklı, hoşgörülü, bakımlı ve merhametli olma şeklinde sıralanmıştır. Bir eşte bulunması daha az tercih edilen 10 özellik ise, eşin duygusal, bakire/bakir, iyi yemek yapma, hamarat, yakışıklı/güzel, entelektüel, sportif, sanatsever, dindar ve zengin olması şeklinde sıralanmıştır. Tercih edilen özelliklerin cinsiyete göre önem sıralaması incelendiğinde, her iki cins tarafından ilk on sırayı aynı özelliklerin yer aldığı görülmektedir (Efe, 2013: 74).

2.11.2. Yurtdışında yapılmış araştırmalar

Üniversite öğrencileriyle yapılan bu çalışmada, ilişkilerde yaşanan sorunlar ile eş seçiminde sınırlandırıcı inançlar arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; ayrılık tecrübesi olan bireyler, eş seçimi mitlerini daha az devam ettirme eğiliminde bulunmuşlardır. Ayrılık yaşamış bireylerdeki temel düşünce, sevginin yeterli olacağı, mükemmel ben, mükemmel eş ve sadece tek doğru bir kişi olduğudur. Birden çok ayrılık yaşamış bireylerde ise, sevginin tek başına yeterli olduğu ve zıt yönlerin tamamlayıcı olduğu inancının daha az geliştiği tespit edilmiştir. Çaba gösterme boyutunda, kadınlar erkeklere göre daha yüksek puan almışlardır. Evli veya nişanlı olan bireylerin durumu bekârlar göre, eş seçiminin kolay olması yanında sevginin de yeterli olacağı inançlarının daha az olduğudur.

Son olarak; ayrılık tecrübesi yaşamış bireylerin, eş seçimiyle ilgili gerçekçi olmayan inançlarını daha az devam ettirdikleri görülmüştür (Priest vd., 2009).

Flett, Hewitt, Shapiro ve Rayman (2001) bu çalışmada, üniversite öğrencilerinde mükemmeliyetçi olmanın ilişkideki inanç, davranış ve karşılıklı uyumla ilişkisi incelenmiştir.

Kendisine ve çevresine yönelik mükemmeliyetçiliği yüksek olan öğrencilerin ilişkilerinde iletişim, güven ve destek alanlarında yüksek düzeyde ilişkili olduğunu sonucuna ulaşmıştır.

Ayrıca mükemmeliyetçi kişilerin bu alanlarda yüksek standartları oldukları bulunmuştur. Sosyal olarak tespit edilmiş mükemmeliyetçiler ise, daha düşük uyum sağladığı ve eşlerine karşı daha fazla duygusal bağımlılık sergiledikleri ortaya çıkmıştır.

Warren (1999), Amerika’da yaptığı araştırmada, potansiyel bir eşte bulunması en çok istenilen 25 özellik: ruhen sağlık, zekâ ve enerji seviyesi, güçlü kişilik, sağlıklı iletişim, ekonomik yönden güven, sorun çözme becerisi, empati yeteneği, öfke kontrolü, dakiklik, temizlik, dindarlık, sözünde durma, yüz güzelliği, anne baba olmayı isteme ve bunun için yeterli görünme, dünya görüşünde benzerlik, boy, kilo ve yaş uygunluğu şeklinde sıralanmıştır. Bir eşte bulunması istenmeyen 25 özellik ise: ekonomik güvensizlik, yalan söyleme, baskın kişilik, aldatma, empati yoksunluğu, pornografi düşkünlüğü, öfkeyi kontrol edememe, flört etmekten hoşlanma, kumar ve şans oyunlarına düşkün olma, sigara, alkol ve uyuşturucu kullanma, ihmalkârlık, tembellik, dağınıklık, dedikoduculuk, sözünde durmama, israf etme, çok konuşma, cimrilik, kendini büyük görme, tehlikeli araba kullanma, fanatizm, ailesine bağımlı olma argolu ve küfürlü konuşma, dini inanç ve geleneklere saygısızlıktır (Akt. Yavuzer, 2010: 65-66).

Langeroodi, Masoud ve Masoud (2011) tarafından İran İslami Azad Üniversitesinde eğitim gören 283 öğrenci ve bu öğrencilerin ebeveyni 566 kişinin katılımıyla biyolojik ve psikolojik evlilik kriterleri araştırılmıştır. Araştırma sonunda, erkeklerin evlenecekleri kişilerde biyolojik kriterler olarak bilinen güzellik, dış görünüş ve yaş etkenlerine daha fazla önem verdikleri, kızların ise, sosyal ve psikolojik kriterler olarak anılan ortak değer ve ahlak anlayışına sahip, sadık ve sorumluluk sahibi eşleri daha fazla benimsedikleri gözlenmiştir. Aileler ise, sosyal ve psikolojik sağlamlılığı, çocuklarının eş seçimindeki ele alacakları kriterler olarak önemsemişlerdir. Sonuç olarak, eş seçimiyle ilgili öğrencilerin daha çok biyolojik, anne babaların ise sosyal ve psikolojik etkenleri önemsemeleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma yöntemi ele alınmaktadır. Araştırmanın modeli, araştırma evreni, araştırma örnekleme, veri toplama araçları, araştırmada kullanılan ölçek ve veri çözümleme teknikleriyle ilgili ayrıntılı bilgiler bu bölümde yer alacaktır. Araştırmada uygulanan Anket ve kullanılan Ölçeklerle ilgili gerekli izinler alınmıştır.

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, anne baba tutumunun eş seçiminde sınırlandırıcı inançlar ile ilişkisini incelediğinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu model iki ya da daha fazla değişken arasında birlikte değişim varlığını veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2009: 77).

3.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında İstanbul'daki vakıf üniversitelerinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi'nde değişik fakültelerde öğrenim gören 222 kız, 79 erkek, 7 cinsiyet belirtmeyen toplam 308 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile seçilmiştir.

3.3.Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak; “Kişisel Bilgi Formu”, “Anne Baba Tutum Ölçeği” ve “Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği” kullanılmıştır.

Ölçeğin uygulamasında gönüllülük esas alınmış ve eksik veya hatalı doldurulan ölçekler analizlere dâhil edilmemiştir.

3.3.1.Kişisel Bilgi Formu

Anne baba tutumunun eş seçiminde sınırlandırıcı inançlar ile ilişki düzeylerini belirlemek amacıyla araştırmacının geliştirdiği kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Bu formda yaş, sınıf, cinsiyet, anne-baba eğitim durumu, kardeş sayısı, anne babanın hayatta olma durumu, aileyle birlikte yaşama durumu, gelir durumu ve karne notu ile ilgili sorular yer almaktadır.

3.3.2. Anne Baba Tutum Ölçeği

Kuzgun ve Eldeleklioğlu tarafından geliştirilen Ebeveyn Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin üç alt boyutu bulunmaktadır. Bunlar demokratik, otoriter ve koruyucu tutumdur. Ölçek, “hiç uygun değil”, “pek uygun değil”, “biraz uygun”, “çok uygun” ve “tamamen uygun” a kadar değişen 5 basamaklı likert tipi bir ölçektir.

Demokratik ve Otoriter Ana-Baba Tutumu alt ölçeği 15'er madde ve Koruyucu-İstekçi Ana Baba Tutumu alt ölçeği ise 10 maddeden oluşmakta, 10 maddenin 3'ü “koruyucu” 7'si “istekçi” tutumu ölçen maddelerdir. Ana-Baba Tutumu Ölçeği toplam 40 maddeden oluşmaktadır. Envanterdeki her madde için cevaplar 1'den 5'e kadar derecelendirilmiştir.

Ölçeğin Cronbach Alpha değerleri Demokratik Ana-Baba tutum alt ölçeği için 0.897, koruyucu-istekçi alt ölçek için 0.823, otoriter alt ölçek için 0.785 bulunmuştur (Kuzgun ve Eldeleklioğlu, 2005: 69).

Anne baba tutum alt ölçeklerinde elde edilen puanlar yükseldikçe bireylerin anne babalarını demokratik, koruyucu-istekçi ya da otoriter olarak algılama seviyelerinin de arttığı; alt ölçeklerde puanlar azaldıkça anne babalarını anılan tutumlara sahip olarak algılama seviyelerinin de azaldığı şeklinde doğru orantılı olduğu görülmektedir.

3.3.3. Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği

REST ölçeği eş seçimi konusundaki sınırlandırıcı inançları ölçmek için Cobb, Larson ve Watson (2003) tarafından geliştirilmiştir. 32 maddeden oluşan ve 7'li Likert tipi ölçeğin iç tutarlığı için Cronbach alfa katsayısı $\alpha = .88$, yedi alt boyutun Cronbach alfa katsayıları .98 ile .64 arasında değişmiştir.

Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği Cihan-Güngör, Yılmaz ve Çelik-Balcı (2011: 181) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek 5 basamaklı likert tipi ve 28 maddeden oluşmaktadır.

Öğrencilerden ölçekte yer alan her bir durumun kendilerine ne kadar uyduğunu 1-5 arasında derecelendirerek göstermeleri istenmiştir. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı $\alpha = .65$ 'dir. Alt ölçeklerin Cronbach-alfa katsayıları da “yalnız ve tek doğru” boyutunun iç tutarlık katsayısı $\alpha = .40$, “aşk yeterli” boyutunun $\alpha = .62$, “beraber yaşama” boyutunun $\alpha = .98$ 'dir.

“Tam güven” boyutunun $\alpha = .63$, “idealleştirme” alt boyutunun $\alpha = .56$, “çaba göstermeme” boyutunun $\alpha = .33$ ve “zıt kutuplar” boyutunun katsayısı ise $\alpha = .71$ olarak bulunduğu görülmüştür (Güngör-Cihan, Yılmaz ve Balcı-Çelik, 2011:183).

Bu araştırmada kullanılan Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeğinin Cronbach Alpha değeri; 0.78 olarak bulunmuştur.

Ölçeğin toplamından alınabilecek en düşük puan 28, en yüksek puan 140’dır. Ölçekten düşük puan alınması, eş seçimindeki sınırlandırıcı inanç düzeyinin düşüklüğünü, yüksek puan alınması ise eş seçimindeki sınırlandırıcı inanç düzeyinin yüksekliğini ifade etmektedir.

3.4.Verilerin Analizi

Verilerin analizine başlamadan önce testten elde edilen puanların normallik testi yapılmış ve testten elde edilen puanların normal dağıldığı gözlenmiştir (Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği Puanlarının Normallik Değeri, 0.076, Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Normallik değeri, 0.078). Skewness ve Kurtosis katsayıları -1.5 ile +1.5 arasında kaldığı için normal dağılım özellikleri göstermesinden dolayı (Tabachnick ve Fidell, 2013) araştırmada parametrik testler kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen bulgular değerlendirilirken, istatistiksel analizler için IBM SPSS Statistics 25.0 programı kullanıldı. Parametrelerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov testi ile değerlendirilmiş olup normal dağılıma uygun olduğu saptanmıştır. Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotların (Yüzde, Frekans Ortalama, Standart sapma) yanı sıra niceliksel verilerin karşılaştırılmasında normal dağılım gösteren parametrelerin gruplar arası karşılaştırmalarında Oneway ANOVA testi; farklılığa neden çıkan grubun tespitinde Tukey HSD testi; normal dağılım gösteren parametrelerin iki grup arası karşılaştırmalarında Student t testi; normal dağılıma uygunluk gösteren parametreler arasındaki ilişkilerin incelenmesinde Pearson korelasyon analizi ve Regresyon analizi kullanıldı. Yapılan analizlerde $\alpha = .05$ (%95 güvenle) anlamlılık düzeyinde inceleme yapılmış ve bulgular araştırmanın amaçları doğrultusunda tablolar halinde sunulmuştur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın genel amacı doğrultusunda geliştirilen alt problemleri cevaplamak amacıyla gerçekleştirilen analiz sonuçları yer almaktadır. Analiz sonuçları tablolar halinde özetlenmiş ve açıklanmıştır.

4.1. Demografik Bulgular

Bu çalışma yaşları 17 ile 34 yıl arasında değişen toplam 308 öğrenci ile yapılmıştır. Öğrencilerin yaş ortalaması 21.15 ± 2.69 yıldır. Öğrencilerin 222'si (%73.8) kız, 79'u (%26.2) erkektir.

Tablo 4.1.1: Anne-Baba Eğitim Düzeyi Dağılımı

	N	%	
Anne eğitim düzeyi	Okuryazar	13	4.2
	Okuryazar değil	14	4.6
	İlkokul	116	37.9
	Ortaokul	55	18
	Lise	70	22.9
	Ön lisans	7	2.3
	Üniversite	28	9.2
	Yüksek lisans	3	1
	Toplam	306	100
	Baba eğitim düzeyi	Okuryazar	5
Okuryazar değil		4	1.3
İlkokul		75	24.6
Ortaokul		40	13.1
Lise		91	29.8
Ön lisans		16	5.2
Üniversite		56	18.4
Yüksek lisans		10	3.3
Doktora		6	2
Diğer		2	0.7
Toplam	305	100	

Öğrencilerin anne eğitim düzeyi incelendiğinde; 13'ünün (%4.2) okuryazar, 14'ünün (%4.6) okuryazar olmadığı, 116'sının (%37.9) ilkokul, 55'inin (%18) ortaokul, 70'inin (%22.9) lise, 7'sinin (%2.3) ön lisans, 28'inin (%9.2) üniversite, 3'ünün (%1) yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin baba eğitim düzeyi incelendiğinde; 5'inin (%1.6) okuryazar, 4'ünün (%1.3) okuryazar olmadığı, 75'inin (%24.6) ilkokul, 40'ının (%13.1) ortaokul, 91'inin (%29.8) lise, 16'sının (%5.2) ön lisans, 56'sının (%18.4) üniversite, 10'unun (%3.3) yüksek lisans mezunu, 6'sının (%2) doktora mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 4.1.2: Demografik Özelliklerin Dağılımı

		N	%
Anne-Baba Hayatta mı?	Her ikisi de hayatta	295	96.4
	Baba hayatta anne vefat etmiş	2	0.7
	Anne hayatta baba vefat etmiş	9	2.9
	Toplam	306	100
Anne-Baba birlikte mi yaşıyor?	Birlikte yaşıyor	294	97
	İş nedeniyle ayrı yaşıyorlar	3	1
	Boşandılar, ayrı yaşıyorlar	6	2
	Toplam	303	100
Aile gelir durumu	Çok düşük	5	1.6
	Düşük	7	2.3
	Orta	165	54.3
	İyi	109	35.9
	Çok iyi	18	5.9
Toplam	304	100	
Büyüdüğü yer	Köy	20	6.5
	Kasaba	16	5.2
	Şehir	120	39
	Büyükşehir	149	48.4
	Yurt dışı	2	0.6
	Diğer	1	0.3
Toplam	308	100	

Öğrencilerin 295'inin (%96.4) anne ve babasının her ikisi de hayatta olup, 2'sinin (%0.7) annesi vefat etmiş, 9'unun (%2.9) babası vefat etmiştir.

Öğrencilerin 294'ünün (%97) anne-babası birlikte yaşamakta iken, 3'ünün (%1) anne babası iş nedeniyle ayrı yaşamakta, 6'sının (%2) anne babası ise boşanmıştır.

Öğrencilerin 5'i (%1.6) aile gelir durumunun çok düşük, 7'si (%2.3) düşük, 109'u (%35.9) iyi, 18'i (%5.9) çok iyi olduğunu belirtmiştir.

Öğrencilerin 20'si (%6.5) köyde, 16'sı (%5.2) kasabada, 120'si (%39) şehirde, 149'u (%48.4) büyükşehirde, 2'si (%0.6) yurt dışında büyüdüğünü belirtmişken, 1'i (%0.3) büyüdüğü yeri diğer olarak belirtmiştir.

Tablo 4.1.3: Ölçekler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği		Anne-Baba Tutum Ölçeği			
		Toplam	Demokratik	Koruyucu - İstekçi	Otoriter
Toplam	Pearson Korelasyon	0.35**	0.13*	0.25**	0.14*
	p	0.00	0.01	0.00	0.01
	N	308	308	308	308
Beraber Yaşama	Pearson Korelasyon	0.22**	-0.02	0.18**	0.22**
	p	0.00	0.64	0.00	0.00
	N	308	308	308	308
Yalnız ve Tek Doğru	Pearson Korelasyon	0.07	0.09	-0.00	0.01
	p	0.20	0.09	0.88	0.82
	N	308	308	308	308
Aşk Yeterli	Pearson Korelasyon	0.20**	0.17**	0.09	0.00
	p	0.00	0.00	0.10	0.97
	N	308	308	308	308
Çaba Göstermeme	Pearson Korelasyon	0.10	0.10	0.06	-0.04
	p	0.06	0.06	0.28	0.45
	N	308	308	308	308
İdealleştirme	Pearson Korelasyon	0.12*	0.01	0.12*	0.03
	p	0.03	0.74	0.03	0.49
	N	308	308	308	308
Zıt Kutuplar	Pearson Korelasyon	0.09	-0.05	0.11*	0.11*
	p	0.08	0.34	0.03	0.05
	N	308	308	308	308
Tam Güven	Pearson Korelasyon	0.27**	0.13*	0.19	0.07
	p	0.00	0.01	0.00**	0.21
	N	308	308	308	308

* $p < 0.05$

** $p < 0.01$

Romantizm ve Eş Seçimi Puanı ile Ebeveyn Tutumu puanı arasında aynı yönlü %35.6 (zayıf) düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmaktadır. Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Toplam Puanı artarken Anne-Baba Tutum Ölçeği Toplam puanı da artmaktadır.

Romantizm ve Eş Seçimi Puanı ile Ebeveyn Tutumunun Demokratik Tutum alt boyutu arasında aynı yönlü %13.7 (çok zayıf) düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmaktadır. Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Toplam Puanı artarken Ebeveyn Tutumu alt boyutu olan Demokratik Tutum puanı da artmaktadır.

Romantizm ve Eş Seçimi Puanı ile Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Koruyucu-İstekçi Tutum arasında aynı yönlü %25.2 (zayıf) düzeyde anlamlı ilişki vardır. Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Toplam Puanı artarken Ebeveyn Tutumu alt boyutu olan Koruyucu-İstekçi Tutum da artmaktadır. Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Toplam Puanı ile Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Otoriter Tutum arasında aynı yönlü %14.8 (çok zayıf) düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmaktadır. Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Toplam Puanı artarken Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Otoriter Tutum da artmaktadır.

Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Beraber Yaşama boyutu puanı ile Ebeveyn Tutum arasında aynı yönlü %22.6 (çok zayıf) düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmaktadır. Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Beraber Yaşama boyutu puanı artarken Anne-Baba Tutum Ölçeği Toplam puanı da artmaktadır. Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Beraber Yaşama boyutu puanı ile Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Demokratik Tutum arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Beraber Yaşama boyutu puanı ile Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Koruyucu-İstekçi Tutum arasında aynı yönde %18.7 (çok zayıf) düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmaktadır. Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Beraber Yaşama boyutu puanı artarken Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Koruyucu-İstekçi Tutum da artmaktadır.

Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Beraber Yaşama boyutu puanı ile Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Otoriter Tutum arasında aynı yönlü %22.1 (çok zayıf) düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmaktadır. Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Beraber Yaşama boyutu puanı artarken Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Otoriter Tutum da artmaktadır. Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Yalnız ve Tek Doğru boyutu puanı ile Anne-Baba Tutum Ölçeği Toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Yalnız ve Tek Doğru boyutu puanı ile Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Demokratik Tutum arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamaktadır ($p>0.05$). Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Yalnız ve Tek Doğru boyutu puanı ile Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Koruyucu-İstekçi Tutum arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Yalnız ve Tek Doğru boyutu puanı ile Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Otoriter Tutum arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamaktadır ($p>0.05$). Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Aşk Yeterli boyutu puanı ile Ebeveyn Tutumun Toplam puanları arasında aynı yönde %20.1 (çok zayıf) düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmaktadır. Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Aşk Yeterli boyutu puanı artarken Anne-Baba Tutum Ölçeği Toplam puanı da artmaktadır.

Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Aşk Yeterli boyutu puanı ile Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Demokratik Tutum arasında aynı yönde %17.3 (çok zayıf) düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmaktadır. Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Aşk Yeterli boyutu puanı artarken Anne-Baba Tutum Ölçeği Demokratik Tutum boyutu puanı da artmaktadır.

Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Aşk Yeterli boyutu puanı ile Anne-Baba Tutum Ölçeği Koruyucu-İstekçi Tutum boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamaktadır ($p>0.05$). Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Aşk Yeterli boyutu puanı ile Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Otoriter Tutum arasında anlamlı ilişki bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Çaba Göstermeme boyutu puanı ile Anne-Baba Tutum Ölçeği Toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamaktadır ($p>0.05$). Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Çaba Göstermeme boyutu puanı ile Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Demokratik Tutum arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Çaba Göstermeme boyutu puanı ile Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Koruyucu-İstekçi Tutum arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamaktadır ($p>0.05$). Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Çaba Göstermeme boyutu puanı ile Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Otoriter Tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Eş Seçimi Ölçeği İdealleştirme boyutu puanı ile Ebeveyn Tutumu Toplam puanları arasında aynı yönlü %12.2 (çok zayıf) düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmaktadır. Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği İdealleştirme boyutu puanı artarken Anne-Baba Tutum Ölçeği Toplam puanı da artmaktadır.

Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği İdealleştirme boyutu puanı ile Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Demokratik Tutum arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamaktadır ($p>0.05$). Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği İdealleştirme boyutu puanı ile Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Koruyucu-İstekçi Tutum arasında aynı yönde %12.4 (çok zayıf) düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmaktadır. Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği İdealleştirme boyutu puanı artarken Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Koruyucu-İstekçi Tutum da artmaktadır. Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği İdealleştirme boyutu puanı ile Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Otoriter Tutum arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Zıt Kutuplar boyutu puanı ile Anne-Baba Tutum Ölçeği Toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamaktadır ($p>0.05$). Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Zıt Kutuplar boyutu puanı ile Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Demokratik Tutum arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Zıt Kutuplar boyutu puanı ile Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Koruyucu-İstekçi Tutum arasında aynı yönde %11.8 (çok zayıf) düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmaktadır. Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Zıt Kutuplar boyutu puanı artarken Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Koruyucu-İstekçi Tutum da artmaktadır. Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Zıt Kutuplar boyutu puanı ile Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Otoriter Tutum arasında aynı yönde %11.2 (çok zayıf) düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmaktadır.

Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Zıt Kutuplar boyutu puanı artarken Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Otoriter Tutum da artmaktadır. Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Tam Güven boyutu puanı ile Anne-Baba Tutum Ölçeği Toplam puanları arasında aynı yönde %27.5 (zayıf) düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmaktadır.

Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Tam Güven boyutu puanı artarken Anne-Baba Tutum Ölçeği Toplam puanı da artmaktadır.

Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Tam Güven boyutu puanı ile Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Demokratik Tutum arasında aynı yönde %13.3 (çok zayıf) düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmaktadır. Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Tam Güven boyutu puanı artarken Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Demokratik Tutum da artmaktadır.

Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Tam Güven boyutu puanı ile Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Koruyucu-İstekçi Tutum arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamaktadır ($p>0.05$). Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği Tam Güven boyutu puanı ile Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Otoriter Tutum arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.1.4: Eş Seçiminde Sınırlandırıcı İnançlar Puanlarının Yordaması

Değişkenler	B	Ss	β	t	P
Sabit	55,587	4.21		13.197	.000
Anne baba tutumları	.243	.036	.356	6.675	.003
R=.35 R ² =.12 F= 44.550 p=.000					

Tablo 2’de görüldüğü gibi anne baba tutumları puanlarının eş seçiminde sınırlandırıcı inançlar puanlarını yordamasına ilişkin regresyon analizi sonuçları incelendiğinde; anne baba tutumları ile eş seçiminde sınırlandırıcı inançlar arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($R= .35$, $R^2=12$, $p<.01$). Modelin açıklayıcı gücü ele alındığında anne baba tutumları puanı eş seçiminde sınırlandırıcı inançların % 12’sini açıklamaktadır. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin β katsayısı sonuçları incelendiğinde çalışma motivasyonu değişkeninin öznel iyi oluş üzerinde pozitif yönlü anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir.

Tablo 4.1.5: Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre Değerlendirmesi

	Kız	Erkek	t Testi		
	Ort±SS	Ort±SS	t	sd	p
REST Toplam	82.85±10.54	85.07±10.24	-1.625	299	0.11
Beraber Yaşama	6.47±3.88	7.79±3.84	-2.608	299	0.01*
Yalnız ve Tek Doğru	5.67±1.81	5.39±1.97	1.139	299	0.26
Aşk Yeterli	17.1±3.59	18.23±3.03	-2.708	161.131	0.01**
Çaba Göstermeme	10.34±2.1	9.95±2.27	1.400	299	0.16
İdealleştirme	12.84±2.8	12.68±2.52	0.437	299	0.66
Zıt Kutuplar	10.37±2.01	10.48±1.6	-0.453	171.219	0.65
Tam Güven	17.46±3.51	17.28±3.42	0.376	299	0.71

** $p<0.01$

* $p<0.05$

sd: Serbestlik derecesi

Cinsiyet ile romantizm ve eş seçimi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Cinsiyete göre Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeğinin Beraber Yaşama puanları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Erkeklerin Beraber Yaşama puanları kızlara göre daha yüksektir.

Cinsiyete göre Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeğinin Yalnız ve Tek Doğru puanları arasında anlamlı farklılık görülmemektedir ($p>0.05$).

Cinsiyete göre Eş Seçimi ölçeği ile Aşk Yeterli puanları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Erkeklerin Aşk Yeterli puanları kızlara göre daha yüksektir.

Cinsiyete göre Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeğinin Çaba Göstermeme puanları arasında anlamlı farklılık görülmemektedir ($p>0.05$).

Cinsiyete göre Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeğinin İdealleştirme puanları arasında anlamlı farklılık görülmemektedir ($p>0.05$).

Cinsiyete göre Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeğinin Zıt Kutuplar puanları arasında anlamlı farklılık görülmemektedir ($p>0.05$).

Cinsiyete göre Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeğinin Tam Güven puanları arasında anlamlı farklılık görülmemektedir ($p>0.05$).

Tablo 4.1.6: Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre Değerlendirmesi

	Kız	Erkek	t Testi		
	Ort±SS	Ort±SS	t	sd	p
Tutum Ölçeği Toplam	113.92±15.06	118.47±15.45	-2.291	299	0.02*
Demokratik	57.94±12.07	53.4±10.75	2.951	299	0.00**
Koruyucu-İstekçi	35.39±11.14	40.73±9.86	-3.768	299	0.00**
Otoriter	20.6±7.38	24.35±6.76	-3.961	299	0.00**

* $p<0.05$

** $p<0.01$

sd: Serbestlik derecesi

Cinsiyete göre Anne-Baba Tutum ölçeğinin Toplam puanı anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0.05$). Erkeklerin puanı kızlara göre daha yüksektir.

Cinsiyete göre Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Demokratik Tutum arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.01$).

Kızların puanı erkeklere göre daha yüksektir. Cinsiyete göre Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Koruyucu-İstekçi Tutum arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0.01$).

Erkeklerin puanı kızlara göre daha yüksek bulunmuştur. Cinsiyete göre Anne-Baba Tutum ölçeğinin Otoriter Tutum boyutu puanı anlamlı olarak farklılık oluşturmaktadır ($p<0.01$). Erkeklerin puanı kızlara göre daha yüksektir.

Tablo 4.1.7: Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği Puanlarının Yaş İle İlişkisi

	Yaş	
	r	p
REST Toplam	-0.031	0.59
Berber Yaşama	0.100	0.08
Yalnız ve Tek Doğru	-0.059	0.30
Aşk Yeterli	0.004	0.95
Çaba Göstermeme	-0.176	0.00**
İdealleştirme	0.062	0.28
Zıt Kutuplar	-0.072	0.21
Tam Güven	-0.080	0.17

r: Pearson korelasyon katsayısı *** $p<0.01$*

Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeği ile yaş arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeğinin Beraber Yaşama boyutu ile yaş arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeğinin Yalnız ve Tek Doğru boyutu ile yaş arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeğinin Aşk Yeterli boyutu ile yaş arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeğinin Çaba Göstermeme boyutu ile yaş arasında ters yönde %17.6 (düşük) düzeyde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($p<0.01$).

Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeğinin İdealleştirme boyutu ile yaş arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeğinin Zıt Kutuplar boyutu ile yaş arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeğinin Tam Güven boyutu ile yaş arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 4.1.8: Anne-Baba Tutumunun Yaş İle İlişkisi

	Yaş	
	r	p
Tutum Ölçeği Toplam	-0.030	0.60
Demokratik	-0.029	0.61
Koruyucu-İstekçi	-0.019	0.75
Otoriter	0.011	0.85

r: Pearson korelasyon katsayısı

Anne-Baba Tutum ölçeği ile yaş arasındaki ilişkiye baktığımızda anlamlı ilişki görülmemiştir ($p>0.05$). Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Demokratik Tutum ile yaş arasında anlamlı yönde ilişki görülmemiştir ($p>0.05$). Anne-Baba Tutum ölçeğinin Koruyucu-İstekçi Tutum puanları ile yaş arasında anlamlı yönde ilişki bulunmamaktadır ($p>0.05$). Anne-Baba Tutum ölçeğinin Otoriter Tutum boyutu ile yaş arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.1.9: Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği Puanlarının Doğum Yerine Göre Değerlendirmesi

	Doğum Yeri			
	Köy	Kasaba	Şehir	Büyükşehir
	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
REST Toplam	84.98±8.42	87.27±9.26	81.89±10.56	84.09±10.58
Beraber Yaşama	8.0±3.92	8.44±4.75	6.57±3.4	6.61±4.14
Yalnız ve Tek Doğru	6.15±2.09	5.5±2.03	5.62±1.76	5.54±1.88
Aşk Yeterli	17.99±2.71	18.56±2.56	17.08±3.7	17.48±3.43
Çaba Göstermeme	9.0±2.08	10.45±2.28	10.05±2.14	10.56±2.11
İdealleştirme	12.85±3	12.75±2.14	12.82±2.84	12.85±2.76
Zıt Kutuplar	9.85±1.66	11±1.86	10.33±1.9	10.4±1.94
Tam Güven	18.29±2.38	17.38±3.01	16.63±3.82	17.95±3.23

Tablo 4.1.9a: ANOVA Sonuçları

		Toplam		Ortalama		
		Kareler	sd	Kareler	F	p
		Toplamı		Toplamı		
REST	Gruplar Arası	633.065	3	211.022	1.955	0.12
	Grup İçi	32820.639	304	107.963		
	Toplam	33453.704	307			
Beraber	Gruplar Arası	83.009	3	27.670	1.832	0.14
	Grup İçi	4591.608	304	15.104		
	Toplam	4674.617	307			
Yaşama	Gruplar Arası	6.674	3	2.225	0.647	0.59
	Grup İçi	1044.715	304	3.437		
	Toplam	1051.389	307			
Yalnız ve	Gruplar Arası	42.132	3	14.044	1.172	0.32
	Grup İçi	3644.041	304	11.987		
	Toplam	3686.173	307			
Tek Doğru	Gruplar Arası	52.239	3	17.413	3.843	0.01*
	Grup İçi	1377.347	304	4.531		
	Toplam	1429.586	307			
Aşk Yeterli	Gruplar Arası	0.150	3	0.050	0.006	0.10
	Grup İçi	2350.512	304	7.732		
	Toplam	2350.663	307			
Çaba	Gruplar Arası	12.169	3	4.056	1.120	0.34
	Grup İçi	1100.811	304	3.621		
	Toplam	1112.980	307			
Göstermeme	Gruplar Arası	131.520	3	43.840	3.755	0.01*
	Grup İçi	3549.568	304	11.676		
	Toplam	3681.088	307			
İdealleştirme	Gruplar Arası	12.169	3	4.056	1.120	0.34
	Grup İçi	1100.811	304	3.621		
	Toplam	1112.980	307			
Zıt Kutuplar	Gruplar Arası	131.520	3	43.840	3.755	0.01*
	Grup İçi	3549.568	304	11.676		
	Toplam	3681.088	307			
Tam Güven	Gruplar Arası	12.169	3	4.056	1.120	0.34
	Grup İçi	1100.811	304	3.621		
	Toplam	1112.980	307			

p<0.05sd: Serbestlik derecesi*

Tablo 4.1.9b: Post-Hoc Tukey HSD Testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Doğum Yeri	Ortalama Fark (I-J)	Std. Hata	p	95% Güven Aralığı				
					Alt sınır	Üst sınır			
Çaba Göstermeme	Kasaba	Kasaba	-1.58832	0.7139	0.11	-3.4326	0.2560		
		Köy	Şehir	-1.04585	0.5140	0.17	-2.3739	0.2822	
			Büyükşehir	-1.55537*	0.5063	0.01	-2.8633	-0.2474	
	Kasaba	Köy	1.58832	0.7139	0.11	-0.2560	3.4326		
		Şehir	Şehir	0.54247	0.5665	0.77	-0.9210	2.0059	
			Büyükşehir	0.03295	0.5594	1.00	-1.4123	1.4782	
	Şehir	Köy	1.04585	0.5140	0.17	-0.2822	2.3739		
		Kasaba	Kasaba	-0.54247	0.5665	0.77	-2.0059	0.9210	
			Büyükşehir	-0.50951	0.2599	0.20	-1.1810	0.1620	
	Büyükşehir	Köy	1.55537*	0.5063	0.01	0.2474	2.8633		
		Kasaba	Kasaba	-0.03295	0.5594	1.00	-1.4782	1.4123	
			Şehir	0.50951	0.2599	0.20	-0.1620	1.1810	
	Tam Güven	Köy	Kasaba	0.91437	1.1461	0.85	-2.0464	3.8751	
			Şehir	Şehir	1.65674	0.8253	0.18	-0.4752	3.7887
				Büyükşehir	0.34377	0.8127	0.97	-1.7559	2.4435
		Kasaba	Köy	-0.91437	1.14611	0.85	-3.8751	2.0464	
			Şehir	Şehir	0.74237	0.90943	0.84	-1.6070	3.0917
				Büyükşehir	-0.57060	0.89810	0.92	-2.8907	1.7495
Şehir		Köy	-1.65674	0.82530	0.18	-3.7887	0.4752		
		Kasaba	Kasaba	-0.74237	0.90943	0.84	-3.0917	1.6070	
			Büyükşehir	-1.31297*	0.41728	0.01	-2.3909	-0.2350	
Büyükşehir	Köy	-0.34377	0.81279	0.97	-2.4435	1.7559			
	Kasaba	Kasaba	0.57060	0.89810	0.92	-1.7495	2.8907		
Şehir		1.31297*	0.41728	0.01	0.2350	2.3909			

Doğum yerine göre Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeğinin Toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Doğum yerine göre Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeğinin Beraber Yaşama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Doğum yerine göre Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeğinin Yalnız ve Tek Doğru puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Doğum yerine göre Eş Seçiminin alt boyutu olan Aşk Yeterli arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Doğum yerine göre Eş Seçiminin alt boyutu olan Çaba Göstermeme arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan Post-Hoc Tukey HSD testi sonucunda;

Büyükşehir doğumlu öğrencilerin puanı köy doğumlu öğrencilerin puanından anlamlı şekilde yüksek saptanmıştır ($p:0.010$; $p<0.05$). Diğer grupları incelediğimizde anlamlı farklılık bulunmamıştır($p>0.05$).

Doğum yerine göre Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeğinin İdealleştirme puanları arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Doğum yerine göre Eş Seçiminin alt boyutu olan Zıt Kutuplar arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Doğum yerine göre Eş Seçiminin alt boyutu olan Tam Güven arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan Post-Hoc Tukey HSD testi sonucunda; Büyükşehir doğumlu öğrencilerin puanı şehir doğumlu öğrencilerin puanından anlamlı şekilde yüksek saptanmıştır ($p:0.010$; $p<0.05$).

Diğer grupları incelediğimizde anlamlı farklılık bulunmamıştır($p>0.05$).

Tablo 4.1.10: Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Doğum Yerine Göre Değerlendirmesi

	Doğum Yeri			
	Köy	Kasaba	Şehir	Büyükşehir
	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
Toplam Puan	121.3±16.62	114.3±10.49	111.22±13.08	116.77±16.65
Demokratik	54.50±9.06	54.19±10.98	54.25±11.99	58.59±11.91
Koruyucu-İstekçi	42.18±10.09	36.86±9.01	35.31±10.68	36.91±11.45
Otoriter	24.62±6.66	23.25±6.45	20.93±6.56	21.27±8.12

Tablo 4.1.10a: ANOVA Sonuçları

		Toplam Kareler Toplamı	sd	Ortalama Kareler Toplamı	F	p
Toplam Puan	Gruplar Arası	2975.807	3	991.936	4.362	0.01**
	Grup İçi	69136.978	304	227.424		
	Toplam	72112.784	307			
Demokratik	Gruplar Arası	1096.287	3	365.429	2.652	0.05*
	Grup İçi	41892.640	304	137.805		
	Toplam	42988.927	307			
Koruyucu-İstekçi	Gruplar Arası	837.172	3	279.057	2.324	0.08
	Grup İçi	36498.644	304	120.061		
	Toplam	37335.815	307			
Otoriter	Gruplar Arası	290.971	3	96.990	1.782	0.15
	Grup İçi	16547.253	304	54.432		
	Toplam	16838.224	307			

* $p < 0.05$

** $p < 0.01$

sd: Serbestlik derecesi

Tablo 4.1.10b: Post-Hoc Tukey HSD Testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Doğum Yeri	Ortalama Fark (I-J)	Std. Hata	p	95% Güven Aralığı		
					Alt sınır	Üst sınır	
Toplam Puan	Köy	Kasaba	-1.58832	0.71394	0.12	-3.4326	0.2560
		Şehir	-1.04585	0.51409	0.18	-2.3739	0.2822
		Büyükşehir	-1.55537*	0.50631	0.01	-2.8633	-0.2474
	Kasaba	Köy	1.58832	0.71394	0.12	-0.2560	3.4326
		Şehir	0.54247	0.56651	0.77	-0.9210	2.0059
		Büyükşehir	0.03295	0.55945	1.00	-1.4123	1.4782
	Şehir	Köy	1.04585	0.51409	0.18	-0.2822	2.3739
		Kasaba	-0.54247	0.56651	0.77	-2.0059	0.9210
		Büyükşehir	-0.50951	0.25993	0.25	-1.1810	0.1620
	Büyükşehir	Köy	1.55537*	0.50631	0.01	0.2474	2.8633
		Kasaba	-0.03295	0.5594	1.00	-1.4782	1.4123
		Şehir	0.50951	0.2599	0.20	-0.1620	1.1810
Demokratik	Köy	Kasaba	0.91437	1.1461	0.85	-2.0464	3.8751
		Şehir	1.65674	0.8253	0.18	-0.4752	3.7887
		Büyükşehir	0.34377	0.8127	0.97	-1.7559	2.4435
	Kasaba	Köy	-0.91437	1.1461	0.85	-3.8751	2.0464
		Şehir	0.74237	0.9094	0.84	-1.6070	3.0917
		Büyükşehir	-0.57060	0.8981	0.92	-2.8907	1.7495
	Şehir	Köy	-1.65674	0.8253	0.18	-3.7887	0.4752
		Kasaba	-0.74237	0.9094	0.84	-3.0917	1.6070
		Büyükşehir	-1.31297*	0.4172	0.01	-2.3909	-0.2350
	Büyükşehir	Köy	-0.34377	0.8127	0.97	-2.4435	1.7559
		Kasaba	0.57060	0.8981	0.92	-1.7495	2.8907
		Şehir	1.31297*	0.4172	0.01	0.2350	2.3909

* $p < 0.05$

Doğum yerine göre Anne-Baba Tutum ölçeğinin Toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0.01$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan Post-Hoc Tukey HSD testi sonucunda; Köy doğumlu öğrenciler, şehir doğumlu öğrencilerden anlamlı şekilde yüksek puan aldığı saptanmıştır ($p:0.03$; $p<0.05$). Büyükşehir doğumlu öğrenciler, şehir doğumlu öğrencilerden de anlamlı şekilde yüksek puan aldığı saptanmıştır ($p:0.01$; $p<0.05$). Diğer grupları incelediğimizde istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Doğum yerine göre Anne-Baba Tutum ölçeğinin Demokratik Tutum boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan Post-Hoc Tukey HSD testi sonucunda; Büyükşehir doğumlu öğrencilerin puanı şehir doğumlu öğrencilerin puanından anlamlı şekilde yüksek saptanmıştır ($p:0.045$; $p<0.05$). Diğer grupları incelediğimizde anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Doğum yerine göre Ebeveyn tutumunun alt boyutu olan Koruyucu-İstekçi Tutum arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Doğum yerine göre Anne-Baba Tutum ölçeğinin Otoriter Tutum boyutu puanları arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.1.11: Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Değerlendirmesi

	Anne Eğitim Düzeyi			
	İlkokul ve altı	Ortaokul	Lise	Yüksek Öğrenim
	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
REST Toplam	83.08±9.65	83.87±9.84	83.88±12.2	83.47±11.03
Beraber Yaşama	6.66±3.65	6.43±3.33	6.92±4.38	7.52±4.66
Yalnız ve Tek Doğru	5.68±1.81	5.91±1.6	5.45±2.02	5.23±2.01
Aşk Yeterli	17.25±3.45	17.92±3.73	17.63±3.36	16.87±3.3
Çaba Göstermeme	10.23±1.97	10.12±2.18	10.43±2.42	10.24±2.38
İdealleştirme	12.85±2.87	12.58±2.72	13.28±2.59	12.34±2.74
Zıt Kutuplar	10.36±1.88	10.37±1.75	10.09±1.7	10.91±2.47
Tam Güven	17.37±3.11	17.56±3.62	17.35±4.04	17.55±3.48

Tablo 4.1.11a: ANOVA Sonuçları

		Toplam Kareler Toplamı	sd	Ortalama Kareler Toplamı	F	p
REST Toplam	Grupları Arası	42.922	3	14.307	0.130	0.94
	Grup İçi	33410.782	304	109.904		
	Toplam	33453.704	307			
Beraber Yaşama	Grupları Arası	31.428	3	10.476	0.686	0.56
	Grup İçi	4643.189	304	15.274		
	Toplam	4674.617	307			
Yalnız ve Tek Doğru	Grupları Arası	13.036	3	4.345	1.272	0.28
	Grup İçi	1038.353	304	3.416		
	Toplam	1051.389	307			
Aşk Yeterli	Grupları Arası	33.022	3	11.007	0.916	0.43
	Grup İçi	3653.150	304	12.017		
	Toplam	3686.173	307			
Çaba Göstermeme	Grupları Arası	3.322	3	1.107	0.236	0.87
	Grup İçi	1426.265	304	4.692		
	Toplam	1429.586	307			
İdealleştirme	Grupları Arası	26.543	3	8.848	1.157	0.33
	Grup İçi	2324.119	304	7.645		
	Toplam	2350.663	307			
Zıt Kutuplar	Grupları Arası	16.699	3	5.566	1.544	0.20
	Grup İçi	1096.281	304	3.606		
	Toplam	1112.980	307			
Tam Güven	Grupları Arası	2.432	3	0.811	0.067	0.98
	Grup İçi	3678.656	304	12.101		
	Toplam	3681.088	307			

sd: Serbestlik derecesi

Anne eğitim düzeyi ile Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeği arasında anlamlı olarak farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Anne eğitim düzeyi ile Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeği Beraber Yaşama boyutu arasında anlamlı olarak farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Anne eğitim düzeyi ile Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeğinin Yalnız ve Tek Doğru boyutu arasında anlamlı olarak farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Anne eğitim düzeyi ile Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeğinin Aşk Yeterli boyutu arasında anlamlı olarak farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Anne eğitim düzeyi ile Eş Seçiminin alt boyutu olan Çaba Göstermeme puanları arasında anlamlı olarak farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Anne eğitim düzeyi ile Eş Seçiminin alt boyutu olan İdealleştirme puanları arasında anlamlı olarak farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Anne eğitim düzeyi ile Eş Seçiminin alt boyutu olan Zıt Kutuplar puanları arasında anlamlı olarak farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Anne eğitim düzeyi ile Eş Seçiminin alt boyutu olan Tam Güven puanları arasında anlamlı olarak farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.1.12: Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Değerlendirmesi

	Anne Eğitim Düzeyi			
	İlkokul ve altı	Ortaokul	Lise	Yüksek Öğrenim
	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
Toplam Puan	113.73±14.93	115.16±13.99	115.58±13.87	116.61±20.71
Demokratik	54.33±12.0	58.88±10.47	59.47±12.28	57.17±10.89
Koruyucu-İstekçi	37.49±11.3	35.59±9.54	35.56±10.8	36.9±12.52
Otoriter	21.91±7.27	20.69±6.74	20.54±8.03	22.54±7.67

Tablo 4.1.12a: ANOVA Sonuçları

		Toplam Kareler Toplamı	sd	Ortalama Kareler Toplamı	F	p
Toplam Puan	Gruplar Arası	338.929	3	112.976	0.479	0.70
	Grup İçi	71773.856	304	236.098		
	Toplam	72112.784	307			
Demokratik	Gruplar Arası	1621.298	3	540.433	3.971	0.01**
	Grup İçi	41367.629	304	136.078		
	Toplam	42988.927	307			
Koruyucu-İstekçi	Gruplar Arası	248.372	3	82.791	0.679	0.57
	Grup İçi	37087.444	304	121.998		
	Toplam	37335.815	307			
Otoriter	Gruplar Arası	166.282	3	55.427	1.011	0.39
	Grup İçi	16671.942	304	54.842		
	Toplam	16838.224	307			

** $p<0.01$

sd: Serbestlik derecesi

Tablo 4.1.12b: Post-Hoc Tukey HSD Testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Anne Eğitim Düzeyi	Ortalama Fark (I-J)	Std. Hata	p	95% Güven Aralığı		
					Alt sınır	Üst sınır	
Demokratik	İlkokul ve altı	Ortaokul	-4.54922	1.82727	0.06	-9.2696	0.1712
		Lise	-5.14489*	1.70163	0.01	-9.5407	-0.7491
		Y. Öğrenim	-2.84045	2.12899	0.54	-8.3403	2.6594
	Ortaokul	İlkokul ve altı	4.54922	1.82727	0.06	-0.1712	9.2696
		Lise	-0.59566	2.08118	0.99	-5.9720	4.7806
		Y. Öğrenim	1.70877	2.44301	0.90	-4.6023	8.0198
	Lise	İlkokul ve altı	5.14489*	1.70163	0.01	0.7491	9.5407
		Ortaokul	0.59566	2.08118	0.99	-4.7806	5.9720
		Y. Öğrenim	2.30444	2.35052	0.76	-3.7677	8.3765
	Yüksek Öğrenim	İlkokul ve altı	2.84045	2.12899	0.54	-2.6594	8.3403
		Ortaokul	-1.70877	2.44301	0.90	-8.0198	4.6023
		Lise	-2.30444	2.35052	0.76	-8.3765	3.7677

* $p < 0.05$

Anne eğitim düzeyi ile Anne-Baba Tutum ölçeğinin Toplam puanları arasında anlamlı olarak farklılık bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Anne eğitim düzeyine göre Ebeveyn tutumunun alt boyutu olan Demokratik Tutum arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p < 0.01$).

Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan Post-Hoc Tukey HSD testi sonucunda; Annesi lise mezunu olan öğrencilerin puanı annesi ilkokul mezunu veya daha düşük öğrenim düzeyine sahip öğrencilerin puanından anlamlı şekilde yüksek saptanmıştır ($p < 0.01$; $p < 0.05$). Diğer grupları incelediğimizde anlamlı olarak farklılık bulunmamaktadır ($p > 0.05$).

Anne eğitim düzeyi ile Anne-Baba Tutum ölçeğinin Koruyucu-İstekçi Tutum boyutu arasında anlamlı olarak farklılık bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Anne eğitim düzeyi ile Anne-Baba Tutum ölçeğinin Otoriter Tutum boyutu arasında anlamlı olarak farklılık bulunmamaktadır ($p > 0.05$).

Tablo 4.1.13: Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Değerlendirmesi

	Baba Eğitim Düzeyi			
	İlkokul ve altı	Ortaokul	Lise	Yüksek Öğrenim
	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
REST Toplam	82.64±9.65	84.68±11.54	84.42±10.75	82.71±10.37
Beraber Yaşama	6.65±3.5	7.11±4.16	6.7±4.02	6.85±4.07
Yalnız ve Tek Doğru	5.81±1.88	5.34±1.69	5.67±1.85	5.48±1.9
Aşk Yeterli	17.44±3.32	17.02±3.38	17.99±3.82	16.98±3.23
Çaba Göstermeme	10.05±2.23	10.66±1.99	9.98±2.27	10.55±2
İdealleştirme	12.67±2.44	12.85±3.25	13.32±2.67	12.48±2.9
Zıt Kutuplar	10.01±1.89	10.76±2.04	10.41±1.7	10.49±2.03
Tam Güven	17.31±2.74	18.01±3.59	17.44±3.77	17.26±3.71

Tablo 4.1.13a: ANOVA Sonuçları

		Toplam	sd	Ortalama	F	p
		Kareler Toplamı		Kareler Toplamı		
REST Toplam	Gruplar Arası	252.827	3	84.276	0.772	0.51
	Grup İçi	33200.877	304	109.213		
	Toplam	33453.704	307			
Beraber Yaşama	Gruplar Arası	6.863	3	2.288	0.149	0.93
	Grup İçi	4667.754	304	15.354		
	Toplam	4674.617	307			
Yalnız ve Tek Doğru	Gruplar Arası	8.071	3	2.690	0.784	0.50
	Grup İçi	1043.318	304	3.432		
	Toplam	1051.389	307			
Aşk Yeterli	Gruplar Arası	54.544	3	18.181	1.522	0.21
	Grup İçi	3631.628	304	11.946		
	Toplam	3686.173	307			
Çaba Göstermeme	Gruplar Arası	24.641	3	8.214	1.777	0.15
	Grup İçi	1404.946	304	4.622		
	Toplam	1429.586	307			
İdealleştirme	Gruplar Arası	35.881	3	11.960	1.571	0.20
	Grup İçi	2314.781	304	7.614		
	Toplam	2350.663	307			
Zıt Kutuplar	Gruplar Arası	18.615	3	6.205	1.724	0.16
	Grup İçi	1094.365	304	3.600		
	Toplam	1112.980	307			
Tam Güven	Gruplar Arası	17.261	3	5.754	0.477	0.70
	Grup İçi	3663.827	304	12.052		
	Toplam	3681.088	307			

sd: Serbestlik derecesi

Baba eğitim düzeyi ile Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeği arasında anlamlı olarak farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Baba eğitim düzeyi ile Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeğinin Beraber Yaşama boyutu arasında anlamlı olarak farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Baba eğitim düzeyi ile Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeğinin Yalnız ve Tek Doğru puanları arasında anlamlı olarak farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Baba eğitim düzeyi ile Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeğinin Aşk Yeterli boyutu arasında anlamlı olarak farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Baba eğitim düzeyi ile Eş Seçiminin alt boyutu olan Çaba Göstermeme boyutu arasında anlamlı olarak farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Baba eğitim düzeyi ile Eş Seçiminin alt boyutu olan İdealleştirme boyutu arasında anlamlı olarak farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Baba eğitim düzeyi ile Eş Seçiminin alt boyutu olan Zıt Kutuplar boyutu arasında anlamlı olarak farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Baba eğitim düzeyi ile Eş Seçiminin alt boyutu olan Tam Güven boyutu arasında anlamlı olarak farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.1.14: Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Değerlendirmesi

	Baba Eğitim Düzeyi			
	İlkokul ve altı	Ortaokul	Lise	Yüksek Öğrenim
	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
Toplam Puan	114.44±15.41	118.07±13.14	115.05±14.69	113.35±16.72
Demokratik	55.57±12.72	58.14±8.94	56.91±12.45	56.87±11.53
Koruyucu-İstekçi	37.1±11.16	38.63±9.31	36.89±11.27	35.04±11.32
Otoriter	21.77±7.37	21.31±6.81	21.25±7.41	21.43±7.79

Tablo 4.1.14a: ANOVA Sonuçları

		Toplam Kareler Toplamı	sd	Ortalama Kareler Toplamı	F	p
Toplam Puan	Gruplar Arası	636.563	3	212.188	0.902	0.440
	Grup İçi	71476.221	304	235.119		
	Toplam	72112.784	307			
Demokratik	Gruplar Arası	197.166	3	65.722	0.467	0.71
	Grup İçi	42791.760	304	140.762		
	Toplam	42988.927	307			
Koruyucu- İstekçi	Gruplar Arası	413.742	3	137.914	1.136	0.34
	Grup İçi	36922.074	304	121.454		
	Toplam	37335.815	307			
Otoriter	Gruplar Arası	13.054	3	4.351	0.079	0.97
	Grup İçi	16825.170	304	55.346		
	Toplam	16838.224	307			

sd: Serbestlik derecesi

Baba eğitim düzeyine göre Anne-Baba Tutum ölçeğinin Toplam puanları arasında anlamlı olarak farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Baba eğitim düzeyine göre Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Demokratik Tutum arasında anlamlı olarak farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Baba eğitim düzeyi ile Ebeveyn Tutumun alt boyutu olan Koruyucu-İstekçi Tutum arasında anlamlı olarak farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Baba eğitim düzeyi ile Anne-Baba Tutum ölçeğinin Otoriter Tutum boyutu arasında anlamlı olarak farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, anne ve baba tutumunun eş seçiminde sınırlandırıcı inançlar ile ilişkisi sonucunda, elde edilen bulguların tartışma ve yorumu yapılmıştır.

5.1. Sonuç ve Tartışma

5.1.1. Öğrencilerin “Anne Baba Tutum Ölçeği” Puanları İle “Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği” Puanları Arasında Anlamlı Farklılık Olup Olmadığına Dair Sonuç ve Tartışma

Romantizm ve Eş Seçimi ile Ebeveyn Tutumu arasında anlamlı olarak pozitif yönlü ilişki bulunmaktadır. Eş Seçimi artarken Anne-Baba Tutumu da artmaktadır. Bu araştırmada eş seçiminde anne baba tutumunun olumlu etkileri görülmektedir.

Demirli ve Kendirin (2016) da yaptıkları bir araştırmada; Evlilikte eş seçimine bağlı olarak ortaya çıkan evlilik doyumu ile demokratik tutum arasında çok zayıf, pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuş ve kişilerin algılanan demokratik tutum düzeyleri yükseldikçe evlilik doyumunun da bu durumdan olumlu etkilendiği ortaya çıkmıştır.

Demokratik bir aile tutumu içinde yetişen bireylerin sağlıklı ve düzeyli ilişkiler kurabildikleri, özgüveni yüksek ve bağımsız hareket edebilen bireyler oldukları görülmektedir. Bunun nedeni, aile içinde, kendilerini rahat ifade edecekleri ortamı, desteği görmeleri ve kendilerine saygı gösterilmesidir. Böyle bir ortamda yetişmelerinden dolayı başkalarının mutluluğuna daha fazla özen gösteren, sabırlı, anlayışlı bireyler olmaları muhtemel gözükmektedir (Mize, Camp ve Pettit, 1997).

Ailede huzur ve mutluluğun olması evlilikte doğru eş seçiminin yapılmasına bağlıdır. Doğru eş seçiminin yapılması anne baba ilişkilerine de yansması sonucu anne baba tutumlarının çocuklar üzerindeki etkileri olması bakımından önemlidir. Bu durumun doğrudan çocuğun ruh sağlığı üzerinde de etkileri bulunmaktadır. Sağlıklı ve uyumlu, bir ailede büyüyen çocuk, bağımsızlığını gerçekleştirmiş bir yetişkin olarak toplumdaki yerini alır (Yavuzer, 2009).

Çocuk, kültürü ve temel alışkanlıkları aile içerisinde edinir. Çocuğun olumlu bir benlik oluşturmada ve yeterlilik duygusunu edinmesinde ailesi ile kurduğu iletişim ve etkileşim, gelecek hayatında önemli role sahiptir (Akkaya, 2008).

Eş seçimiyle ilgili üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada, romantizm ve eş seçimi alt boyutları olan beraber yaşama, aşk yeterli yalnız ve tek doğru alt boyutlarının ilişkilere göre farklılaşmaktadır. Bunun aksine öğrencilerin eş seçimi tutumlarının alt boyutları olan çaba göstermeme, idealleştirme, zıt kutuplar ve tam güven boyutlarında ilişki durumuna göre farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir (Şimşek, 2018: 72).

Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan başka bir araştırmada ise, öğrencilerin bireysel özelliklerinin eş seçmedeki tutumları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bu araştırmanın sonucunda, ilişki durumuna göre öğrencilerin bireysel özelliklerinin eş seçimiyle arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı, idealleştirme alt boyutunda güncel ilişki içinde bulunmayanların daha çok idealleştirme içerisinde bulunduğu görülmüştür (Tuzer 2016).

Ayrıca farklı bir çalışmada, anne babasını demokratik olarak algılayan bireylerin eş tercihinde daha dikkatli ve seçici olduklarını söyleyebiliriz. Bununla birlikte bu kişiler eş seçimlerini kabul edilir bir ortamda her şeyi değerlendirerek yapabilirler. Çünkü bu bireylerin fikirlerinin aileleri için önemi büyüktür. Ancak otoriter aile tutumuna sahip bir ortamda büyüyen birey evlilik yapmayı düşündüğü kişiye çok âşık dahi olsa, kendini özgür bir şekilde ifade edeceği bir ortamın olmamasından dolayı büyük olasılıkla eş seçimini anne ve babasının onayına bırakmak zorunda kalacaktır (Doğru, 2017: 92).

Otoriter ebeveyn tutumuna maruz kalan çocuklar ise, aşağılık duygusuna ve hassas bir karaktere sahip olarak, hata yapmaktan korkan, içine kapanık, bireyler halinde yetişmektedirler. Bundan dolayı, bu şekilde bir karaktere sahip bireylerin karşı cinsle olan ilişkilerinde kendilerini karşı tarafa doğru ifade etmeleri çok zordur (Bozaslan ve Kaya, 2011).

Aşırı koruyucu tutuma sahip ebeveynler çocuklarını gereğinden fazla kontrol etmelerinin neticesi olarak çocukları yetişkin olduklarında eş seçiminde bulunurken dahi gerçekçi kararlar vermekten korkarak annelerinin eş seçimini yapmalarını istemeleri beklenebilmektedir. Ayrıca Bu tutumla yetişen çocuklar, sosyal ilişkilerde

olduğu gibi aile ilişkilerinde de öz güveni düşük, çekingen tavırlar sergileyerek diğer kişilere karşı aşırı bağımlılık geliştirirler (Özkafacı-Aktaş, 2012).

Yapılan bu araştırmayla birlikte yapılmış araştırmaları yorumladığımızda olumlu davranışların eş seçiminde önemli ve belirleyici etkilerinin olduğu kaçınılmazdır. Eş seçiminin doğru yapılması sayesinde çocuğun ruh sağlığı başta olmak üzere sağlıklı ve uyumlu, bağımsızlığı sağlanan, sosyal ilişkilerde ve aile ilişkilerinde olumlu davranışlar sergileyen bir yetişkin olarak topluma önemli katkılar sağlayarak sosyal ilgi göreceği düşünölmektedir.

5.1.2. Anne Baba Tutumu Puanlarının Öğrencilerin Demografik Bilgilerine Göre Anlamlı Farklılık Olup Olmadığına Dair Sonuç ve Tartışma

Anne-Baba Tutumu cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Erkeklerin puanı kızlara göre daha yüksektir. Cinsiyete göre Ebeveyn tutumunun Demokratik Tutum boyutu puanı istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Kızların puanı erkeklere göre daha yüksektir. Anne baba tutumlarının cinsiyete göre farklılık göstermesi ile ilgili literatür incelendiğinde bu çalışmanın sonuçlarıyla benzer ve farklılık oluşturan çalışmalar bulunmaktadır.

Aktaş (2011)'ın ve Yücel (2013)'in yapmış olduğu çalışmalarda benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Kız öğrenciler, anne baba tutumu 'demokratik' alt boyutundan daha fazla puan aldığı görölmüştür. Erkek öğrenciler ise, 'koruyucu/istekçi' ve 'otoriter' anne baba tutumu alt ölçeklerinden daha fazla puan almıştır.

Dokuyan (2016)'ın yaptığı başka bir araştırmada ise 'demokratik' anne baba tutumu alt ölçeği erkekler lehine, 'koruyucu/istekçi' ve 'otoriter' anne baba tutumu ise kız öğrenciler lehine bir sonuç bulunmuştur. Bu araştırma ve diğer araştırmaların sonuçları ile ters düşmektedir.

Algılanan ebeveyn tutumlarından demokratik tutumun bayan öğrencilerde daha fazla görölməsi, bayanların ailelerinin isteklerine ayak uydurmada daha başarılı olduğu, kurallara uymada aileleriyle daha az çatışma yaşadığından ötürü anne babalarını daha demokratik olarak algılama eğiliminde oldukları düşünölmektedir.

Sağlam'ın (2007) yaptığı başka bir çalışmada, anne baba tutumu demokratik olarak algılayan lise öğrencilerinin, anne ve babayla sağlıklı iletişim kurdukları, daha olumlu davrandıkları; anne ve babasını otoriter olarak algılayan öğrencilere göre daha yüksek sonuçlar aldıkları görölmüştür. Anne-baba tutumlarının, çocuklar üzerinde başta

kişilik gelişimleri olmak üzere birçok gelişim alanında önemli derecede etkiye sahiptir.

Demokratik tutumda anne-babalar, çocuklarına karşı ölçülü ve tutarlı davrandıkları, çocuğun dengeli bir şekilde gelişimini destekledikleri görülmüştür (Özyürek ve Tezel Şahin 2008).

Bunun yanında ergenlik dönemi ana-baba tutumu, ergenin gelişimini etkilerken yapılan baskılar ve sınava yönelik süreklilik oluşturan anne ve baba davranışları, ergenin kısa sürede tükenmesine yol açarak istenilen başarı seviyesi ister istemez azalmaktadır (Çapulcuoğlu, 2012).

Anne ve baba tutumları çocukların öncelikle kişilik gelişimi olmak üzere fiziksel ve zihinsel gelişim alanlarında da etkisini göstermektedir. Anne baba tutumunu demokratik olarak algılayan öğrencilerin ebeveynleriyle sağlıklı iletişim kurdukları ve daha olumlu davranış sergiledikleri düşünülmektedir.

Anne-Baba Tutumunun Koruyucu alt boyutu cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir. Erkeklerin puanı kızlara göre daha yüksektir.

Günümüzde özellikle annelerin koruyucu tutumlar içinde oldukları sıkça görülmektedir. Annenin bu tutumunun karşılığı olarak çocuk, başkalarına bağımlı hale gelmekte, hedeflerine ulaşmada destek beklemekte, problemlerini çözmede yetersiz kaldığı ve sürekli başkasının yardımına ihtiyaç duyan bireyler olarak yetişmesine neden olmaktadır (Alisinanoğlu, 2003).

Anne ve babanın çocuklar üzerindeki sorumluluklarının başında sevgi göstermek, temel ihtiyaçları yanında güvenlik ihtiyaçlarını da yeterli seviyede karşılamaktır. Fakat koruyucu anne baba tutumuna sahip ebeveynde ise durum biraz aşırılaştırılarak çocuklarının birçok ihtiyacının aileler tarafından karşılandığı görülmekte ve çocuğa kendi çabasıyla yapabileceği işlerde sorumluluk verilmemektedir. Bu davranışın ana sebebi ise genellikle çocukların tek başlarına bir işin üstesinden gelemeyeceklerine dair olan inançları olarak görülmektedir (Aydın, 2002). Bunun durumun sonucu olarak çocukların başarılı ve başarısız, olumlu ve olumsuz yönlerini görmeleri engellenmiş olmaktadır.

Anne-Baba Tutumunun Otoriter alt boyutu cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir. Erkeklerin puanı kızlara göre daha yüksektir.

Başka bir araştırmada anne baba tutumunu otoriter olarak algılayanların kadınların puanları erkek öğrencilere göre yüksek çıkmıştır (Yeşilyurt, 2017: 61).

Otoriter anne baba tutumuna sahip aileler çocuklarına hâkim olma düşüncesinin yerleştiği, konulan kurallara karşı kesin bir şekilde uymanın beklendiği yaygın bir tutumdur (Şendil,2003). Bu tür anne babalar sevgiyi, çocuklarını istedikleri şekilde yönlendirmek için bir araç olarak kullanmaktadırlar (Cüceloğlu, 1997). Otoriter tutumda anne baba erkek öğrencilere daha otoriter davranması erkeklerin aile içinde saygı çerçevesinde kurallara uymasını sağlamak olduğu düşünülmektedir.

Anne-Baba Tutum ölçeğinin Demokratik Tutum boyutu ile anne eğitim düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Annesi lise mezunu olan öğrencilerin puanı annesi ilkokul mezunu veya daha düşük öğrenim düzeyine sahip öğrencilerin puanından anlamlı şekilde yüksek saptanmıştır. Kişilerin anne baba tutumları ölçeğinin demokratik tutum alt ölçeği puanında anne eğitim değişkeninde anlamlı bir fark bulunmuştur (Çakır, 2017: 67).

Tezel Şahin ve Özyürek, (2000) yapmış olduğu araştırmanın neticesinde anne ve babanın eğitim seviyeleri artıkça demokratik tutumlarının da yükseldiği görülmüştür. Farklı araştırmalarda ise benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Anne eğitim seviyesi artıkça demokratik tutumun yükseldiği, buna karşın diğer tutumların azaldığı görülmüştür (Ayyıldız, 2005; Ömeroğlu, 1998).

Bu sonuçlara göre annenin eğitim seviyesinin yükselmesi sonucu tecrübe sahibi olması ve çocuklarına karşı nasıl davranış geliştireceği konusunda yardımcı olacağı düşünülmektedir.

5.1.3. Eş Seçimi Puanlarının Öğrencilerin Demografik Bilgilerine Göre Anlamlı Farklılık Olup Olmadığına Dair Sonuç ve Tartışma

Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeğinin “Beraber Yaşama” ve “Aşk Yeterli” alt boyutlarıyla cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. Erkeklerin “Beraber Yaşama” ve “Aşk Yeterli” puanları kızlara göre daha yüksek çıkmıştır.

Üniversite öğrencilerinin cinsiyet değişkenine bağlı olarak, romantizm ve eş seçiminin anlamlı şekilde farklılaştığı bulunmuştur. Eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından beraber yaşama, çaba göstermeme, aşk yeterli ve cinsiyete göre farklılaştığı

görülmektedir. Bununla birlikte eş seçimi alt boyutlarından zıt kutuplar yalnız ve tek doğru, idealleştirme ve tam güven alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı farklılık oluşturmamaktadır (Şimşek, 2018; 69).

Bu araştırmanın sonucu Bacanlı (2001: 12), Yıldırım (2007) ve Keklik'in (2011) yapmış olduğu araştırmanın sonuçları ile ters düşmektedir. Bu araştırmaların tamamında da eş seçimi tercihlerinden elde edilen puanlar oldukça yüksek bulunmuştur.

Kız öğrenciler, birçok özellikte erkeklerden daha yüksek puan almıştır. Araştırmalarda genellikle kız öğrencilerin yüksek puan alması, Türk kültüründe kızların evliliğe değer verildiğinin bir göstergesi olduğu söylenebilir. Geleneksel Türk kültüründe, erkeğin elinin ekmek tutmadan evlenmesinin doğru olmayacağı düşüncesi hâkimdir. Ayrıca erkeğin zararlı alışkanlığı yanında ne iş yaptığı da genellikle merak edilir; çünkü evlilikte evin geçimini sağlamak erkeğin sorumluluğunda olduğu düşünülür.

Romantizm ve eş seçimi ile öğrencilerin yaşı arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır.

Başka bir araştırma bu çalışmaya benzer olarak, öğrencilerin romantizm ve eş seçimi tutumlarının yaş değişkeniyle ilişki olmadığı bulunmuştur. Ayrıca öğrencilerin romantizm ve eş seçimi tutumlarının alt boyutları olan yalnız ve tek doğru, idealleştirme, çaba göstermeme, tam güven ve zıt kutuplar yaşa göre farklılık göstermediği görülmüştür. Bununla birlikte romantizm ve eş seçimi alt boyutlarından aşk yeterli ve beraber yaşamanın yaşa göre farklılık oluşturduğu belirtilmektedir (Şimşek, 2018: 71).

Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bu araştırmada romantizm ve eş seçimi tutumu ölçeği puanlarının, yaş değişkeni göre; sadece tam güven alt boyutunda 18-22 yaş aralığındaki öğrenciler lehine anlamlı olarak farklılık gösterdiği bulunmuştur. Fakat yalnız ve tek doğru, beraber yaşama, çaba göstermeme, aşk yeterli, idealleştirme ve zıt kutuplar alt boyutlarında anlamlı olarak farklılık göstermediği bulunmamıştır (Çalım, 2017: 81). Başka bir çalışmada Sarı (2008), bireyin yaşı arttıkça beklentilerin azaldığı sonucuna ulaşmıştır.

Eş seçiminin yaş değişkeninden etkilendiğini ortaya koymak için yapılan araştırmalardan bazısı bu araştırmanın sonuçları ile benzerlik göstermekte bazısı ise

farklılık göstermektedir. Bu farklılık kültür, aile tutumdan kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeğinin Çaba Göstermeme puanları ile doğum yeri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. Büyükşehir doğumlu öğrencilerin puanı köy doğumlu öğrencilerin puanından anlamlı şekilde yüksek saptanmıştır Diğer grupları incelediğimizde anlamlı olarak farklılık bulunmamıştır. Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeğinin Tam Güven puanları ile doğum yeri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Büyükşehir doğumlu öğrencilerin puanı köy, kasaba ve şehir doğumlu öğrencilerin puanından anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Diğer gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Eş seçimiyle yapılan bir araştırmada, öğrencilerin yaşadıkları yer değişkeni ile romantizm ve eş seçimi tutumlarının, toplam puan ve alt boyutları puanları arasında anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuş (Şimşek, 2018: 72). Başka bir araştırmada ise, eş seçimi tutumu ölçeği puanlarının, ikamet yerine göre; zıt kutuplar, beraber yaşama, aşk yeterli, yalnız ve tek doğru, çaba göstermeme, tam güven ve idealleştirme alt boyutlarında anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmüştür (Çalım, 2017: 99). Bu çalışma yapılan bu araştırmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Özüdoğru, (2016) tarafından başka bir araştırmada, evlilik ve eş sistemine ilişkin üniversite öğrencilerinin düşüncelerinin ortaya konulduğu bu çalışmada doğum yeri ile eş seçimine yönelik tutumlar arasında anlamlı bir ilişki içindedir. Bununla birlikte büyükşehirlerde doğan kişilerin, eş seçimiyle ilgili daha fazla sınırlandırıcı inançlar içinde bulunduğu görülmüştür. Bener, (2011) yaptığı çalışmada ise; üniversite öğrencilerinin eş seçimi kriterlerini etkileyen kriterlerden birinin de ikamet yeri olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Eş seçiminin yer değişkeniyle ilişkisinin incelendiği araştırmalara bakıldığında genellikle bireylerin eş seçimi üzerinde doğduğu yer ile ikamet ettiği yerin önemli etkileri olduğu görülmüştür. Eş seçiminde doğduğu yerin etkili olduğunu belirten bireylerin daha çok doğduğu çevrenin kültürünü benimsemiş veya çevrenin baskın olmasından dolayı zorunluluk hissettiği bir durum olarak görülebilmektedir. İkamet

ettiği yerin bireyin eş seçiminde etkili olması ise daha çok yaşadığı ortamın şartlarını göz önünde bulundurarak olarak bireysel tercihte bulunduğunu söyleyebiliriz.

5.2. Öneriler

5.2.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

1. Bu çalışmanın sonuçları çerçevesinde üniversitelerin psikolojik danışma merkezlerinde romantizm ve eş seçimi ile ilgili destek almak isteyen öğrencilerin, bu konularda bilgi sahibi olması öğrencilerin eş seçmelerinde sağlıklı kararlar vermelerine yardımcı olacağı düşünülmektedir.

2. Evlilik doyumu insanın bütün hayatı üzerinde önemli etkisi bulunmaktadır. Evlilikte ortaya çıkabilecek sıkıntılar bireyleri, psikolojik olarak yıpratır ve bundan dolayı sağlıklı nesiller yetişmesine neden olacaktır. Bu nedenden dolayı iyi ve doğru bir eş seçimi her şeyden önce evlilikte mutluluğun olmasına ve sonrasında ise, sağlıklı nesiller yetişmesinin önünü açacaktır.

Bu anlamda yapılan bu araştırmanın ve diğer araştırmaların, aile ve sosyal politikalarla ilgili sağlıklı karar verilmesinde fikir vereceği ve katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3. Üniversite hayatı, gençlerin eş adayları ile ilgili düşüncelerinin daha gerçekçi olarak şekillendiği ve evliliğe çok yakın bir aşama olması dolayısıyla gençleri bilinçlendirme adına üniversitelerde bu konuyla alakalı eğitim, seminer ve konferanslar düzenlenebilir.

4. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve belediyeler aracılığıyla aile danışma merkezlerinde eş seçme aşamasında sorun yaşayan veya evlilik korkuları olan, bireylere eğitim ve rehberlik hizmetleri verilmesi neticesinde bu kişilerin bilinçli olması sağlanabilir.

5. Ailelerin farklı çocuk yetiştirme stillerine göre, bireyler farklı tutumlar içinde olabilmektedir. Ailelerin çocuk yetiştirirken, onların güvenli bağlanma stilleri geliştirecek şekilde tutumları benimseyebilmeleri adına ailelere, doğru bağlanma ile ilgili eğitimler verilerek, bu konuda bilinçli olmaları sağlanabilir.

6. Bireyler, ailesi, yakın çevresi, arkadaşları ve sosyal ortamlarda geliştirdiği inançlar sonucu doğru bir eş seçimi, romantik ilişkiler dâhil birçok alanda problemler yaşamasına neden olmaktadır.

Ayrıca bireylere evlilik öncesi eğitim programlarının uygulanması onların eşleriyle arasındaki ilişkileri olumlu bir şekilde etkilediği yapılan bazı çalışmalarla ortaya konulmuştur. Bu manada, evlilik öncesi bireylere, konferanslar ve eğitim programları uygulanarak bireylerin aralarında daha sağlıklı iletişim içerisinde mutlu evlilikler yapmaları sağlanabilir.

5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Araştırma sonucunda, anne baba tutumunun romantizm ve eş seçimi tutumu arasındaki ilişki düşünüldüğünde, bu konuda ve benzer konularda farklı örneklemeler üzerinde araştırma yapılabilir.
2. Ülkemizde romantizm ve eş seçimi tutumu ile ilgili sınırlı sayıda araştırmada olduğundan bu konuda nicelikli ve nitelikli çalışmalar yapılabilir.
3. Anne baba tutumunun romantizm ve eş seçimi tutumu ölçeğinin farklı ölçme araçları ile ilişkisi araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Akkaya, S. (2008). *Ortaöğretim (Lise) Öğrencilerinde Rekabetçi Tutum İle Ana-Baba Tutumları Arasındaki İlişki Düzeyi*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Aktaş S. (2011). *9. Sınıfta Anne Baba Tutumları ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*.(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Alisinanoğlu F. (2003). Çocukların Denetim Odağı İle Algıladıkları Anne Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1):97-107.
- Alisinanoğlu, F. (1995). *Üniversite Öğrencilerinin Ben (Ego) Durumları İle Anne Baba Tutumlarını Algılamalarını Etkileyen Bazı Değişkenlerin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Arkonaç, S. (2001). *Sosyal psikoloji*. İstanbul: Alfa Yayıncılık
- Atak, H. ve Taştan, N. (2012). Romantik ilişkiler ve aşk. *Current Approaches in Psychiatry*, 4(4):520-546.
- Aydın, B. (2002). "Gelişim Psikolojisi". İstanbul: SFN Baskı.
- Aydın, B. (2005). *Çocuk ve Ergen Psikolojisi* (İkinci Baskı). İstanbul: Atlas Yayın Dağıtım.
- Aydın, M. Z. (2007). *Ailede Çocuğun Ahlak Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Aydın, O. (2001). *Tutumlar, Davranış Bilimlerine Giriş*, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Yayınları.
- Ayyıldız, T. (2005). Zonguldak il merkezinde 0-6 yaş çocuğu olan annelerin çocuk yetiştirme tutumları. Yüksek Lisans Tezi. Karaelmas Üniversitesi. Zonguldak.
- Babaroğlu, A. (2013). *Çocuk Psikolojisi ve Ruh Sağlığı*, Ankara: Vize Yayıncılık.
- Bacanlı, H. (2001). Eş tercihleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(15):7-16.
- Baucom, D. H., Epstein, N., Sayers, S. L. & Sher, T. G. (1989). The Role Of Cognitions In Marital Relationships: Definitional, Methodological, And Conceptual Issues. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 57(1):31.

- Baumrind, D. (1971). Harmonious Parents And Their Preschool Children. *Developmental Psychology*. (4):99-102.
- Baumrind, D.(1991). TheInfluence Of Parenting Style On Adolesentr Competence AndSubstance Abuse. *Journal Of Early Adolescence*, (11):56-94.
- Baysal, A. C. (1981). *Sosyal ve Örgütsel Psikolojide Tutumlar*. (Yayımlanmış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Bener, M. (2011). *Dindarlık-Eş Seçimi İlişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Bilen, M. (1983). *Ailede, Kurumlarda ve Toplumda Sağlıklı İnsan İlişkileri*. (Geliştirilmiş 3. Baskı), Ankara: Teknik Basım Sanayi Matbaası.
- Bolattekin, A. (2014). *Anne-Babanın Bağlanma Stilleri, Anne-Baba Tutumları ve Çocuklarındaki Davranış Problemleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Bozaslan H. ve Kaya A. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Anne Baba Tutumlarının Problem Çözme, Sosyal Kaygı ve Akademik Başarı Açısından İncelenmesi”, II. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications*, Bildiriler, 27-29 Nisan 2011, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Budak, S.(2000). *Psikoloji Sözlüğü*, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Buss, D. M. & Barnes, M. (1986). Preferences İn Human Mate Selection. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 50(3):559-570.
- Buss, D. M. & Schmitt, D. P. (1993). Sexual Strategies Theory: An Evolutionary Perspective On Human Mating. *Psychological Review*, (100):204-232.
- Buss, D. M. (1989). Sex Differences İn Human Mate Preferences: Evolutionary Hypothesis Tested İn 37 Culture. *Behavioral and Brain Sciences*, (12):1-49.
- Buss, D. M. (1999). *Evolutionary Psychology: The New Science Of The Mind*. Boston: Allyn and Baconi.
- Bülbül, A. (2014). *Ergenlerin Algılanan Anne Baba Tutumları İle Yakın İlişkilerindeki Psikolojik Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi, İstanbul.

- Ceylan, Ö. (2017). *Anne Baba Tutumları İle Çocuğun Sosyalleşme Süreci Arasındaki İlişki: Okul Öncesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Cihan-Güngör, H., Yılmaz, M. ve Balcı-Çelik, S. (2011). Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeğinin uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(36):180-190.
- Cobb, N. P. Larson, J. H. & Watson, W. L. (2003). Development Of The Attitudes About Romance And Mate Selection Scale. *Family Relations*, 52(3):222-231.
- Cüceloğlu, Doğan. (1997). "İnsan ve Davranışı". İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çağdaş, A. (2001), Anne-baba-Çocuk iletişimi, Ankara, Nobel Yayınevi.
- Çağdaş, A. (2003). Anne-Baba- Çocuk İletişimi. Konya: Eğitim Kitabevi.
- Çağdaş, A. ve Seçer, Z. (2004). Anne Baba Eğitimi. Konya: Eğitim Kitabevi.
- Çakır, A. (2017). *Anne Baba Tutumunun, Evlilikte Uyum ve Sorun Çözme Becerisine Etkisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Çalım, M. (2017). *Üniversite Öğrencilerinin Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutumları İle Sosyotropik-otonomik Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep
- Çapulcuoğlu U. (2012). *Öğrenci Tükenmişliğini Yordamada Stresle Başa Çıkma, Sınav Kaygısı, Akademik Yetkinlik ve Anne Baba Tutumları Değişkenlerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Darling, N. ve Steinberg, L. (1993). Parenting Style As Context: Integrative Model. *Psychological Bulletin*, 113(3):487-496.
- Demirli, C ve Kendir, M. (2016). Evlilik Doyumu Üzerinde Anne Baba Tutumunun Etkisinin İncelenmesi. *Education Sciences*, 11(3): 96-113.
- Demirtaş, H. A. (1999). *Anne ve Baba Adaylarının Doğacak Çocuklarına Yönelik Beklentileri: Çocuğun Cinsiyetinin ve Ana Babanın Cinsiyet Rolü Yöneliminin Etkileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Derman M. T. ve Başal H. A. (2013). “Okulöncesi Çocuklarında Gözlenen Davranış Problemleri ile Ailelerinin Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişki”, *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1):115-144.
- Doğru, D. (2017). *Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Anne Baba Tutumlarının Eş Seçme Stratejileri ve Evlilik Tutumu İle İlişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Dokuyan M. (2016). 12. Sınıf Öğrencilerinde Algılanan Anne Baba Tutumları ile Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2): 1-21.
- Dönmezer, İ. (1999). *Ailede İletişim ve Etkileşim Sağlıklı İnsan Sağlıklı Aile*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Efe, E. (2013). *Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçme Eğilimleri*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Ekşi, A. (1990). *Çocuk, Genç, Ana Babalar*. İstanbul: Bilgi Yayınevi.
- Erginoğlu, E. S. (2015). *Kardeş İlişkileri, Anne-Baba Tutumları, Davranış ve Uyum Problemlerinin Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Fitness, J. (2006). *Emotion And Cognition In Close Relationships*. P. Noller ve J.A. Feeney (Eds.), *Close relationships: functions, forms and processes*. New York: Psychology Press.
- Flett, G. L., Hewitt, P. L., Shapiro, B. ve Rayman, J. (2001). Perfectionism, Beliefs, and Adjustment In Dating Relationships. *Current Psychology*, 20(4):289-311.
- Gazeloğlu, C. (2000). *İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Psiko-Sosyal Gelişimine Anne Baba Tutumunun Etkisinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Geçtan, E. (1988). *Çağdaş Yaşam ve Normaldışı Davranışlar*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Gençtan, E. (1993). “*Psikodinamik Psikiatri ve Normal Dışı Davranışlar*”. 3. Basım İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Gökçe, B. (1978). "Evlilik Kurumuna Sosyolojik Bir Yaklaşım", *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (1):7-21
- Gündüz Z. B. ve Özyürek A. (2018).Lise Öğrencilerinin Okul Tükenmişlik Düzeyleri ve Anne-Baba Tutum Algıları Arasındaki İlişki.*İlköğretim Online*,17(1): 384-395.
- Hanımoğlu E. (2010). *Seviye Belirleme Snavına Girecek Olan İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinde Sınav Kaygısı, Mükemmeliyetçilik ve Anne-Baba Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Hanyaloğlu, E. (1995). *Okul Öncesi Kurum Öğretmenlerinin Kişilik Özellikleri İle Sahip Oldukları Anne-Babalık Tutumları Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Holmes, J. R. ve Holmes-Lonergan, H. A. (2004). *The Bully In The Family: Family Influences On Bullying*. (Ed. Sanders, C.E. ve Phye, G.D.). Bullying: Implications for the classroom. San Diego: Elsevier Academic Press.
- İnceoğlu, M. (2004). *Tutum, Algı ve İletişim*. (1. Baskı). Ankara: Elips Yayınevi.
- Jaime, C. C., Easton, J. A., Fleischman, S. D., Goetz, D. C., Lewis M. G. D., Perrilloux, C. & Buss, D. M. (2010). Evolutionary Psychology: Controversies, Questions, Prospects And Limitations. *American Psychologist*, 65(2):110-126.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1996). *İnsan Aile Kültürü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kalkan, M. (2012). *Eş Seçimi ve Eş Seçiminde Önemli Faktörler*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kasapkara, A. ve Kasapkara, B. (2013). "20-30 Yaş Grubu Bekâr Erkeklerin Eş Seçimine Yönelik Tutumları ve Eşten Beklentilerinin Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi ", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(34):792-80
- Kaya, Ö.(1994). "Annelere Verilen Eğitimin Çocuklarına Karşı İstenmedik Tutumlarına Etkisi", (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Keklik, İ. (2011). Mate Selection Preferences Of Turkish University Students. Eğitim Araştırmaları-*Eurasian Journal of Educational Research*, (44):129-148.
- Kerckhoff, A. C. & Davis, K. E. (1962). Value Consensus And Need Complementarity İn Mate Selection. *American Sociological Review*, (27):295-303.
- Kızıldağ, Ö. (2012). *Çocukları Anlama Klavuzu*. Ankara: Elma Yayınevi.
- Kulaksızoğlu, A. (2000). *Ergenlik Psikolojisi*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kulaksızoğlu, A. (2004), *Ergenlik Psikolojisi*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kulaksızoğlu, A. (2011). *Ergenlik Psikolojisi*. (13. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kurdek, L. A. (1992). Assumptions Versus Standards: The Validity Of Two Relationship Cognitions İn Heterosexual and Homosexual Couples. *Journal of Family Psychology*, 6(2):164.
- Kuzgun, Y. Eldeleklioğlu, J. (1999), Ana Baba Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1):69-77.
- Kuzgun, Y. Eldeleklioğlu, J. (2005), *Rehberlik ve Psikolojik Danışmada Kullanılan Ölçme Araçlar ve Programlar Dizisi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Langeroodi, R. R., Masoud, A. & Masoud H. (2011). The Investigation Of Biological And Psychological Of Marriage Criteria From The View Points Of Iranian University Students With That Of Their Parents. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, (28):406-410.
- Maccoby, E. E. Martin, J. A. (1983). *Socialization İn The Context Of The Family: Parent – Child Interaction*. P. H. Mussen & E. M. Hetherington (Ed.), *Handbook Of Child Psychology: Socialization, Personality And Social Development*. New York: Wiley.
- Miller, G. (2000). *Sevişen Beyin*, (Çev. Karaömerlioğlu, M. A.), İstanbul: Ntv Yayınları.
- Mize, J. & Pettit, G.S. (1997). Mothers' Socialcoaching, Mother–Childrelation Shipstyle, and Children's Peercompetence: Is the Medium the Message? *Child Development*, (68): 312-332.
- Morgan, C. T. (1989). *Psikolojiye Giriş Ders Kitabı*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Psikoloji Bölümü Yayınları.

- Murstein, B. I. (1970). Stimulus-Value-Role: A Theory Of Marital Choice. *Journal of Marriage and Family*, (32):465-481.
- Murstein, B. I. (1976). Who Will Marry Whom? Theories And Research In Marital Choice. New York: Springer.
- Mutallimova, S. (2014). *Lise Öğrencilerinde Depresyon Düzeyi ve Anne Baba Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Nazlı, S. (2014). *Aile Danışmanlığı*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ömeroğlu, F. (1998). *Okul öncesi dönemde çocuğun terbiyesinde annenin rolü ve annelerin çocuk yetiştirme tutumları*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Özgüven, E. (2000). *Evlilik ve Aile Terapisi*. Ankara: Pdrem Yayınları.
- Özgüven, İ. E. (2001). *Ailede İletişim ve Yaşam*, Ankara: Pdrem Yayınları.
- Özgüven, İ. E. (2014). *Evlilik ve Aile Terapisi*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Özgüven, İ.E. (1997). *Cinsellik ve Cinsel Yaşam*. Ankara: Pdrem Yayınları.
- Özkafacı-Aktaş A. (2012). *Annenin Çocuk Yetiştirme Tutumu ile Çocuğun Sosyal Beceri Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Özkan, İ. (2014). *Ergenlerde Anne Baba Tutumu İle Öznel İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Özteke, H. İ. (2015). *Bağlanma, Eş Seçiminde Sınırlandırıcı İnançlar Ve Beden İmgesi Baş Etme Stratejilerinin Romantik İlişkilerde Mükemmeliyetçiliği Yordaması*. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan, Konya.
- Özüdoğru, R. (2016). *Üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş seçimine ilişkin görüş ve düşünceleri*. (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), Turgut Özal Üniversitesi, Ankara.
- Özyürek, A. (2004). *Kırsal Bölge ve Şehir Merkezlerinde Yaşayan 5-6 Yaş Grubu Çocuğa Sahip Anne Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumlarının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Parker, G. (1983). *Parental Over Protection: A Risk Factor in Psycho - social Development*, New York: Grune and Stratton Inc.
- Parsons, T. T. (1997). Sources and Stages of Mate Selection, Relationships Development and Marriage. ProQuest Dissertations and Theses.
- Perren, S. & Hornung, R. (2005). Bullying and Delinquency İn Adolescence: Victims' and Perpetrators' Family and Peer Relations. *Swiss Journal of Psychology*. 64(1):51-64.
- Pines, A. M. (2001). The Role Of Gender And Culture İn Romantic Attraction. Hogrefe and Huber Publishers. *European Psychologist*, 6(2): 96-102.
- Plotnik, R. (2009). *Psikolojiye Giriş*. (Çev: Geniş, T.). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Priest, J., Burnett, M., Thompson, R., Vogel, A. & Schvaneveldt, P. L. (2009). Relationship Dissolution and Romance And Mate Selection My This. *Family Science Review*, (14):48-57.
- Ryder, V. (1995). Parents and their children. New York: Willcox Company.
- Sağlam S. (2007). *Lise Öğrencilerinin Ana-Baba İletişimi Sosyal Destek ve Ana-Baba Tutumu Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*. Atatürk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.
- Santrock, J. W. (2014). *Yaşam Boyu Gelişim*. (Çev. Yüksel. G), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Sarı, T. (2008). Üniversite Öğrencilerinde Romantik İlişkilerle İlgili Akılcı Olmayan İnançları, Bağlanma Stilleri Ve İlişki Doyumu Arasındaki İlişkiler. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Sezer, Ö. (2010). Ergenlerin Kendilik Algılarının Anne Baba Tutumları ve Bazı Faktörlerle İlişkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1):1-19.
- Smith, E.E., Hoeksema, S., Fredrickson, B., & Loftus, R.G. (2003). *Psikolojiye Giriş*, (Çev; Öncül, Ö. ve Ferhatoğlu, D.), Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Smith, S. M., Reynolds, J. E. & Fincham, F. D. (2016). Parental Experiences Of Racial Discrimination and Youth Racial Socialization İn Two-Parent African American Families. *Cultural Diversity And Ethnic Minority Psychology*, 22(2):268-276.

- Steinberg, L. (2007). *Ergenlik* (Birinci Baskı). Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Steinberg, L., Belsky, J.&Meyer, R. B. (1991). *Infancy, Childhood and Adolescence: Development in Context*, McGraw-Hill, inc.
- Şanlı, D. (2007). *Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarını Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Şendil, Gül. (2003). “Çocuk, Ergen ve Anne Baba”. İstanbul: Çantay Yayınları.
- Şerif, M. (1985). *Sosyal Kuralların Psikolojisi*, (Çev: Sandıkçioğlu İ). İstanbul: Alan Yayıncılık.
- Şimşek, M. Z. (2018). *Romantizm ve Eş Seçimi Tutumunun Romantik İlişki Yaşantıları ve Romantik İlişkilerdeki İnançlar Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Özyürek, A. ve Tezel-Şahin, F. (2000). 5-6 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin tutumlarının incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2): 19-34.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics*. 6th edn. Pearson Education: Boston.
- Tezel-Şahin F. ve Özyürek, A. (2008), “5-6 Yaş Grubu Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Demografik Özelliklerinin Çocuk Yetiştirme Tutumlarına Etkisinin İncelenmesi”, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (3):395-414.
- Tola, D. (2003). *İlkokul 5.Sınıf Çocuklarında Ahlaki Yargı İle Ana-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Tunalı, M. (2011). *Başarıya Götüren Anne Baba*. İstanbul: Melisa Yayınları.
- Tuzer, D. (2016). *Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçimi Tutumlarının Bireysel Özellikleri Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi, Mersin.
- Ulu, S. (2009). Yetişkinlikte Algılanan Anne Baba Tutumları ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkiler.V. *Ulusal Aile ve Evlilik Terapileri Kongresi*, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.

- Ünüvar, A. (2007). *Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ana-Baba Tutumları İle Kendine Saygı Düzeylerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Waller, M. R. & McLanahan, S. S. (2005). “His” And “Her” Marriage Expectations: Determinants And Consequences. *Journal of Marriage and Family*, 67(1):53-67.
- Winch, R. F., Ktsanes, T. & Ktsanes V. (1955). Empirical Elaboration Of The Theory Of Complementary Needs İn Mate-Selection. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 51(3):508-513.
- Yavuzer, H. (1996). *Çocuk ve Suç* (Sekizinci Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (1998). *Ana-Baba Okulu* (Yedinci Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2000). *Anne-baba ve Çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2003). *Çocuğu Tanımak ve Anlamak: Ana Babaların En Çok Sorduğu Soru ve Cevaplarıyla*. 3. Baskı, İstanbul: Remzi Yayınevi.
- Yavuzer, H. (2005). *Ana Baba Çocuk: Ailede Çocuk Eğitimi*. 18. Baskı, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2006). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Yavuzer, H. (2009). *Ana-Baba ve Çocuk*. (20. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2012). *Ana Baba Okulu*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (Ed.). (1986). *Aile ve Çocuk*. (5. Basım): İstanbul: Ak Yayınları.
- Yavuzer, H. (2010). *Evlilik Okulu*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yeşilyurt, N. (2017). *Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları Anne Baba Tutumları İle Otomatik Düşünceleri ve Stresle Baş Etme Tarzları Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Yıldırım, İ. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçme Kriterleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(27):15-30.
- Yılmaz, A. (2000). *Eşler Arasındaki Uyum ve Çocuğun Algıladığı Anne- Baba Tutumu İle Çocukların, Ergenlerin, Gençlerin Akademik Başarıları ve Benlik Algıları Arasındaki İlişkiler*. (Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Yılmaz, V. (2004). *Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarına Anneannelerin Etkilerinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Yörükoğlu, A. (1985). *Çocuk ve Ruh Sağlığı*, İstanbul: Özgür Yayınları.

Yörükoğlu, A. (1996). *Çocuk Ruh Sağlığı*, İstanbul: Özgür Yayınları.

Yörükoğlu, A. (2000), *Gençlik Çağı Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunlar*. İstanbul: Özgür Yayınları.

Yücel Y. (2013). *Ortaokul Öğrencilerinin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Benlik Saygısı ve Öğrenilmiş Çaresizlik ile İlişkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Arel Üniversitesi, İstanbul

EKLER

EK 1.KİŞİSEL BİLGİ FORMU

EK 2.ANNE BABA TUTUM ÖLÇEĞİ

EK 3.ROMANTİZM VE EŞ SEÇİMİ TUTUM ÖLÇEĞİ

EK 4. ÖZGEÇMİŞ

EK 1. KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1.	Yaşınız (Rakamla yan tarafa yazınız lütfen) ?	
2.	Sınıfınız(yan tarafa yazınız lütfen)	
3.	Cinsiyetiniz	Kız () Erkek ()
4.	Annenizin tahsil durumu?	Okur-yazar () Okur-yazar değil () İlkokul () Ortaokul () Lise () Yüksek okul - Önlisans () Üniversite () Yüksek Lisans () Doktora () Diğer ()
5.	Babanızın tahsil durumu?	Okur-yazar () Okur-yazar değil () İlkokul () Ortaokul () Lise () Yüksek okul - Önlisans () Üniversite () Yüksek Lisans () Doktora () Diğer ()
6.	Ailedeki kardeş sayısı? (yan tarafa yazınız lütfen)	
7.	Anne ve babanız hayatta mı?	() Her ikisi de hayatta () Babam hayatta annem vefat etti () Annem hayatta babam vefat etti () Her ikisi de vefat etti
8.	Anneniz vefat etti ise, vefat ettiği zaman siz kaç yaşındaydınız? (Rakamla yan tarafa yazınız lütfen)	
9.	Babanız vefat etti ise, vefat ettiği zaman siz kaç yaşındaydınız? (Rakamla yan tarafa yazınız lütfen)	
10.	Anne-baba birlikte mi yaşıyor?	() Birlikte yaşıyorlar () İş nedeniyle farklı yerlerde yaşıyorlar () Boşandılar. O yüzden ayrı yaşıyorlar.
11.	Ailenizin gelir durumu?	() Çok düşük () Düşük () Orta () İyi () Çok İyi
12.	Büyüdüğünüz yer neresi?	Köy () Kasaba () Şehir () Büyük Şehir () Yurtdışı () Diğer ()
13.	Geçen dönemki karne notunuz (başarı ortalamanız) nedir?	
14.	Kendinizi dindar biri olarak tanımlıyor musunuz?	Evet () Kararsızım () Hayır ()

EK 2. ANNE BABA TUTUM ÖLÇEĞİ

		Hiç Uygun Değil	Pek Uygun Değil	Biraz Uygun	Çok Uygun	Tamamen Uygun
1	Bana her zaman güven duygusu vermiş ve beni sevdiğini hissettirmiştir.					
2	Çok yönlü gelişmem için beni olanakları ölçüsünde desteklemiştir.					
3	Her yaptığım işin olumlu yanlarını değil kusurlarını görmüş ve beni eleştirmiştir.					
4	Her zaman başıma kötü bir şey gelecekmiş gibi beni koruyup kollamaya çalışır.					
5	Aramızdaki ilişki ona içimi açmaya cesaret edemeyeceğim kadar resmidir.					
6	Arkadaşlarımı eve çağdırmama izin verir, geldiklerinde onlara iyi davranırdı.					
7	Elinden geldiği kadar, her konuda benim fikrimi almaya özen gösterir.					
8	Çevremizdeki çocuklarla beni karşılaştırır, onların benden daha iyi olduklarını söylerdi.					
9	Bana hükmetmeye çalışır.					
10	Bugün bile alışverişe çıkacağım zaman, kandırılacağımı düşünerek benimle gelmek ister.					
11	Benden her zaman gücümün üstünde başarı beklemiştir.					
12	Fiziksel ve duygusal olarak kendisine yakın olmak istediğim zaman soğuk ve itici davranırdı.					
13	Sorunlarımı onunla rahatlıkla konuşabilirim.					
14	Neden bazı şeyleri yapmam ya da yapmamam gerektiğini bana açıklar.					
15	Birlikte olduğumuz zamanlar ilişkimiz çok arkadaşçıdır.					
16	Kendi istediği mesleği seçmem konusunda beni zorlamıştır.					

17	Sevmediğim yemekleri, bana yarayacağı düşüncesi ile zorla yedirirdi.					
18	Sınavlarda hep üstün başarı göstermemi istemiştir.					
19	Kendimi yönetebileceğim yaşlarda bile gittiği yere beni de götürür, benim evde yalnız kalmamdan kaygılanırdı.					
20	Evde bir konu tartışılırken görüşlerimi söylemem için beni teşvik eder.					
21	Küçük yaşımdan itibaren ders çalışma ve okuma alışkanlığı kazanmam konusunda bana yardımcı olurdu.					
22	Küçüklüğümde bana yeterince vakit ayırır; parka, sinemaya götürmeyi ihmal etmezdi.					
23	Benim gibi bir evladı olduğu için kendini bahtsız hissettiğini sanıyorum.					
24	Okulda başarılı olmam konusunda beni zorlar, düşük not aldığımda beni cezalandırırdı.					
25	Beni kendi emellerine ulaşmak için bir araç olarak kullanırdı.					
26	Beni daima yapabileceğimden fazlasını yapmaya zorlar.					
27	Paramı nerelere harcadığımı ayrıntılı bir biçimde denetler.					
28	Her zaman, her işte kusursuz olmam gerektiği inancındadır.					
29	Ona yakınlaşmak istediğimde bana sıcak bir şekilde karşılık verir.					
30	Bana önemli ve değerli bir kişi olduğum inancını aşlamıştır.					
31	Cinsellik konusunda karşılaştığım sorunları kendisine anlatmak istediğimde hep ilgisiz kalmıştır.					
32	Benim iyiliğimi istediğini, benim için neyin iyi olduğunu ancak kendisinin bileceğini söyler.					
33	Her zaman nerede olduğumu ve ne yaptığımı merak eder.					

34	İyi bir iş yaptığımda beni övmekten çok daha iyisini yapmam gerektiğini söyler.					
35	Cinsel konularda çok tutucu olduğu için onun yanında bu konulara ilgi gösteremem.					
36	Aile ile ilgili kararlar alınırken benim de fikrimi öğrenmek ister.					
37	Beni olduğum gibi kabul etmiştir.					
38	Başkalarına benden daha çok önem verir ve onlara daha nazik davranır.					
39	Günlük olaylar hakkında anlattıklarımı ilgi ile dinler ve bana açıklayıcı cevaplar verir.					
40	Benimle genellikle sert bir tonda ve emrederek konuşur.					

EK 3. ROMANTİZM VE EŞ SEÇİMİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki ifadelerden her birini okuduktan sonra, bu ifadeye ne ölçüde katıldığınızı gösteren sütuna ait olan kutucuğun içini (X)şeklinde işaretleyiniz.		Hiç	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1	Çoğu yaşlıtlarım gibi, ben de bir gün evleneceğimden eminim.	()	()	()	()	()
2	Evlenmem için uygun olan tek bir gerçek aşk vardır, o da evleneceğim kişiyle olan aşktır.	()	()	()	()	()
3	Birbirimize karşı hissettiğimiz sevgi, evlenmek için asgari düzeyde yeterli bir neden olmalıdır.	()	()	()	()	()
4	Evlilik öncesi birlikte yaşamak, mutlu evliliği sürdürebilme şansımızı arttıracaktır.	()	()	()	()	()
5	Sevgilimle evlenmeyi düşünmeden önce, evliliğimizin süreceğinden kesinlikle emin olmalıyım.	()	()	()	()	()
6	Sevdiğim kişi benim için tamamıyla ideal olmasa bile onunla evlenebilirim.	()	()	()	()	()
7	Evlenilecek uygun kişiyi bulma, çabadan daha çok bir şans işidir.	()	()	()	()	()
8	Her yönüyle birbirine benzeyen çiftlerin ilişkileri çok sıradan ve sıkıcıdır.	()	()	()	()	()
9	Ben hayatta bir kez evleneceğim.	()	()	()	()	()
10	Dünyada mutlu bir evlilik yapabileceğim birçok kişi vardır.	()	()	()	()	()
11	Birbirimize duyduğumuz aşk, mutlu bir evlilik yürütmek için yeterli olmalıdır.	()	()	()	()	()
12	Evlilik öncesi birlikte yaşarsak, evliliğimizde daha mutlu olacağımıza inanıyorum.	()	()	()	()	()
13	Evlenmeden önce iyi bir eş olacağımdan tamamen emin olmalıyım.	()	()	()	()	()

14	İlişkimizdeki her şey beni memnun etmiyorsa, sevgilimle evlenmemeliyim.	()	()	()	()	()
15	Yeterince uzun süre beklersem, evlenebileceğim uygun kişi bir gün karşıma çıkar.	()	()	()	()	()
16	Evlenmeye karar verdiğim zaman, gelecekteki eşimle benzer özelliklere sahip olmak benim için önemlidir.	()	()	()	()	()
17	Dünyanın bir yerinde benim için uygun olan evlenmemgereken bir eş vardır, ben de başkaları için öyleyimdir.	()	()	()	()	()
18	Birbirimizi sevdiğimiz sürece, evliliğe giden yolda hiç bir engel tanımamalıyız.	()	()	()	()	()
19	İlişkimizi sınamanın bir yolu olarak, evlenmeden önce birlikte yaşamak bizim için iyi bir fikirdir.	()	()	()	()	()
20	Gelecekteki eşim ve ben evlenmeden önce çok iyi bir arkadaş olmalıyız.	()	()	()	()	()
21	Zamanın güçlü sevgimizi aşındırmayacağına inanana kadar evlenmemeliyiz.	()	()	()	()	()
22	Evleneceğim kişi bir eşte aradığım tüm niteliklere sahip olmalıdır.	()	()	()	()	()
23	Evlenecek uygun kişiyi bulmak, benim kontrol edebileceğim bir şey değildir.	()	()	()	()	()
24	Birçok yönden bana benzeyen biriyle evlendiğimde ilişkimiz daha güçlü olacaktır.	()	()	()	()	()
25	Dünyada evlenebileceğim 'sadece bir tek' uygun kişi vardır.	()	()	()	()	()
26	Ancak bir aptal, çok sevdiği biriyle evlenmekten kaçır.	()	()	()	()	()
27	Evlenmeden önce birlikte yaşamak, evliliğimizin nasıl gideceğini sınamanın iyi bir yoludur.	()	()	()	()	()
28	Evlenmeden önce evliliğe tamamen hazır olana kadar beklemeliyim.	()	()	()	()	()

29	Benim ihtiyaçlarımın hepsine cevap vereceğinden emin olmasam bile yine de sevgilimle evlenirdim.	()	()	()	()	()
30	Bazıları benim evlilik beklentilerime uygun değildir.	()	()	()	()	()
31	Evlenmek için fazla çaba harcamasam da bir gün evleneceğim.	()	()	()	()	()
32	Benim kişilik özelliklerimin tam tersi özelliklere sahip birisiyle evlenmeliyim.					

EK 6. ÖZGEÇMİŞ

Ahmet KORKULU, 1975 Bingöl doğumludur. 2010-2014 yılları arasında Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Sosyoloji Lisans bölümünden mezun oldu. 2015-2019 tarihleri arasında İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Programı'nda yüksek lisans yaptı. Psikodinamik Açıdan Aile Danışmanlığı, Ebeveyn Tutumları ve Ailelerde Etkin İletişim, Boşanma Öncesi ve Sonrası Çocuklar ve Aile, eğitimleri bulunmaktadır. Sosyal Hizmetler ve Bağımlılıkla Mücadele Daire Başkanlığı Sosyal Hizmetler Müdürlüğünde çalışmaktadır.

